

SUOMEN SOSIALIDEMOKRATISEN PUOLUEEN

SEITSEMÄNNEN EDUSTAJA-
KOKOUKSEN

PÖYTÄKIRJA

KOKOUS PIDETTY HELSINGISSÄ
SYYSKÜUN 4-10 PÄIVINÄ 1911

•OO

HELSINGISSÄ
SOSIALIDEMOKRATISEN PUOLUETOIMIKUNNAN KUSTANNUKSELLA

Suomen sosialidemokratisen puolueen ohjelma.

Suomen sosialidemokratinen puolue pyrkii samoin kuin sosialidemokratiset puolueet muissakin maissa vapauttamaan koko kansaa taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisuuden kahleista.

Syvimpänä syynä kaikkialla huomattavaan kansojen työtätekevään kerrosten sorronalaiseen asemaan eivät ole yksityiset valtiolliset laitokset, vaan se koko yhteiskunnallisen elämän perustuksena oleva ja oloja täydellisesti vallitseva tosiasia, että tuotannonvälikappaleiden omistaminen on tullut yksien yksinoikeudeksi. Samalla kuin taloudellinen kehitys on erottanut työvoimain omistajat, työväenluokan, tuotannonvälikappaleista, on se saanut heidät mitä raskaimpaan riippuvaisuuteen tuotannonvälikappaleiden omistajista — niihin luettuina maan suurtilojen omistajat ja kapitalistiluokka — joiden valtiollisen ja taloudellisen vallan ilmestymismuotona nykyinen luokkayhteiskunta on.

Yhä kohoava teknillinen edistys, yhä kasvava tuotannon ja omaisuuden sekä kaiken *taloudellisen vallan keskittyminen kapitalistien ja kapitalistiryhmien käsiin* vaikuttaa, että *yhä suuremmat joukot* ennen itsenäisiä pikkuteollisuudenharjoittajia ja pikkutilallisia menettävät tuotannonvälikappaleensa ja *joutuvat milloin palkkatyöläisinä, milloin palkattuina apulaisina, milloin velkataakan alaisiksi sortuneina joko suorastaan tai välillisesti kapitalisteista riippuviksi*. Köyhälistön joukko kasvaa ja samassa kasvaa myöskin riistäminen yleensä, jonka kautta yhä laajempain työtätekevään kansankerrosten elämänehdot joutuvat jyrkkään ristiriitaan niiden oman, yhä nousevan tuotantokyvyn sekä sen kautta syntyvän yhteiskunnallisen varallisuuden paisumisen kanssa. Tätä kehitystä jouduttavat ja jyrkentävät kapitalistisen tuotantotavan yhtenäisyydenpuutteesta johtuvat liikepulat sekä niitä seuraava työttömyys ja kurjuus.

Mutta *kuta enemmän kapitalismin kehitys kartuttaa köyhälistöä, sitä "enemmän sitä pakotetaan ja tehdään kykeneväksi taisteluun kapitalismin kehitystä vastaan. Yksityistuotannon syrjäytyminen tekee yksityisomistuksenkin tarpeettomaksi ja vahingolliseksi* samalla kuin kehitys luo välttämättömät henkiset ja aineelliset edellytykset uusille yhteistuotantomuodoille, joiden perustuksena on, että yhteiskunta omistaa tuotannonvälikappaleet. Samassa kohoaa köyhälistö itsetie-

toiseksi siitä, että sen täytyy kannattaa ja jouduttaa tätä kehitystä, ja että tuotannonvälikkapaleiden siirtymisen yksityisomaisuudesta kansan omaisuudeksi tulee olla sen päämääränä, valtiollisen vaikutusvallan valloittaminen keinona sen taistelussa työväenluokan vapauttamiseksi. Ainoastaan luokkatietoisuuteen herännyt ja luokkataisteluun järjestynyt köyhälistö voi olla tämän välttämättömän kehityksen kannattajana. *Köyhälistön järjestäminen, sen kohottaminen tajuamaan aseinsansa ja tehtävänsä, sen tekeminen henkisesti ja aineellisesti taistelukykyiseksi on siis Suomen sosialidemokratisen puolueen varsinaisena ohjelmanä, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista oikeudentunnetta vastaavia keinoja.*

Suomen sosialidemokratinen puolue tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkietuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtain himmentämistä sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi, joiden kanssa puolue voi yhtyä yhteistoimintaan ainoastaan silloin, kun se voi tapahtua puolueohjelmaa sivuuttamatta.

Suomen sosialidemokratinen puolue on kansainvälinen puolue: se tuomitsee kaikki kansojen etuoikeudet samoin kuin syntyperän, sukupuolen ja varallisuuden etuoikeudet sekä julistaa, että taistelun riistämistä vastaan tulee olla kansainvälisen samoin kuin riistäminenkin on. Se tuomitsee ja vastustaa kaikkea lausuntovapauden sortoa, sekä kaikkea valtiollista ja kirkollista holhontaa. Se vaatii työntekijäluokan elämän laillista suojelemista ja taistelee hankkiakseen köyhälistölle kaikilla julkisen elämän aloilla mahdollisimman suuren vaikutusvallan.

*

Näiden periaatteiden mukaisesti on sosialidemokratisen puolueen lähimpinä vaatimuksina:

1. Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä kunnallisella että valtiollisella alalla. Suhteellinen edustus ja yksikamarijärjestelmä. Salainen äänestys. Vaalien ja äänestysten toimittaminen lain määräämänä vaapäivänä. Palkkio valituille edustajille kaikilla aloilla.

2. Välitön lainsäädäntö-oikeus kansalle lakien esittämisen ja hylkäämis-oikeuden kautta.

3. Täydellinen yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaus.

4. Yleinen koulupakko. Maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa. Kansakouluissa maksuttomat opetusvälikkapaleet sekä ylläpito kaikille oppilaille, ylemmissä oppilaitoksissa niille, jotka osoittavat

erityistä kykyä. Kansakoulu on järjestettävä kaikkien ylempiä oppilaitosten pohjakouluksi.

5. Uskonto on julistettava yksityisasiaksi. Kirkko on erotettava valtiosta ja kirkolliset sekä uskonnolliset yhdyskunnat katsottavat yksityisiksi yhdistyksiksi, jotka itse järjestävät sisälliset asiansa. Uskonnonopetus on poistettava kouluista.

6. Kaikkien henkilöllisten ja välillisten verojen poistaminen yleisellä asteettain nousevalla tuloverolla, jolloin ansioton arvonnousu ja korkotulot sekä perintö on verotettava ankarammin kuin omasta ansiosta tai työstä johtuvat tulot. Verotettavan omaisuuden ilmoittamisvelvollisuus.

7. Maksuton oikeudenkäyttö ja oikeusapu. Korvaus viattomasti syytetyille, vangituille ja tuomituille.

8. Terveystenhoito valtion ja kuntain asiaksi. Maksuton lääke-, rinapu ja lääkkeet sekä synnytysapu. Maksuton hautaus.

9. Sotilastaakkaa on vähennettävä ja kansaapuolustus on järjestettävä vakituiseen sotaväenoton sijaan. Rauhanaatetta on käytännössä toteutettava.

10. Kaikkien rajotusten poistaminen, jotka asettavat naisen yleisistä yksityisoikeudellisissa suhteissa ala-arvoisempaan asemaan kuin miehen.

11. Yleinen kieltolaki väkijuomain valmistamisen ja kaupan suhteen.

Työväensuojelulainsäädäntö.

1. Työaika on saatava 8-tuntiseksi niissä ammateissa, missä eivät epäterveelliset olosuhteet vaadi sitä lyhemmäksi.

2. Kullakin paikkakunnalla elintarpeisiin riittävä alin palkka on määrättävä ei ainoastaan valtion ja kuntain vaan yksityistenkin teettämässä töissä.

3. Yötyö on kiellettävä kaikilla muilla aloilla, paitsi sellaisilla, joiden teknillinen laatu tekee katkeamattoman työn välttämättömäksi. Naisilta ja nuorilta työntekijöiltä on yötyö kokonaan kiellettävä.

4. Täysi, vähintään 36 tuntia kestävä yhtämittainen lepoaika viikossa on säädettävä.

5. Lapset alle 14 vuoden on kiellettävä kaikesta ansiotyöstä. Lapsia (14—16 v.), oppilaita ja nuoria työntekijöitä (16—18 v.) varteen on säädettävä riittäviä suojelumääräyksiä.

6. Naisten työ on kiellettävä aloilla, missä se on heidän ruumiilleen vahingollista. Raskauden aikana on työ helpotettava tai kokonaan kiellettävä siitä alkaen, kun ne normalisen raskaudentilan merkit, jotka vaikeuttavat työtä, ilmestyvät raskauden-ajan loppupuolella, sekä vähintään 6 viikkoa synnytyksen jälkeen.

7. Edelläolevat määräykset ovat ulotettavat, paitsi teollisuustyöväkeen, myös käsityöläisiin, maanviljelystyöväkeen ja palvelijoihin sekä, mikäli mahdollista, kauppa- ja kulkulaitosten työväkeen.

8. Työväen suojelumääräysten tarkkaa noudattamista valvomaan on asetettava riittävä määrä sekä mies- että naistarkastajia ammatin laadun mukaan ja määrättävä niille apulaisia työväestöstä. Suojeluskäytännön rikkominen on estettävä ankaroilla rangaistuksilla.

9. Kaikkiin työntekijöihin sekä heidän asemassaan oleviin henkilöihin ulottuva kansanvakuutus, käsittäen paitsi sairas- ja tapaturma-, myöskin vanhuus- ja ansiokyvyttömyys- sekä leskien ja orpolasten ynnä työttömyysvakuutuksen, on saatava aikaan. Vakuutuksesta syntyvät kustannukset suoritetaan yleisen tulo-, varallisuus- ja perintöveron kautta keräytyvistä varoista. Vakuutuslaitoksen hallinnon jäsenet valitsevat vakuutetut itse.

10. Vakuutuslait ovat siten laadittavat, että ne eivät anna aiheutta mielivaltaiselle tulkitsemiselle eikä kiertelemiselle. Vakuutetuille ja heidän omaisilleen on myönnettävä täysi vahingonkorvaus.

11. Aviottomille ja hoidotta jääneille lapsille on valtion toimesta saatava täysin tarkotustaan vastaava hoito ja kasvatus.

Kunnallinen ohjelma.

1. Äänioikeusoloja korjattaessa ei kunnallista vaalioikeutta missään tapauksessa saa asettaa valtiollista äänioikeutta ahtaammalle. Työväelle on kunnallisissa edustuslaitoksissa myönnettävä väkilukuun nähden suhteellinen määrä edustaja-sijoja.

Tilanahtauden ja siitä johtuvien terveydellisten sekä muiden epäkohtain poistamiseksi ynnä monien muiden vaatimusten tyydyttämiseksi on kuntain, varsinkin kaupunkikuntain, ostettava lisämaita mahdollisimman suurissa määrissä.

3. Kuntien on otettava haltuunsa sellaiset yleiselle hyvinvoinnille tärkeät liikealat, joita se menestyksellä voi hoitaa tai jotka yksityisten hallussa ollen saattavat kunnan jäsenet heistä suuressa määrässä riippuvaisiksi.

4. Työväen asuntopulan poistamiseksi on kuntain rakennettava riittävästi ajanmukaisia asunnoita sekä yksityistä yritteliäisyyttä sillä alalla vissien ohjeiden alaisena kaikin tavoin edistettävä. Kunnallisia yömajoja on järjestettävä.

5. Sairaanhoidon, lääkärinapu, lääkkeet ja hautaus kunnan kustannuksella. Näitä maksuja ei saa pitää vaivaisapuna.

6. Turvattomien lasten ja vanhusten hoito on ajanmukaisella ja inhimillisellä tavalla järjestettävä.

7. Työväestölle on laitettava kuntain kustannuksella terveellisiä, hyvin järjestettyjä ja maksuttomia kesälomasiirtoloita.

8. Yleisemmän työttömyysajan sattuessa on kunnan hankittava asujamilleen riittävästi työtä ja määrättävä riittävä alin palkka. Kuntien on perustettava yleisiä työttömyysrahastoja.

9. Kunnan työt ovat teetettävät ilman välikäsiä ja palkka maksettava sen tariffin mukaan, mikä kussakin ammatissa on silloin voimassa.

10. Työaika kunnan töissä on asetettava 8-tuntiseksi.

11. Kuntain on perustettava työ välitystoimistoja, joitten hallinnoissa tulee olla ainakin puolet työväen järjestöjen valitsemia edustajia.

12. Kunnallinen kiello-oikeus on saatava aikaan, kunnes yleinen kieltolaki on säädetty.

13. Koulutarpeet kunnan kustannuksella sekä muuten mitä yleinen puolueohjelma tässä kohden määrää.

14. Vähävaraisia varten todellinen köyhäin asianajaja, jonka valitseminen jätettäköön vähävaraisten huostaan.

15. Kunnallisia tehtaitten- ja ammattitarkastajia on asetettava, joitten valitsemiseen riittävän suuri vaikutus työläisille on annettava.

Maatalousohjelma.

(Osaksi muutettu Helsingin kokouksessa v. 1911).

1. Valtion ja kuntain nyt jo omistamia tiloja ja maa-aloja ei saa myydä eikä lahjoittaa.

2. On säädettävä uusi maanvuokralaki yleisen Tampereen torpparikouksen vaatimusten mukaisesti.

3. Torppareille ja maanvuokraajille on saatava täydellinen käyttö-oikeus ja myöskin myyntioikeus vuokraamansa maan viljelystuotteisiin, sekä vuokra-ajan loputtua on heille maksettava täysi korvaus siitä, mitä vuokratun maan arvo on heidän työnsä kautta kohonnut.

4. Metsästys ja kalastusoikeus on heti tehtävä maanomistuksesta riippumattomaksi.

5. Torpparien ja mäkitupalaisten auttamiseksi isäntäinsä häätö- ja ryöstöpyyteiden kynsistä ja keskiaikaisen riippuvaisuuden tilasta, vaatii puolue torpparien ja mäkitupalaisten vapauttamista pääasiassa sen-suuntaisen pakkolainsäädännön kautta kuin ohjelmakomitean mietinnössä (v. 1911) on esitetty.

6. Maatyöväestön kohottamiseksi nykyisestä riistäjain miellivallan ja kuristuslakien rasittamasta sorronalaisuudesta ja kurjuudesta siedettäviin työ- ja elinehtoihin ynnä yhteiskunnallisesti niin itsenäiseksi ja työväen luokkataisteluun niin kykeneväksi kuin sille porvarillisessa yhteiskunnassa on mahdollista,

pitää puolue lähinnä tarpeellisenä,

että puoluejärjestöt suosivat ja edistävät maatyöläisten ammatillista järjestymistä, ja

että valmistetaan ja puolueen edustajain toimesta esitetään eduskunnassa seikkaperäisiä aloitteita maatalouspalkkolisten ja muiden maatyöläisten työsopimuksista, asunnoista, työajasta, ammattivaaralta suojelemisesta, naisten ja lasten suojeluksesta ynnä muista näiden yhteyteen kuuluvista seikoista pääasiallisesti nykyisen puolueohjelman vaatimusten ja ohjelmakomitean mietinnössä (v. 1911) esitettyjen viittausten mukaisesti.

7. Tilatonta väestöä on sivistettävä ja tietopuolisesti kasvatettava.

8. Palkkollisääntö on lakkautettava.

9. Valtion ja kuntain toimenpiteitten kautta on maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja kaikilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla edistettävä, varsinkin siten, että varsinainen rahvas maalla tulisi tuntemaan maanviljelyksen uusimmat työtavat ja saisi välttämättömät ammattitiedot.

10. Katsoen siihen, että nykyään saatavissa olevat tiedot jättävät epäilyksen alaiseksi,

tokko uudenaikaisessa maataloudessa pienviljelyksellä saadaan samalla ihmistyövoiman kulutuksella tai edes samoilla tuotantokustannuksilla yhtä suurta tulosta kuin suurviljelyksellä ja tokko toiminta pienviljelysten lisäämiseksi olisi yleensä sopusoinnussa maataloudellisen edistyksen kanssa, ja

tokko maalaisköyhälistön jäsenten muuttaminen pienviljelijöiksi pitemmälle katsoen tuottaisi heille itselleen tai heidän vaimoilleen ja lapsilleen taikka heidän mahdollisesti apunaan tarvitsemilleen työläisille työrasituksen vähenemistä ja huonon elannon paranemista, ja tokko he kapitalismin kynsissä pienviljelijöinä tulisivat taloudellisen ja yhteiskunnallisen riippumattomuuden puolesta senkään verran siedettävään asemaan taikka työväen luokkataisteluun niin kykeneviksi, kuin he palkkatyöläisinä voivat päästä,

selitti puoluekokous Helsingissä v. 1911,

että ne Forssan ja Oulun kokouksissa päätetyt maatalousohjelman lähimmät vaatimukset, jotka yksipuolisesti edustavat pienviljelysten lisäämistä kannattavaa suuntaa, ovat kokonaan uuden tarkastuksen tarpeessa, ja

että toistaiseksi, kunnes uusi puoluekokous täydellisempien tietojen perusteella voi tässä asiassa määrätä puolueen kannan, puolue on maatalousohjelmakysymyksen alalla sosialidemokratien keskuudessa vallitseviin erilaisiin mielipiteisiin nähden puolueettomana, eikä niinmuodoin aja pienviljelysten perustamista tai kehota ketään ryhtymään pienviljelijän ammattiin eikä myöskään kiellä siitä ketään taikka vas-

tusta pienviljelysten lisäämistä tai edistämistä tarkottavia toimenpiteitä sinänsä, elleivät ne vahingoita köyhälistön etuja; sekä

kehottaa puolueen jäseniä tutkimaan ja tosiolojen mukaan kuvaamaan pienviljelyksen hyviä ja huonoja puolia ja mahdollisesti omaa määrätynsuuntaista kantaansa puolustaessaan saattamaan tietoon myös puolueen tämän päätöksen, sekä paljastamaan porvarien petollisten maanhankintahommain ja talonpoikaisammatin säilytyspyrintöjen sisältämät orjuutuksen vaarat ja sortotarkotukset;

ja lisäksi selittää,

että puolue, vaikka se siis ei voi nyt ratkaista, olisiko tuo yksi toimenpide, maaalaisköyhälistön jäsenten hommaaminen pienviljelijöiksi, köyhälistölle kapitalistisessa yhteiskunnassa hyödyksi vai vahingoksi, voimainsa takaa ajaa erityisesti maaalaisköyhälistön aseman parantamista tarkoittavina lähimpinä toimenpiteinä maatyöväen suojelusta ja torpparien vapautusta, sekä maaseudun, yhtäläillä kuin kaupunkien köyhälistölle välttämättöminä uudistustoimenpiteinä kunnallisen äänioikeuden kansanvaltaistuttamista, verojen siirtämistä riistäjän maksettavaksi, yleistä vanhuuseläkkeiden suorittamista köyhälistölle, kouluolojen parantamista ynnä muita sos.-dem. ohjelman mukaisia uudistuksia, näillä suuresti hyödyttäen myös luokkasortoa kärsiväin pientilallisten ja Suomen koko työtätekevän kansanenenemistön menestystä;

mutta puolue vastustaa kaikkia toimenpiteitä, jotka polkevat työväenluokan etuja tai hidastuttavat nykyisen yhteiskunnan välttämättömyydestä kehitystä edellytysten kypsyttämiseksi sosialidemokratisen yhteiskunnan joutumiselle, joka on oleva kaikkien kapitalismin sortamien pelastaja.

Oulun kokouksessa v. 1906 hyväksytty vaaliohjelma täydentää ja osaksi muuttaa tämän ohjelman — lukuunottamatta maatalousohjelmaa — erikoiskohtia, joten siihen on kiinnitettävä huomiota.

Suomen sosialidemokratisen puolueen järjestösäännöt.

Puolueeseen kuuluminen.

1 §. Suomen sosialidemokratiseen puolueeseen saa kuulua henkilö, joka hyväksyy puolueen periaatteet, noudattaa sen sääntöjä ja tehtyjä päätöksiä.

2 §. Puolueen jäsenen on oltava jossakin puolueeseen kuuluvassa järjestössä.

3 §. Puolueeseen kuuluvat järjestöt saavat olla klubeja, seuroja ammattiosastoja, työväenyhdistyksiä, osuuskuntia, minkä nimellisiä yhdistyksiä hyvänsä, jotka hyväksyvät puolueen periaatteet, säännöt ja noudattavat puolueen päätöksiä.

4 §. Osastot liittyvät puolueeseen paikkakunnan työväenyhdistyksen tai kunnallistoimikunnan välityksellä. Puolueeseen liittyneellä järjestöllä on näissä säännöissä nimenä puolueosasto.

5 §. Puolueen jäsenen on maksettava puolueelle, piirille ja kunnalliseen toimintaan menevät verot.

6 §. Puolueosastossa saa olla jäsenenä myöskin henkilöitä, jotka eivät kuulu puolueeseen, jos taloudelliset syyt sitovat heitä siihen niin, että he eivät voi siitä erota eikä heitä voida eroittaa.

Erikieliset liitot.

7 §. Puolueen erikieliset jäsenet saavat muodostaa erikielisiä liittoja.

8 §. Erikieliset liitot saavat

1) asettaa toimikunnan, jonka puoleen liittoa koskevissa asioissa voidaan kääntyä, ja ilmoittaa sen virkailijain osotteet puoluetoimikunnalle;

2) toimittaa viimeistään kahdeksan viikkoa ennen puoluekokousta puoluetoimikunnalle ja sen kautta puoluekokoukselle esitettäväksi kertomuksen rahastoistaan ja toimistaan;

3) järjestää mielensä mukaan ne asiat, joista ei ole puolueen eikä sen neuvoston tai toimikunnan päätöstä;

4) valita yhteensä neljä varsinaista ja neljä varaedustajaa puolue-neuvoston jäseniksi.

Verojen suoritus.

9 §. Sääntöjen 5:nnessä pykälässä määrätyt verot suorittaa puolueosasto kunnallistoimikunnalle, kunnallistoimikunta piiritoimikunnalle ja piiritoimikunta puolueosastokunnalle, kuitenkin kukin osasto ja toimikunta pidättäen varoista sen osan, mikä on osaston tai järjestön oma vero.

Erikielisten puolueosastojen piiriverot suorittaa piiritoimikunta, jos niin erikoisesti sovitaan, sille erikielisten liitolle, johon puolueosasto kuuluu.

10 §. Puolueosastojen ja -järjestöjen verojen suuruus määrätään osastojen ja järjestöjen vuosikokouksissa, puolueverot puoluekokouksessa.

Verojen maksutapa määrätään puolueosastojen ja -järjestöjen vuosikokouksissa, puolueverot tilitetään puolivuositain helmi- ja elokuulla. (Verojen tilityksessä huomattava Helsingissä v. 1911 pidetyn puoluekokouksen tulkinta).

Aluetoiminta.

11 §. Maaseudulla olevat puolueen jäsenet, jotka asuvat samassa valtiollisessa äänestysalueessa, perustavat siihen puolueosaston; ellei sitä voida, asettaa lähin puolueosasto kuhunkin alueeseen luottohenkilöitä.

12 §. Kaupungeissa eri äänestysalueilla asuvat puolueen jäsenet kuuluvat työväenyhdistykseen tahi johonkin työväenyhdistyksen ulkopuolella olevaan puolueosastoon.

13 §. Äänestysalueella olevat puolueosastot tai luottohenkilöt

1) toimittavat maaseudulla luettelot puolueen jäsenistä ja niiden asuinpaikasta; *

2) tutkivat, ovatko äänioikeutetut puoluetoverit vaaliluettelossa;

3) antavat neuvoja oikaisujen tekemisessä vaaliluetteloihin;

4) avustavat muuten puoluetovereita vaaleissa sekä

5) täyttävät muita heille määrättyjä tehtäviä.

Kunnallistoimikunnat kaupungeissa toimittakoot yllämainitut tehtävät eri äänestysalueissa niissä asuvain puolueen jäsenten välityksellä.

Kunnallistoiminta.

14 §. Samassa kunnassa olevat puolueosastot

1) liittyvät yhteiseen sosialidemokratiseen toimintaan;

2) valitsevat itselleen paikallisen sosialidemokratisen kunnallistoimikunnan ja,

3) jos tarvitsee, osastottain sosialidemokratisen kunnallisen neuvoston.

Erikieliset osastot valitsevat edustajansa kunnallistoimikuntaan ja -neuvostoon.

15 §. Kunnallistoimikunta

1) pitää huolta kunnassa olevain sosialidemokratien yhtenäisestä valtiollisesta ja kunnallisesta politiikasta;

2) järjestää vaalien aikana äänestysalueittain agitatsionin ja muun vaalitoiminnan sekä

3) täyttää vaalipiiri- ja puoluekokousten sille antamat tehtävät.

Vaalipiirijärjestö.

16 §. Samassa valtiollisessa vaalipiirissä olevat sosialidemokratiset puolueosastot yhtyvät kunnallistoimikuntain välityksellä sosialidemokratiseksi vaalipiirijärjestöksi.

17 §. Vaalipiirin asioista määrää lähinnä sen edustajakokous, ylinnä puoluekokous.

18 §. Vaalipiirijärjestön edustajia valitsevat puolueosastot siten, että kunnallistoimikunta toimittaa kunnassa yhteisesti asetetuista ehdokkaista äänestyksen kussakin siinä kunnassa olevassa puolueosastossa.

19 §. Jokaisesta kunnasta valitaan yksi edustaja laitakin alkavaa 250 jäsentä kohti.

Vaali toimitetaan kunakin vuonna /ennen maaliskuun loppua.

20 §. Edustajiksi valitut kokoontuvat kunakin vuonna huhtikuulla ja tarvittaessa useamminkin vaalipiirijärjestön edustajakokoukseksi.

Sellaisen kokouksen nimenä on sosialidemokratinen vaalipiirikokous.

21 §. Vaalipiirikokous

1) esityttää itselleen piirinsä puolueasiain tilan;

2) päättää piirinsä toimikuntain toimintakertomuksista ja tilin-
vapaudesta;

3) määrää piirinsä puoluevaroista ja piiriveron suuruudesta;

4) järjestää sosialidemokratista valistustyötä piirissä;

5) järjestää valtiollisten vaalien edellisessä kokouksessa piirin sosialidemokratiset valitsijayhdistykset ja sosialidemokratistea ehdokkaitten asettamisen;

6) valitsee sosialidemokratisen vaalipiirijärjestön piiritoimikunnan ja piirineuvoston;

7) valitsee yhden jäsenen ja yhden varajäsenen puolueineuvostoon;

8) valitsee lehden, jossa piirin asiat piirin puolesta ilmoitetaan;

9) keskustelee ja päättää muista esitetyistä asioista.

22 §. Vaalipiiritoimikunta

1) ottaa vastaan vaalipiirijärjestön käytettäväksi myönnettyt varat ja vastaa niiden hoidosta;

2) käyttää varoja piirikokouksen ja puoluetoimikunnan määräysten mukaan;

3) kerää vuoden alkupuolella puoluetoimikunnan antaman kaavan mukaan piiristä tilastoa, joka lähetetään toukokuun alussa puoluetoimikunnalle;

4) antaa puoluetoimikunnalle vuosittain selonteot piirissä toimitettujen rahankeräysten laadusta ja tuottavuudesta, piirissä käytettyjen varain paljoudesta ja mihin niitä on käytetty, valtiollisista ja kunnallisista äänestyksistä, ja muista puoluetoimikunnan kysymistä asioista;

5) esittää kertomuksen toiminnastaan piirikokoukselle.

23 §. Piiritoimikunnan tulee asettaa virkailijoita ja ilmoittaa puoluetoimikunnalle ja piirin kunnallistoimikunnille sekä piirin ilmoituslehdessä sen nimi ja osote, jonka puoleen piiriä koskevissa asioissa käännyttään.

24 §. Erikieliset puolueosastot saavat siinä vaalipiirissä, missä asuvat, pitää vähintään yhden edustajan piiritoimikunnassa ja -neuvostossa.

25 §. Vaalipiirikokousten päätösten tulee olla yhdenmukaisia voimassa olevain puoluepäätösten kanssa.

26 §. Riitaisuuksien ilmettyä vaalipiiritoimikunnan, edustajakokouksen tai valitsijayhdistysten välillä eduskunnan jäsenehdokkaista tai muista tärkeistä asioista, voidaan vedota puoluetoimikuntaan ja sen päätöksestä puolueeneuvostoon ynnä vihdoin puoluekokoukseen.

Puolueen määrääjät.

27 §. Suomen sosialidemokratisen puolueen yleisistä asioista määräävät puolueen jäsenet itse, siten että

1) keskustelevat ja puolueäänestyksellä päättävät niistä;

2) valitsevat edustajia keskustelemaan ja päättämään niistä puoluekokouksessa.

Puolueäänestys.

28 §. Sosialidemokratinen puolueäänestys toimitetaan kahdesta selvästä ehdotuksesta, jos viides osa sosialidemokratista piirijärjestöistä sitä vaatii.

29 §. Äänestämispäivän määrää puoluetoimikunta tai, ellei se siihen suostu,, vaatijain asettama toimikunta. Äänestämispäivä ynnä äänestys ehdotus on ilmoitettava kunkin piirin ilmoituslehdessä vähintään kuukautta ennen äänestyksen toimittamista.

30 §. Äänestyksessä on kullakin jäsenellä yhtäläinen äänivalta.

31 §. Äänestys tapahtuu puolueosastossa, jonka toimikunta sen järjestää, seuraavassa järjestyksessä:

1) äänestäjät valitsevat kussakin osastossa tulosten laskijat ja äänestyspöytäkirjan pitäjät;

2) pöytäkirjaan merkitään, montako äänestäjää oli kummankin ehdotuksen puolella;

3) pöytäkirjan allekirjoittavat sen tekijät ja tulosten laskijat, jonka jälkeen se viimeistään kolmantena päivänä vaalin jälkeen on pidettävä vaalitulaisuudessa ilmoitettuna aikoina äänestäjien nähtävänä vähintään kolmena päivänä peräkkäin;

4) muistutukset äänestystä vastaan on sen ajan kuluessa tehtävä puolueosaston toimikunnalle;

5) viimeistään seitsemäntenä päivänä äänestyksen jälkeen lähettää puolueosaston toimikunta oikeaksi todistetut otteet äänestyspöytäkirjasta ja äänestystä vastaan tehdyistä muistutuksista kunnallistoimikunnalle;

6) kunnallistoimikunta ratkaisee muistutukset, toimituttaa äänestyspöytäkirjoihin merkittyjen äänten yhteenlaskut ja julkaisee saamansa tulokset viimeistään kahdententoista päivänä äänestyksen jälkeen;

7) kunnallistoimikunta lähettää saman ajan kuluessa allekirjoituksilla oikeaksi todistetut otteet tuloksista ja niiden tarkastuspöytäkirjan piiritoimikunnalle;

8) piiritoimikunta toimituttaa niistä yhteenlaskut ja julkaisee saamansa tulokset viimeistään kahdentenakymmenentenä päivänä äänestyksen jälkeen;

9) samassa ajassa lähettää piiritoimikunta allekirjoituksilla oikeaksi todistetut otteet tuloksista puolueitoimikunnalle;

10) puolueitoimikunta tekee lopullisesti laskut ja julkaisee saamansa tulokset viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä äänestyksen jälkeen;

11) jos tulosten antamisessa on tapahtunut näistä säännöistä poikkeavaa laiminlyömistä, on siitä puolueitoimikunnan ilmoitettava tulosten ilmoittamisen yhteydessä ja siirrettävä ratkaisun julkaiseminen siksi, kunnes puuttuvat äänet saadaan, jos puolueitoimikunta havaitsee, että ne voisivat asiaan raikaisesti vaikuttaa;

12) piiritoimikunnan ja puolueitoimikunnan ääntenlaskut tulee olla viikon ajan määrätunteina äänestäjien tarkastettavakseen saatavissa;

13) valitukset äänten laskemisesta on saman ajan kuluessa tehtävä puolueuustolle, joka määrää tutkijat ja ratkaisijat.

32 §. Asioissa, joissa ei ole puoluekokouksen päätöstä, pidetään se ehdotus hyväksyttynä, jolle on annettu enemmän äänet.

Puoluekokouksen päätöksen muuttamiseksi tehty ehdotus pidetään hyväksyttynä, jos sitä on äänestyksessä puolustanut puolueen jäsenten enemmistö tai äänestäneiden kaksi kolmannesta.

Jos sellainen ehdotus saa muuten enemmän ääniä, jää se hyväk-

symättä, mutta on otettava äänestettäväksi lähinnä seuraavassa puoluekokouksessa.

Puoluekokouksen edustajain vaali.

33 §. Varsinaisen puoluekokouksen edustajain vaaleja varten on piiritoimikunnille ja piirien ilmoituslehdissä valitsijoille annettava valitsemiskehotus vähintään kuukautta ennen vaalipäivää ja kahta kuukautta ennen sitä kokousta, johon valitaan.

Ylimääräisen puoluekokouksen edustajain vaaleja varten on valitsemiskehotus annettava vähintään kuukautta ennen vaalipäivää ja puolitoista kuukautta ennen kokousta.

Kiireellisten asiain tähden kutsuttuun ylimääräiseen kokoukseen voi puoluehallitus kutsua edellisen puoluekokouksen jäsenet, jos uusia ilmeisesti ei ehditä valita ja mikäli entisen edustajan katsotaan edustavan paikkakuntaansa.

34 §. Edustajat valitaan puolueäänestyksellä vaalipiirittäin; äänestyksen määräävät lähemmin piiritoimikunnat.

35 §. Edustajia valitaan yksi kutakin alkavaa veronsa täysin maksanutta 500 jäsentä kohti.

36 §. Valitseminen toimitetaan puolueitoimikunnan määräämänä ja valitsemiskehotuksen yhteydessä ilmoitettuna päivänä.

37 §. Äänestys toimitetaan lipuilla.

38 §. Äänioikeutetut ovat vaalikelpoisia.

39 §. Edustajiksi valituille antaa piiritoimikunta edustajavaltakirjat ja puolueitoimikunnalle todistetut otteet niistä, viimeistään viikkoa ennen kokousta.

Samassa ajassa on puolueitoimikunnalle lähetettävä ilmoitukset muista kokouksen jäseniksi aikovista ja todistukset heidän osanotto-oikeudestaan.

Esitykset puoluekokousta varten.

40 §. Puoluekokouksen keskusteltavaksi saa puolueen jäsen esittää asioita. Esitys otetaan puoluekokouksessa käsiteltäväksi, jos vähintään kaksikymmentä puoluekokouksen äänivaltaista edustajaa kysymyksen esille ottamista puoltaa.

41 §. Esitys on jätettävä puolueitoimikunnalle viimeistään kahdeksan viikkoa ennen kokousta.

Puolueitoimikunta julkaisee niin saapuneitten esityksien ponnet sen ilmoituslehdessä määrättyssä lehdessä viimeistään kuusi viikkoa ennen kokousta.

Muutos- ja vastaesityksiä niin julaistuilla voidaan jättää puolueitoimikunnalle viimeistään kahden viikon ajalla sen jälkeen.

Puolueitoimikunta julkaisee ne seuraavalla viikolla.

Myöhemmin esitettyjä asioita ei puoluetoimikunta valmista edustajakokoukselle, vaan jääpi niiden esilleottaminen riippumaan puoluekokouksen päätöksestä.

42 §. Ylimääräiselle puoluekokoukselle esitettävien asiain lähettämisajasta määrätään kokouskutsussa.

Puoluekokouksen jäsenet.

43 §. Suomen sosialidemokratisen puolueen edustajakokouksessa ovat puhe- ja päätösvaltaisia jäseniä vaalipiirittain puolueosastojen valitsevat edustajat.

Puheoikeutettuja ovat niiden lisäksi

- 1) puoluetoimikunnan ja -neuvoston jäsenet;
- 2) yksi kunkin piiritoimikunnan valtuuttama;
- 3) sosialidemokratien valitsevat Suomen kansaneduskunnan jäsenet;
- 4) kunkin puoluelehden toimituksen yksi valtuuttama;
- 5) ammattijärjestön yksi valtuuttama;
- 6) ulkomaan sosialidemokratisen puolueen edustaja ja
- 7) henkilöt, joille kokous erikoisella päätöksellä puheluvan myöntää.

Kokouksen muodostaminen.

44 §. Puoluekokoukseen saapuneet ilmoittautuvat puoluetoimikunnan määrääminä tunteina ja määräämässä paikassa ennen kokousta.

45 §. Kokoukseen oikeutetut merkitään kokouksen jäsenluetteloon ja annetaan heille jäsenmerkit.

46 §. Osanottajiksi hyväksytyt valitsevat kokouksen puheenjohtajat, sihteerit ja muut virkailijat.

47 §. Jäsenyyttä koskevat valitukset jätetään valitusvaliokunnalle, jonka lausunnon saatuaan kokoukseen jäseniksi hyväksytyt äänioikeutetut niistä päättävät.

Puoluekokous.

48 §. Kokouksessa käsitellään ja päätetään seuraavista asioista:

- 1) puoluetoimikunnan toimintakertomus;
- 2) rahastonhoitajan tilikertomus;
- 3) Suomen kansaneduskunnassa olevain puolueen edustajain toimintakertomus;
- 4) puoluelehdet ja kirjallisuus;
- 5) puoluetoimikunnan paikka ja sen virkailijain ynnä jäsenten vaali;
- 6) tilintarkastajain vaali;

7) puoluetoimikunnan tiedonantolehden määrääminen;

8) vaalipiirijärjestöjen sekä erikielisten liittojen toimittamien puolueuuevoston jäsenten vaalien vahvistaminen;

9) seuraavan puoluekokouksen ajan ja paikan määrääminen ja

10) muut kokoukselle esitetyt asiat.

49 §. Kokouksen kullakin äänioikeutetulla jäsenellä on yhtäläinen äänivalta.

50 §. Kokouksessa ratkaistaan asiat annettujen äänen enemmistöllä paitsi erikoisissa poikkeustapauksissa.

51 §. Puoluekokouksen alettua valitaan

1) *järjestävä valiokunta*, jonka tulee tehdä ehdotuksia kokouksen järjestämisestä, ja johon kuuluvat puheenjohtajat, sihteeri ja lisäjäseniä, jos kokous niin tahtoo;

2) *Äänestysvaliokunta*, joka hankkii kokouksessa tarvittavat äänestysliput ja äänenlaskijat sekä toimittaa tulokset ja tarkastuspöytäkirjansa puheenjohtajille;

3) *valitusvaliokunta*, jolle jätetään 47 §:n mukaan valituksia kokoukseen osallisuudesta ja sen lisäksi puoluelaitoksista ja henkilöistä tehdyt valitukset ynnä muita sellaisia;

4) *raha-asiainvaliokunta*, jolle jätetään puolueen tilit ja tilintarkastajain lausunto;

5) *lalciasiainvalidiokunta*, jolle jätetään pohdittavaksi kokoukselle esitettyjä lainsäädäntöasioita;

6) *menettelytapavalioikunta*, jolle jätetään valmisteltavaksi yleisiä vaaleja ja puolueen taistelutapaa koskevia asioita;

7) *toimitus- ja tarkastusvaliokunta*, joka kokoaa kokouksen päätöksiä, viimeistelee niitä, tarkastaa pöytäkirjat ja toimittaa kokouksen asiakirjat valmiina puoluetoimikunnalle.

Muita valiokuntia asetetaan tarpeen mukaan.

52 §. Valiokunta on velvollinen tekemään kokoukselle kirjallisen ehdotuksen kustakin sen käsiteltäväksi jätetystä asiasta.

53 §. Puoluetoimikunta ja -sihteeri valitaan kokouksen äänioikeutettujen jäsenten enemmistöllä.

Ellei ensi äänestyksessä saada niin valituksi, asetetaan siinä ääniä saaneista äänimääränsä suuruuden mukaan toiseen äänestykseen ehdokkaita puolta enempi kuin valitaan.

54 §. Varsinainen puoluekokous pidetään yleensä määräaikaisten valtiollisten vaalien edellä.

55 §. Ylimääräinen puoluekokous kokoontuu, jos puolueuuevoston jäsenten kaksi kolmannesta tai vähintään viiden piirijärjestön edustajakokoukset sitä vaativat.

Jos puoluetoimikunta kieltäytyy kutsumasta näiden sääntöjen mukaan pyydetyn puoluekokouksen tai ei ole kutsunut sitä kahden

viikon aikana sen jälkeen kuin pyynnön sai, saavat ne, jotka ovat siten kokousta pyytäneet, valita sen kutsujat ja valmistajat.

Puoluetoimikunta.

56 §. Puoluetoimikunnaksi valitsee edustajakokous

1) kaksi puheenjohtajaa,

2) yhden sihteerin ja

3) neljä muuta jäsentä, joista puoluetoimikunta valitsee yhden rahastonhoitajaksi; ellei rahastonhoitajaa näistä voida valita, valitaan hänet ulkopuolelta puoluetoimikunnan; ulkopuolelta valitulla ei ole päätösvaltaa toimikunnassa.

Varajäseniä valitaan viisi.

57 §. Puoluekokous määrää puoluetoimikuntaan kuuluvain palkat.

Puoluetoimikuntaan täydellä palkalla palkattu ei saa ottaa sivutointoa muuten kuin puoluetoimikunnan suostumuksella.

58 §. Puoluetoimikunnan virkailija on oikeutettu, ollessaan tilapäisesti estetty hoitamasta tointaan, vastuullaan ja toimikunnan suostumuksella uskomaan tehtävänsä sijaiselle.

59 §. Puoluetoimikunnan palkatun virkailijan tulee ilmoittaa eroamisestaan viimeistään kuukautta ennen eroamispäivää. Eronneen sijaisen asettaa toimikunta siksi, kunnes neuvosto ehtii asiasta päättää.

60 §. Jos raskauttavia asioita ilmestyy, on toimikunta oikeutettu väliaikaisesti pidättämään virkailijan toimesta ja asettamaan toimen hoitajan, mutta on velvotettu tekemään siitä ilmoituksen ja ehdotuksen neuvostolle.

61 §. Toimikunnan jäsenen erottua tulee toimikuntaan äänimäärässä lähinnä oleva varajäsen. Ellei ole varajäsentä saatavissa, valitsee jäsenen neuvosto.

62 §. Puoluetoimikunta on velvotettu

1) pitämään olopaikallaan puolueen jäsenille määräaikoina avoinna olevaa puoluetoimistoa;

2) toimittamaan puoluekokouksen tai -neuvoston hyväksymiä rahain keräämisiä ja maksujen suorituksia;

3) olemaan vastuunalainen puolueen varoista, niiden säilöön laittamisesta ja säilöstä ottamisesta sekä kirjanpidosta;

4) hoitamaan puolueen varoja puoluekokouksen hyväksymän ohjesäännön mukaisesti;

5) tekemään neuvoston varsinaisiin kokouksiin kertomukset lähinnä edellisen puolen vuoden tuloista ja menoista sekä arviot kulu-, van puolen vuoden tuloista ja menoista;

6) laittamaan tilit kahden kuukauden kuluessa kunkin tilikauden jälkeen puoluekokouksen asettamille tilintarkastajille;

7) julkaisemaan ja kunnallisjärjestöille jakamaan kuukautta ennen määräaikaista puoluekokousta kertomuksen puolueväreistä ja tilintarkastuksesta, puoluetoimikunnan ja muiden puoluejärjestöjen toiminnasta, puolueen eduskuntaryhmän toiminnasta ja puoluelehdistö.

Puolueneuvosto.

63 §. Puolueneuvoston päätösvaltaisia jäseniä ovat:

- 1) puoluetoimikunnan jäsenet;
- 2) piirikokouksien valitsevat ja puoluekokouksen hyväksymät jäsenet, yksi kustakin vaalipiiristä;

3) erikielisten liittojen valitsevat neljä edustajaa.

Puhevalta on neuvostossa:

- 1) ammattijärjestön yhdellä edustajalla;
- 2) sosialidemokratisen eduskuntaryhmän yhdellä edustajalla;
- 3) kunkin puoluelehden toimituksen yhdellä edustajalla;
- 4) kunkin piiritoimikunnan yhdellä edustajalla;
- 5) sosialidemokratisen naisliiton yhdellä edustajalla;
- 6) henkilöillä, joille neuvosto sen eri päätöksellä antaa.

64 §. Puolueneuvosto

1) antaa puoluetoimikunnalle lähempiä määräyksiä puoluekokouksen päätösten soveltamisesta ja niiden aiheuttamista toimituksista;

2) tarkastaa puoluelehtien toimintaa, tutkii niistä tehtyjä valituksia ja antaa lausuntoja, jos havaitsee aiheutta olevan;

3) päättää väliaikaisesti lehtien puoluelehdiksi julistamisesta;

4) sovittelee ja ratkaisee edustajaehdokkaista syntyneitä riitaisuuksia ja neuvottelee ja päättää muista puoluetta koskevista asioista, joista ei ole puoluekokouksen päätöstä;

5) puoluekokouksien väliajalla vahvistaa piirikokouksien ja erikielisten liittojen valitsevat puolueneuvoston jäsenet.

65 §. Neuvosto ei ole oikeutettu muuttamaan eikä rikkomaan puoluekokouksen päätöstä muuten kuin puolueäänestyksen perusteella.

66 §. Neuvosto on oikeutettu

1) milloin hyvänsä tarkastuttamaan puolueen rahastot ja kirjanpidon;

2) pätevän syyntä ilmoitettua eroittamaan syyllisen puoluevirkailijan;

3) valitsemaan erotetun tai eronneen tilalle toisen seuraavaan puoluekokoukseen asti.

67 §. Puolueneuvosto pitää vakinaisia kokouksia kerran vuodessa.

Vakinaisessa kokouksessa tulee sen

1) esityttä itselleen kertomus puolueen raha-asioista lähinnä edelliseltä puolivuodelta ja

2) hyväksyä menoarvio kuluvalle vuosipuoliskolle.

68 §. Ylimääräisen kokouksen pitää neuvosto, jos sen jäsenten enemmistö tahtoo tai puoluetoimikunta kutsuu.

69 §. Puolueneuvoston pyydettyä tulee puolueen eri järjestöjen toimikuntain saapua sen kanssa neuvotteluihin.

70 §. Puolueneuvosto on toimistaan vastuunalainen puoluekokoukselle.

Erottaminen puolueesta.

71 §. Puolueeseen ei saa kuulua

- 1) puoluetta vastustava;
- 2) vastustavaan puolueeseen kuuluva eikä
- 3) puoluetta vahingoittava.

72 §. Puolueesta eroittamista saa puoluejäsen esittää jossakin puolueosastossa.

Puolueosasto saa hyljätä eroittamishdotuksen tai lähettää sen sovinto-oikeuteen.

73 §. Eroittamisesityksen lähettäminen sovinto-oikeuteen on ilmoitettava puoluetoimikunnalle.

Puoluetoimikunta määrää sovinto-oikeden puheenjohtajan, jonka on ilmoitettava asianomaisille, milloin ja missä oikeus kokoontuu.

Sovinto-oikeutta pyytänyt puolueosasto valitsee siihen kolme, eroitettavaksi vaadittu kolme jäsentä.

Saapuneet jäsenet käsittelevät asian.

74 §. Sovinto-oikeuden päätökseen tyytymätön saa vedota asian, kolmenkymmenen päivän kuluessa siitä milloin päätöksestä tiedon sai, puolueeneuvoston tarkastettavaksi. Ellei asiata vedota, on sovinto-oikeuden päätös sen ajan kuluttua noudatettava.

75 §. Puolueneuvoston päätös on täytäntöön pantava heti, kun siitä on asianomaiselle järjestölle tieto annettu.

76 §. Puolueneuvoston päätöksen kumoamista saa sitä haluava pyytää puoluekokoukselta.

Puoluekokoukseen vetoamisesta on ilmoitettava puoluetoimikunnalle ja toiselle riitapuolelle vähintään viittä viikkoa ennen kokousta.

Puoluetoimikunta on velvoitettu pyydettyä antamaan vetomiskirjelmästä otteen toiselle riitapuolelle ja liittämään tämän vastauksen puoluekokoukselle meneviin asiapapereihin, jos se jätetään puoluetoimikunnalle kaksi viikkoa ennen kokousta.

77 §. Eroitettu voidaan ottaa jälleen puolueeseen, sitte kun hänen puolueessa olemisestaan ei enään ole puolueelle vahinkoa.

Sovinto-oikeuden päätöksellä erotetun ottamisesta jälleen puolueeseen päättää se puolueosasto, jonka pyynnöstä sovinto-oikeus oli asetettu.

Puolueneuvoston päätöksellä eroitetun ottamisesta puolueeseen päättää puolueneuvosto ja

puoluekokouksen päätöksellä erotetun ottamisesta ainoastaan puoluekokous.

Puolueosaston ja puolueneuvoston päätöksistä saa valittaa samassa järjestyksessä kuin erottamispäätöksistä valittamisesta on edellä säädetty.

Järjestösääntöjen muutos.

78 §. Muutosehdotuksia näihin sääntöihin saa tehdä kahdeksan viikkoa ennen puoluekokousta puoluetoimikunnalle, jonka on julaitava ne kuusi viikkoa ennen puoluekokousta. Muutoksista päättää puoluekokous.

PÖYTÄKIRJA

Ensimmäinen kokouspäivä.

Maanantaina syyskuun 4 p:nä.

Aamupäivänistunto.

Sosialidemokratisen puoluetoimikunnan määräämän henkilön tarkastettua Suomen sosialidemokratisen puolueen 7:n edustajakokouksen osanottajain valtuudet, kokoontuivat edustajat klo 9 aamupäivällä Helsingin työväenyhdistyksen juhlasaliin, joka tilaisuutta varten oli aistikkaasti lipuilla koristettu.

Alkajaisiksi soitti Helsingin työväenyhdistyksen soittokunta „Internationalen”, jota seisaaltaan kuunneltiin. Tämän jälkeen lauloi Helsingin t.-y:n soitannollisen osaston mieskööri useita lauluja, jonka jälkeen puhujalavalle astui toveri *J. Pietikäinen* ja Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön puolesta tervehti puoluekokousta seuraavin sanoin:

„Arv. edustajat ja puoluetoverit! Helsingin järjestyneen työväen;”
puolesta pyydän lausua Teidät tervetulleiksi. /”

Suuriarvoinen on se työ, minkä puoleemme on olemassaoloaikgtaan tehnyt, ja monet vaikeudet on sillä ollut voitettavana maamme työväenluokan oikeuksien puolesta taistellessaan. /

Kun tämä 7:mäs edustajakokous tulee tarkistamaan toiniintaohjeemme ja menettelytapamme tulevaa toimintakautta varten, toivomme, että edustajat täyttävät tämän vaikean tehtävänsä Suomen/ työväenluokan ja sen luokkataistelun kuin myöskin kaikkien maiden luokkatietoisien työväen hyödyksi, muistaen, että sosialidemokratian puolue-toiminta ei saa horjua oikealle eikä vasemmalle. Erittäiikm tämän kokouksen huomiota kiinnittänee se, että vallassaolevat luokat ja taantumuksen mustat varjot käyvät yhä uhmaavammin sosialidemokratista toimintaamme vastaan, sekä valtiollisella että taloudellisella alalla.

Kun minä Helsingin järjestyneen työväen puolesta lausun iloni siitä, että olemme saaneet Teidät tänne keskuuteemme vastaan ottaa, toivomme, että te viihtyisitte täällä nämä muutamaiset päivät, ja että se vaikea työ, joka teille on uskottu, jouduttaisi lähenemistämme sosialidemokratian luokkataistelun päämäärään. ,

Pyydän vielä kerran lausua Teidät kaikki lämpimimmin tervetulleiksi”.

Edellisen puhujan lopetettua, avasi sos.-dem. puoluetoimikunnan puheenjohtaja *Matti Paasivuori* kokouksen, lausuen seuraavaa:

„Arvoisat puoluetoverit, sosialidemokratisen puolueen edustajat! Puoluetoimikunnan puolesta pyydän lausua teidät tähän kokoukseen tervetulleiksi!

Kaksi vuotta sitte oli puolueellamme edustajakokous Kotkassa. Ne päätökset, joita siellä tehtiin, menettelytavat, joita siellä suunniteltiin, ne kaikki eivät ole toteutuneet. Menettelytavassa on ainakin eräillä tahoilla huomattu puutteellisuuksia ja sitä siis tarvitsisi muuttaa, tehdä uusia suunnitelmia, jotka paremmin vastaisivat tarkotustaan. Jo sinä aikana, jolloin Kotkan kokous pidettiin, huomattiin voimakas valtiollinen taantumus. Maamme asema näytti jo silloin uhkaavalta ja te kaikki tiedätte, että tuo taantumus on edelleen kulkenut ripein askelin. Me olemme saaneet kuulla ja kokea yhtä ja toista tuon taantumuksen seurauksista. Olemme tällä välin saaneet olla kaksi kertaa vaalitaistelussa. Eduskunnan hajotukset ovat usein keskeyttäneet sen työn ja on saatu lähteä porvarien kanssa taasen taistelemaan edustajapaikoista. Näissä taisteluissa kylläkin puolueemme on selviytynyt, jos ei suuria voittaen, niin ei myöskään häviten. Valtiollinen itsenäisyytemme, perustuslaillinen asemamme, se erikoisasema, mikä Suomen kansalla on Venäjän valtakunnan yhteydessä, on nykyisin enemmän kuin ehkä koskaan ennen uhattu. On syntynyt erityinen "X lainsäädäntö, Venäjän duuman sekä valtakunnanpuvoston yhteistyöstä, öteä laki on oikeastaan valtiokaappauslaki, jonka mukaan riistetään Suoiaien kansalta sen lainsäädäntöoikeus useilla tärkeillä aloilla. Ja tätä Tfaltiokaappauslakia näytään alkavan vähitellen toteuttaa. Viime viikkoina olemme saaneet yllätyksiä toinen toisensa perään.

Joku viikko sitte kerrottiin Suomen luotsilaitoksen anastamisesta. Ei kestänyt sen jälkeen kauvan, kuin jo kerrottiin, että Viipurin läänistä 2 pitäjää, Uusikirkko ja Kivennapa, riistettäisiin muun Suomen yhteydestä ja yhdistettäisiin Venäjään; ja kaikki tämä tapahtuisi sivuuttamalla lait;» sekä perustuslait, että muut! Kun tällaiset toimenpiteet ovat herättäneet vastarintaa, vastalauseita kansalaisten puolelta, vastarintaa tuollaista laittomuutta vastaan, niin on väkivalloin ryhdytty hallintovirariomaisten taholta, tukahuttamaan vastalauseiden ilmaisuja. Onpa väkivaltaisella tavalla hajotettu sosialidemokratien vastalausekokouksia, piesty ihmisiä, käytetty pamppuja ja sapeleita, ruhjottu hevosilla ihmisiä raajarikkoksisiksi, vangitsemisia toimitettu ja karkotuksilla uhataan. Kaikki nämä seikat, jotka tuoreena ja selvänä ovat silmiemme edessä, osottavat meille, että aika nykyhetkellä on erittäin vakava ja uhkaava.

Puolueemme keskuudessa on myöskin ilmaantunut pientä erimieliisyyttä, pieniä riitoja, etupäässä menettelytavasta. Tälle kokoukselle ei kuitenkaan erityisenä kysymyksenä ole esitetty menettelytapakysymystä, mutta tälle kokoukselle esitetään useita eri kysymyksiä niin-

kuin alustusvihosta, puolueen toimintakertomuksesta ja sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomuksesta näkyy, niin että kaikissa niissä tulee ilmenemään kysymys menettelytavasta, joten mielestäni suureksi osaksi tämän kokouksen keskustelut tulevat liikkumaan menettelytapakysymyksessä. Minä toivon, että tämä kokous onnistuisi tekemään sellaisia päätöksiä, sellaisia suunnitelmia vastaiseen toimintaan nähden, että ne toteutettuina veisivät työväenliikettä ja sosialidemokratiaa lopulliseen voittoonsa.

Vielä kerran pyydän lausua teidät tervetulleiksi tähän kokoukseen ja toivon että täällä hyvässä yhteistyössä tulemme asioissa onnistumaan. Julistan kokouksen avatuksi ja alkaneeksi."

Edustajat.

Kokoukselle ilmoitettiin, että seuraavat henkilöt olivat asianomaisella tavalla valtuutetut edustajiksi puoluekokoukseen:

Uudenmaan läänin vaalipiiristä: Olga Manner, Hj. Siren, H. Hurmevaara, Juho Tainio, Jussi Vatanen, Aura Kiiskinen, Juho Kujala, O. V. Kuusinen, Sandra Lehtinen, J. Lumivuokko, Oskari Lylykorpi, Juho Laakso, Matti Aalto, Aatu Halme, Eino Jalava, Albert Kallio. **Turun etel. vp.:** Kaarlo Rantala, Juho Kujanpää, J. Merivirta, Aku Attila, J. Petäjä, Olga Tainio, S. Bönnberg. **Turun pohj. vp.:** J. V. Häkkinen, Fanny Ahlfors, Juho Lähti, Frans Rantanen, Nestori Aro-nen, E. Aromaa, R. Elo, R. Roine, S. Leppä. **Hämeen etel. vp.:** Juho Salminen, Ivar Nummenranta, Evert Sampo, Juho Savola, Aksel Lindstedt, Otto Marttila, Juho Virtanen, Heikki Jalonen, Emil Toivonen, Vihtori Huhta, Väinö Kivisalo. **Hämeen pohj. vp.:** J. Peura, K. M. Evä, K. Viita, Emil Murto, Emil Viljanen, N. Telkkä, N. Parviainen, E. Paronen. **Viipurin länt. vp.:** Riku Penttinen, Jalo Kohonen, Matti Peltola, Hanna Kohonen, Julius Nurminen, Juho Vuoristo, Vilho Hei-monen, Paavo Leppänen, E. J. V. Huttunen*), Hjalmar Marttila, Matti V. Karvonen. **Viipurin it. vp.:** Eeno Pusa, Johan Rikkonen, Mikko Teräväinen, Hanna Karhinen, Mikko Virkki, Nestori Valavaara. **Mikke-lin 1. vp.:** Pekka Huttunen, A. Kannisto, Matti Manninen, Oskari Oras-maa*). **Kuopion läntin, vp.:** Antti Heikkinen, Aaro Pennanen, Otto Piisinen, Ilmari Tossavainen, Antti Mäkelin. **Kuopion it. vp.:** Mimmi Turunen, Matti Lonkainen, Severi Kurkinen, Santeri Saarikivi. **Vaasan it. vp.:** Oskari Suutala, Emil Raearo, Samuli Rantanen, Huugo Koti-ranta, Hilma Koivulahti. **Vaasan etel. vp.:** Santtu Vuorio, Rudolf Lahti, Ali Aaltonen. **Vaasan pohj. vp.:** Hanna Malm, Kplle Suosalo, Antti Vierimaa. **Oulun etel. vp.:** Martti Jokisaari, K Niemi, Yrjö

*) Ei ollut läsnä.

Eomu, Janne Hautala. Oulun pohj. vp.: Heikki Marttila, A. Laakkonen, Juho Juntikka.

Puheoikeutettuja kokouksen osanottajia olivat puoluejärjestösääntöjen 43 §:n mukaan:

Puoluetoimikunnasta ja -neuvostosta: *M. Paasivuori, M. Turkia, I. Hörhammer, K. H. Viik, Miina Sillanpää, Hilja Pärssinen, Väinö Vuolijoki ja V. Lundström. Piiritoimikunnasta:* *Kullervo Manner, Uudenmaan vaalip.; Konrad Lehtimäki, Turun etel. vp.; Kaarlo Hellman, Hämeen 1. pohj. vp.; Hilda Herrala, Oulun 1. pohj. vp. Sosiaalidemokratiseista eduskuntaryhmästä:* *O. Tokoi (ryhmän virallinen edustaja), Lda Aalle, Alma Jokinen, J. Sainio, Anni Huotari, Anton Huotari, S. Nuorteva, Anni Savolainen, JEdv. Gylling, Mimmi Kanneruo, Hulda Salmi, Taneli Typpö, N.- Väänänen, Oskari Jalava, F. E. Kellosahni, F. Lehtonen, M. A. Airola, V. Annala, O. Kunnasalo, A. Halonen. Puoluelehistä:* „Työmiehestä” *Jussi Railo, „Kansan Lehestä” Pekka Lönngrén, „Sosialistista” K. Harvala, »Työstä” B. Ikonen, „Raivaajasta” A. Mattila, »Kansan Tahdosta” H. Uksila, »Työläisestä* F. V. Aaltoranta, »Kansan Äänestä” Aug. Nieminen, »Työläisnuorisosta” V. Vankkoja, »Arbetet”-lehestä J. A. Ojala, »Kurikasta” K. A. Suvanto. Suomen Ammattijärjestöstä:* *K- Heinonen. Ulkomaalaisia edustajia:* *Th. Stauning, Tanskan sos.-dem. puolue; E. Kilpi, Tukholman sos.-dem. suomalainen seura.*

Virkailijain vaali.

Puheenjohtajat. Puoluetoimikunnan puolesta esitettiin, että kokoukselle valittaisiin neljä puheenjohtajaa. Kokous hyväksyi ehdotuksen. Puheenjohtajiksi valittiin yksimielisesti *Matti Paasivuori ja O. Tokoi* Helsingistä, *Emil Viljanen* Tampereelta ja *J. Wuoristo* Viipurista.

Sihteerit. Sihteeriksi hyväksyttiin puoluetoimikunnan ehdotuksesta *Anton Huotari* Tampereelta, *Otto Piisinen* Kuopiosta ja *Eero Haapalainen* Helsingistä sekä pikakirjottajaksi *Mauno Puputti* Viipurista.

Järjestävään valiokuntaan valittiin puheenjohtajien ja sihteerien lisäksi *Sandra Lehtinen* Helsingistä, *Santeri Saarikivi* Joensuusta, *Olga Tainio* Turusta ja *Janne Hautala* Oulusta.

Valiokunnat.

Puoluetoimikunta ehdotti kokouksessa esille tulevia asioita varten valittavaksi seuraavat valiokunnat: *äänestysvaliokunta, 4 jäsentä; menettelytapavalio-* *kunta, 10 jäsentä; toimitus- ja tarkastusvaliokunta, sihteerit ja 2 lisäjäsentä; raha-asiainvaliokunta, 5 jäsentä; valitusvaliokunta 5 jäsentä; ohjehnavaliokunta, 5 jäsentä; sanomalehtivaliokunta, 5 jäsentä; valistusvaliokunta, 5 jäsentä.*

Nämä kaikki hyväksyttiin.

J. Lumivuokko esitti, että edellisten lisäksi asetettaisiin *eduskunta-asiainvaliokunta*, johon tulisi 8 jäsentä sekä *osuustoiminta- ja kunnallisasiainvaliokunta*, johon niinkään tulisi 8 jäsentä.

O. V. Kuusinen kannatti Lumivuokon ehdokasta.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

E. Toivonen ehdotti, että eri vaalipiirien edustajat neuvottelisivat keskenään jäsen ehdokkaista valiokuntiin ja että tätä varten pidettäisiin loma, jonka aikana myös järjestävä valiokunta kokoontuisi ja asettaisi lopullisesti ehdokkaat valiokuntiin.

Hyväksyttiin otettavaksi tätä varten $1\frac{1}{a}$ tunnin loma-aika.

Loman jälkeen kokoonnuttua ryhtyipuhettajohtamaan *M. Paasivuori*.

Järjestävä valiokunta esitti ehdokkaat eri valiokuntiin, samalla ehdottaen ohjelmavaliokunnan jäsenluvun lisättäväksi seitsemään. Kun tämä muutos oli hyväksytty, valittiin eri valiokuntiin lopullisesti seuraavat henkilöt:

Äänestysvaliokuntaan: *J. Vatanen* (kokoonkutsuja), *O. Lylykorpi*, *Aku Attila*, *V. Kivisalo*.

Menettelytapavaliokuntaan: *N. Valavaara* (kokoonkuts.), *J. Nurminen*, *J. Peura*, *A. Laakkonen*, *O. V. Kuusinen*, *Kullervo Manner*, *O. Piisinen*, *Matti Turkia*, *J. Rainio*, *O. Tokoi*.

Toimitus- ja tarkastusvaliokuntaan: *Anton Huotari* (kokoonkuts.), *Otto Piisinen*, *Eero Haapalainen*, *Kullervo Manner*, *Jussi Railo*.

Valitusvaltokuntaan: *V. Lehokas* (kokoonkuts.), *Fanny Ahlfors*, *Mimmi Turunen*, *M. Jokisaari*, *J. Merivirta*.

Raha-asiainvaliokuntaan: *A. Halme* (kokoonkuts.), *N. Telkkä*, *M. Teräväinen*, *I. Hörhammer*, *K. Heinonen*.

Ohjelmavaliokuntaan: *Edv. Gylling* (kokoonkuts.), *M. Lonkainen*, *N. Parviainen*, *M. Virkki*, *J. Hautala*, *I. Tossavainen*, *H. Jalonen*.

Sanomalehtivaliokuntaan: *O. V. Kuusinen* (kokoonkuts.) *J. Kohonen*, *K. M. Evä*, *V. Huhta*, *Santeri Saarikivi*.

Valistusvaliokuntaan: *V. Kivisalo* (kokoonkuts.), *Aura Kiiskinen*, *Riku Penttinen*, *K. Suosalo* ja *V. Lehokas*.

Eduskunta-asiainvaliokuntaan: *J. Lumivuokko* (kokoonkuts.), *E. Murto*, *V. Heimonen*, *Hanna Malm*, *J. Rikkinen*, *J. Vatanen*, *J. Merivirta*, *J. Salminen*.

Osuustoiminta- ja kunnallisasiainvaliokuntaan: *P. Leppänen* (kokoonkuts.), *E. Pusa*, *H. Hurmevaara*, *A. Mäkelin*, *S. Kurkinen*, *K. Viita*, *J. Kujala*, *J. Lähti*.

Tanskan sos.-dem. puolueen edustajatoveri Tn. Stauning saapuu kokoukseen.

Puheenjohtaja ilmoitti, että kokoukseen oli saapunut Tanskan sos.-dem. puolueen edustajana toveri *Th. Stauning*.

Kokouksen puolesta lausui toveri *I. Hörhammer* tanskalaisten veljespuolueen edustajan tervetulleeksi.

Toveri *Stauning* vastasi tähän, tuoden tanskalaisten puoluetoverien tervehdyksen, aluksi pahotellen sitä, ettei voinut lausua sanotta-vaansa kokoukselle sen omalla kielellä. Kiittäen Tanskan puoluetovereille lähetetystä kutsusta lähettää edustajansa tähän kokoukseen, tervehti puhuja kokousta tanskalaisten toverien puolesta, Tanskan työväen puolesta ja koko Tanskan sosialidemokratian puolesta. Tanskan sosialidemokratialla on sama tarkoitusperä kuin sillä sosialidemokratialla, mikä esiintyy Suomessa. Tanska on pienin Skandinavian kansoista, mutta tanskalaiset sosialidemokratit voivat täydellä tyydytyksellä katsella taaksensa 40-vuotiseen toimintaansa. Tämän toiminnan tuloksena on verrattain hyvin järjestynyt työväestö Tanskassa; työväenjärjestöt ovat saaneet siellä yhä enemmän ja enemmän vaikutusvaltaa. Viime vaaleissa äänesti $\frac{1}{3}$ osa äänestäjistä sosialidemokrateja.

Me olemme, lausui puhuja, koettaneet hankkia Tanskan työväestölle lainsäädännön avulla valtaa ja kaiken pyrkimyksemme perimmäisenä päämääränä on ollut sosialismin saavuttaminen. Tanskan työläiset ovat oppineet sen, että heidän on lähestyttävä kaikkien maiden maiden työläisiä ja he tuntevat nyt itsensä syvästi veljen siteillä kiinnitetyiksi toisten maiden työläisiin, he ymmärtävät, että sosialismin täydellinen voitto on saavutettavissa kansainvälisyyden kautta ja he tahtovat olla mukana tätä voittoa saavutettaessa. Me olemme, lausui puhuja, pienet mitättömät suuressa kansainvälisessä armeijassa, mutta me olemme iloiset, että saamme olla tässä nykyajan taistelussa mukana. Varsinkin on tanskalaisten toverien huomio suurella myötätunnolla kiintynyt kaikkien pienten maiden työväestöön ja eritoten Suomen, koska se kovimmin kärsii mahtavan sortajan painon alla. Me emme ole tilaisuudessa, emme pysty, lausui puhuja, auttamaan teitä, mutta me kuitenkin toivomme, että toisten kansojen, jossa mekin olemme mukana, myötävaikutuksella kun käydään taisteluun kapitalismia vastaan, tulee pelastus. Kapitalismi, jota vastaan me kaikki ponnistelemme, on synä kaikkeen tähän sortoon. Kapitalismin rinnalla kulkee militarismi ja tämän ohella klerikalismi, pappisvalta. Kapitalismi on kansojen kiros ja sitä on yksimielisesti vastustettava, tuhannet ja taas tuhannet työläiset ovat reväistävä irti sen kahleista, nämä työläiset on saatava yhteen liittymään sitä petoa vastaan.

Lopuksi puhuja vielä kiitti kutsusta ja häntä kohdanneesta ystävällisestä vastaanotosta sekä esitti eläköönhuudon kansainväliselle sosialidemokratialle.

Puheen käänsi suomeksi *Eero Haapalainen*. Sen jälkeen yhdyttiin toveri *Stauningin* esittämään eläköön-huutoon kansainväliselle sosialidemokratialle.

Ilmoitus toveri Airolan karkottamisesta.

Puheenjohtaja ilmotti, että Viipurista saapuneen tiedon mukaan oli toveri M. A. Airola t. k. 1 p:nä Viipurissa pidetyn Viipurin läänin paloittelemista vastaan kohdistetun vastalausekokouksen johdosta määrätty kolmen päivän kuluessa karkotettavaksi Viipurin linnoitus-alueelta.

Kokous kohotti Airolalle kolmikertaisen eläköön-huudon.
Istunto päättyi k:lo 2,20.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti O. Tokoi. Alkajaisiksi laulettiin »Työväen marssi»-

Sähkösanoma.

Luettiin seuraava kokoukselle saapunut saksankielinen sähkösanoma: »Paris ³/₉ 1911. Sydämellisin tervehdys Suomen veljespuolueen puoluepäiville Toivomme kokouksenne työskentelystä parhaita tuloksia.

Venäjän sosialidemokratuen työväenpuolueen keskuskomitean ulkomainen toimisto."

Kun sähkösanoma oli esitetty, kohotettiin eläköönhuuto kansainväliselle sosialidemokratialle.

Järjestysasioita.

Ruotsinkielisten lausuntojen suomentajaksi hyväksyttiin järjestävän valiokunnan ehdotuksesta *Eero Haapalainen*.

Täysi-istuntojen työsuunnitelmaksi ehdotti järjestävä valiokunta:

»Istuntoja pidetään klo 9—V212 a.p. sekä 12—2 ja 4—7 i.p., ellei kokous eri tapauksissa toisin päättä.

Puhevuoroja pyydetään keskustelun aikana kirjallisesti.—Yleensä puhutaan lavalta, mutta korkeintaan kaksi minuuttia kestävät lausunnot saa esittää paikaltaan.

Puhevuorot annetaan siinä järjestyksessä kuin ne on pyydetty. Poikkeuksia: kysymyksessä, josta ei ole painettua alustusta, saa alustaja puhua ensin. Kysymyksiin, jotka tehdään puoluetoimikunnalle, saa vastata heti. Työjärjestystä koskevia ehdotuksia voidaan lyhyesti tehdä ulkopuolella puhujalistaa.

Alustajan, vastaehdotuksen tekijän ja valiokunnan esittelijän puheaika on rajottamaton; muiden puheaika korkeintaan 15 minuuttia, ellei kokous sitä eri päätöksellä pitennä. — Samasta kysymyksestä saa puhuja käyttää kaksi puhevuoroa; alustaja saa sen lisäksi yhden puhevuoron toisten loputtua.

Puhevuorot voidaan kokouksen aikana rajoittaa, samoin puheaika vieläkin lyhemmäksi kuin edellä on sanottu.

Kun keskustelu on loppunut, saa se, joka jonkun edellisen lausunnon kautta on tullut persoonallisesti loukatuksi, lyhyesti puolustautua, ryhtymättä asialliseen keskusteluun.

Ehdotukset on tehtävä kirjallisesti, elleivät ne koske ainoastaan työjärjestystä.

Ehdotus, joka ei ole saanut kannatusta, ei tule äänestyksen alaiseksi. Kuitenkin, jos ehdotus on tehty senjälkeen kuin puhevuorot on rajoitettu eikä ole jätellä olevilta puhujilta saanut kannatusta, tulee puheenjohtajan, ennenkuin hän äänestyyttää ehdotukset, kysyä, kannatetaanko äskenmainittua ehdotusta.

Äänestys toimitetaan kättennostolla. Vähemmän tärkeissä tapauksissa voi jättää äänet laskematta, jos puheenjohtaja muutenkin selvästi huomaa, mikä vaihtopuoli on voittanut eikä hänen ratkaisunsa vastaan tehdä muistutuksia.

Kun äänestys toimitetaan kättennostolla, tulee edustajain istua paikoillaan.

Äänestys on toimitettava nimenhuudolla, jos kymmenen edustajaa sitä vaatii tai jos kokous siitä päättää.

Vaali, joka tapahtuu suljetuilla lipuilla, on myös toimitettava nimenhuudolla.

Puheenjohtajalla pitää olla vieressään vähintään yksi muista puheenjohtajista sekä yksi sihteeri. Nämä ottavat nimiliput vastaan, laativat äänestys ehdotuksen ja ovat muuten puheenjohtajalle apuna".

Tämä ehdotus hyväksyttiin muuten, paitsi puheajan korkein pituus rajoitettiin 20 minuutiksi.

Pöytäkirja.

Järjestävä valiokunta esitti kokouksen pöytäkirjan suhteen, että siihen liitettäisiin: puoluetoimikunnan, rahastonhoitajan ja eduskuntaryhmän toimintakertomukset sekä esitysvihko. Lausunnot hyvin supistetussa muodossa jätetään mikäli mahdollista jo kokouksen aikana jokaisen puhujan tarkistettavaksi. Pöytäkirjan painosmäärän ja hinnan määrääminen jäisi puoluetoimikunnalle.

O. V. Kuusinen ehdotti pöytäkirjaan otettavista liitteistä päättämisen myös jätettäväksi puoluetoimikunnalle.

Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin Kuusisen tekemällä muutoksella.

Porvarilehtien kirjeenvaihtajat.

Järjestävälle valiokunnalle olivat muutamat porvarilliset sanomalehtimiehet jättäneet pyyntöjä päästä selostamaan kokousta. Valiokunta ehdotti, että porvarilehtien kirjeenvaihtajille sallittaisiin läsnäolo-oikeus kokouksessa, paitsi milloin kokous päättää jonkin asian käsitellä suljetussa istunnossa.

V- Kivisalo vastusti järjestävän valiokunnan ehdotusta arvelen, ettei tarvita porvarillisia sanomalehtimiehiä vääristeleään kokousta. Kivisalon ehdotusta kannatettiin, jonka vuoksi oli äänestettävä asiasta.

Järjestävän valiokunnan ehdotus hyväksyttiin suurella enemmistöllä 14 ääntä vastaan.

Läsnäolo- ja puheoikeus.

Valitusvaliokunta ehdotti puhe- ja läsnäolo-oikeuden myönnettäväksi puolueen puhujalle *Vilho Lehoekkaalle* sekä *Eero Haapalaiselle*. Myönnettiin.

Ilmoitettiin, että puhe- ja läsnäolo-oikeutta haluavat pyytäkööt sitä valitusvaliokunnalta.

Päiväjärjestys.

Järjestävä valiokunta ehdotti kokouksessa esille tulevat kysymykset käsiteltäväksi seuraavassa järjestyksessä:

1. Puoluetöimikunnan toimintakertomus.
 2. Rahastonhoitajan tilikertomus.
 3. Eduskuntaryhmän toimintakertomus.
 4. Puoluelehdet ja -kirjallisuus.
 5. Verojen kiello-kysymys.
 6. Puolueen yleinen menettelytapa sekä menettelytapa venäläistä taantumusta vastaan.
 7. Osuuskuntien ja valtiollisen työväenliikkeen suhde toisiinsa.
 8. Puolueohjelman uudistaminen.
 9. Puolueen pää-äänenkannattajan suhde puolueeseen.
 10. Sanomalehtiolojen uudistaminen yleensä.
 11. Sos.-dem. puolueen ja nuorisoliiton suhtautuminen toisiinsa.
 12. Osanotto kunnallisiin vaaleihin.
 13. Turun 1. etel. piirin niskoittelu.
 14. Muita kysymyksiä:
Muutoksia puoluesääntöihin.
Eduskuntaryhmän sääntöjen vahvistaminen.
Esperantokieli.
Puolueelle oma pankki.
Matkakulujen tasaus.
Mahdollisesti kokouksen kuluessa esitettyjä uusia kysymyksiä.
 15. Puoluetöimikunnan paikan määrääminen. Puolueen kahden puheenjohtajan sekä sihteerin ja neljän muun jäsenen vaali.
 16. Tilintarkastajain vaali.
 17. Puolueuuvoston jäsenten vaalien vahvistaminen.
 18. Jäsen ja varajäsen Brysselin toimistoon.
 19. Seuraavan kokouksen aika ja paikka.
- Ehdotus hyväksyttiin muuten, paitsi 9 ja 10 kysymys päätettiin käsitellä 4:nneen kysymyksen sekä 13 kygymys puoluetöimikunnan kertomuksen yhteydessä. Eduskuntaryhmän kertomuksesta käsitellään valtiollisia kysymyksiä koskeva osa menettelytapakysymyksen yhteydessä ja suostuntaveroja koskeva osa verojen kieltokysymyksen yhteydessä.

Painattamatta jääneet alotteet.

Alustusvihosta oli jollain tavalla jäänyt pois J. Kujalan alustus kunnallisvaaleihin osanotosta ja Viipurin läänin läntisen vaalipiirin

sos.-dem. piiritoimikunnan alustus puolueen järjestyssääntöjen 34 ja 35 §:n muutoksista. Järjestävän valiokunnan ehdotuksesta päätettiin ne monistaa ja jakaa edustajille.

Sanotut alotteet olivat seuraavat:

Kunnallispolitiikka ja sosialidemokratia. *J. Kujala* esittää:

„että kokous katsoo, että kokemus on osottanut sosialidemokratien osanoton kunnallisiin vaaleihin yleensäkin ja sosialidemokratien omien miesten asettamisen kunnallisiin luottamustoimiin nykyisten kunnallislakien voimassaollessa työväenluokalle vahingolliseksi ja porvareille enempi hyötyä tuottavaksi, ja

asettuu kokous senvuoksi yleisen kunnallisen vaalilakon kannalle, kunnes kansanvaltaiset kunnallislait on saatu voimaan.”

Eikö puoluekokouksen edustajain vaaleihin olisi saatava muutoksia? Kysymyksen johdosta esittää Viipurin läänin läntinen sos.-dem. piiritoimikunta:

»että kunkin vaalipiirin koko jäsenluku määrää kuinka monta edustajaa vaalipiiristä voidaan valita. (Vaaliperusteen ollessa 300 voitaisiin vaalipiiristä, missä on esim. 3000 puolueen jäsentä, valita 10 edustajaa);

että edustajat valitaan vaalipiireissä vaalialueittain, joiden alueiden rajat määrää piiritoimikunta, ja äänestys toimitetaan kuten nytkin kunnallisjärjestöittäin;

että piiritoimikunnat varsinaisen puoluekokouksen edellä jakavat vaalipiirin niin suuriin vaalialueihin, että niihin kuuluu vähintään 300 jäsentä ja että ne kunnat, jossa on 300 tai enemmän jäseniä, muodostavat oman vaalialueensa ja pienempiä kuntia yhdistetään 2 tai useampia yhteen samaksi vaalialueeksi sopivaisuussuhteita silmälläpitäen.

Jos puoluekokous yllämainitun järjestelmän hyväksyy ehdotamme puoluejärjestyssääntöjen 34:n ja 35:n §:lien muodon seuraavaksi:

34 §.

Edustajat valitaan vaalipiireissä vaalialueittain, mitkä alueet piiritoimikunnat sitä varten muodostavat. Äänestys toimitetaan kunnallisjärjestöittäin piiritoimikuntain lähempäin määräysten mukaan.

35 §.

Edustajia valitaan vaalipiiristä yksi kutakin veronsa täysin maksanutta 300 jäsentä kohti vaalipiirin yhteisen jäsenluvun mukaan.”

Puolutoimikunnan toimintakertomus.

Käsiteltäväksi otettiin puolutoimikunnan toimintakertomus. Järjestävä valiokunta ehdotti sen käsiteltäväksi eri osissa. Hyväksyttiin.

Ensimmäisenä otettiin esille **puolueopiston perustaminen** (kertomuksen siv. 2—6)

J. Merivirta: Kotkan kokous päätti puolueopiston perustaa ja osotti tarkotukseen varojakin. Varoja olisi ollutkin. Kuitenkaan ei opistoa ole saatu ja puolutoimikunnan kertomuksen mukaan

on syy siitä O. V. Kuusisen. Taantumus on puolueessa päässyt val-
lalle juuri senvuoksi, että agitatorit ja valistajat eivät ole voineet
tehdä yhteiskunnallisia kysymyksiä kansalle selviksi. Tämä seikka
olisi ollut autettava puolueopistolla. Tahtoi tietää, onko puoluetoi-
munkunta antanut aihetta Kuusisen menettelyyn. Jos niin on, on pahek-
suttava sitä menettelyä, muuten paheksuttava Kuusisen menettelyä.

O. V. Kuusinen: Merivirta teki lystisti pilkkaa puoluetoi-
munkunnan kertomuksesta, josta tosiaankin saattaa saada sellaisen käsi-
tyksen, että yksi mies olisi ajanut koko homman nurin. Minä puo-
lestani olen ollut alusta pitäen homman puolella. Mutta meillä on ollut
sellainen henkisten voimain puute — suurin osa käytettävistä voimis-
tahan on ollut kiinnitetty eduskuntatyöhön — että ei ole voinut tulla
kysymyksenkään sellaisen opiston aikaansaaminen, jota alkuperäisesti
suunniteltiin. Vaillinaisista yrityksistä tällä alalla ei taas ole vastaa-
vaa hyötyä. Esim. ammattijärjestön viime talviset kurssit tulivat siksi
kalliiksi, että niistä tullut hyöty tuskin noita kuluja vastaa. Kun siis
kustannukset sellaisista hommista ovat niin suuret, niin silloin täytyy
olla jotakin tarjottavaa. Jollei tän\$ syksynä kokoonnu eduskunta, niin
voisi nyt ehkä olla mahdollisuutta opiston aikaansaamiseksi.

B. Lahti: Katsoi, että Kuusinen niin tehdessään kuin nyt sano-
taan, vahingoitti suorastaan puoluetta kieltäytymällä luentojen pidosta.
Muuten hänen mielestään ei jutteleminen revisionismista meillä tässä
kysymyksessä kannata.

M. Paasivuori piti sangen ikävänä sitä, ettei opistoa saatu aikaan.
Mutta eihän puoluetoimikunta ole voihtu ruveta tekemään opettajia,
kun niitä ei ennestään ole. Eihän puolue ammattijärjestön tapaan
voinut hankkia porvareita luennoimaan, kun kerran sosialisteja ei ole
saatavissa. Ne toverit, joita kuten Kuusista oli pyydetty luennoimaan
tärkeistä aineista, eivät tulleet ja toisia heidän tilalleen ei saatu, joten
opistohomman täytyi luennoitsijain puutteessa raueta. Puolueneu-
vosto on määrännyt, että ensi syksynä opiston pitäisi alkaa, mutta
näyttää, ettei siitä nytkään tule mitään. On pyydetty toveri Kuusista
luennoimaan, mutta hän ei ole vielä antanut vastausta, tuleeko hän
vai eikö. Hän on luvannut asiaa tutkia. Valpasta on pyydetty luen-
noimaan menettelytavasta ja työväenliikkeen historiasta, mutta hän
kieltäytyi. Toisia on lupautunut, mutta kun puuttuu luennoitsijoita
niin tärkeissä aineissa, on vaikeata panna opistoa pystyyn, sillä kaik-
kein tärkeimmät aineet jäisivät näin ollen pois. Revisionisteja ehkä
saisi, mutta niitä ei uskalla pyytää, sillä täällä Helsingissä pitäisi olla
oikea marxilaisuus vallalla.

O. V. Kuusinen: Minusta pitäisi tällaisen opiston opetuksen ollakin
itsenäisen luokkataistelun kannalla, sillä jos se on kovin herraskaista, niin
siitä on enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Mutta esim. täksi syksyksi suun-

nitellun puolueopiston opettajavoimat ovat niin kirjavaa joukkoa, että jos se niin kirjavana pysyy, niin ei siitä vaan hyvää tule. Kysymyksen ydin on siinä, että puolueopisto on aloitettava vasta silloin, kun on varmat edellytykset siitä, että se myös saadaan kunnollinen, niin ettei turhanpäiten houkutella ihmisiä tänne tulemaan. — Huomautti myös, että puoluetuimikunta ei silloin, kun hän kieltäisi, koettanutkaan saada tilalle ketään muuta.

M. Turkia huomautti Kuusisen lausunnon kaipaavan oikaisua siihen nähden, kunhan sanoi, ettei ketään olisi pyydetty Kuusisen sijalle hänen kieltäydyttyään. Sanoi pyydetyn m. m. maisteri Ketoa Kuusisen aineista luennoimaan, mutta oli tämä ilmoittanut, ettei hänellä ole aikaa ryhtyä valmistamaan niin laajaa ainetta. Se on totta, että opistohomman laiminlyönti on tuottanut puolueelle niin paljon vahinkoa, ettei sitä voi rahassa laskeakaan, mutta puoluetuimikunta ei kuitenkaan voi omistaa syytä siihen enempi kuin opistokomiteaan. Ne ovat pitäneet monta kokousta ja ajatelleet asiaa aivan tarpeeksi, mutta mahdottomaksi sen toteuttaminen lopuksi kävi. Kun Kuusista pyydettiin luennoimaan, selitti hän ettei hän ainakaan opiston nimellä lähde luennoimaan, kun komitean laatimaa suunnitelmaa on täytynyt niin paljon supistaa. Me ehdotimme, että muutetaan nimi luentokursseiksi, mutta hän ei suostunut sittenkään. Me olemme nyt siinä ikävässä asemassa, että meillä on sivistyneestä köyhälistöstä puute. Meikäläisistä on kovin vaikea kehittää täysin pystyviä luennoitsijoita esim. taloustieteestä tai joistakin tärkeistä teoreetisista aineista. Sen tekee jo kielitaidon puute jotensakin vaikeaksi. Suomenkielillä löytyy siksi vähän näitä aloja käsittelevää kirjallisuutta, että sen avulla on arvokkaiden luentojen valmistaminen jotensakin mahdotonta. Puolueeseemme kuuluvilla useoilla tietopuolista sivistystä saaneilla henkilöillä taasen on paljon toisia toimia, niin että heidän on vaikeata käyttää aikaansa luennoiden valmistukseen. Olen vakuutettu siitä, että jos opisto olisi saatu toimeen ja olisi suoritettu se ohjelma, joka oli komitean ehdotuksessa ennen Kuusisen kieltäytymistä, niin kyllä siitä olisi ollut puolueellemme suurta hyötyä ja olisi se yleensä osanottajia tullut tyydyttämään.

Kun nyt uudelleen on pyydetty Kuusista lupautumaan luennoitsijaksi tänä syksynä toimeenpantavaksi ajateltuihin opistokursseihin, on hän ilmoittanut, että kurseille hankittavien luennoitsijain tulisi kaikkien olla saman suunnan väkeä ja koska nyt pyydytyissä luennoitsijoissa on eri suuntien edustajia, niin ei hän ainakaan vielä voi lupautua luennoitsijaksi. Minun mielestäni ei olisi suurta vahinkoa, vaikkapa joku luennoitsijoista olisikin mielipiteiltään revisionisti ja toiset jyrkkiä marxilaisia, sillä voidaanhan opistossa keskustella asioista ja siten saattaa suuntakysymyksetkin oppilaille selviksi. Sanot-

takoon myös, ettei selvää suuntajakoa eri suuntien välillä ole vielä» havaittavissa eikä siis eri suuntien vivahduksia opiston opetuksessa voida kuitenkaan täydellisesti välttää ja tuskin sen välttäminenkään lie niin kovin tärkeää.

O. V. Kuusinen lausui, että hän olisi voinut luetella useampia henkilöitä, jotka olisivat voineet luennoida. Lisäksi sanoi tahtovansa huomauttaa, että hän kahtena talvena on pitänyt sarjan luentoja ja tämäkin osottaa, että hänellä on ollut halua ottaa osaa tällaiseen toimintaan, niin ettei tässä suhteessa suinkaan ollut kieltäytymisen syy haluttomuudessa.

S. Saarikivi paheksui sekä Kuusisen että puoluetoimikunnan menettelyä asiassa. Luentokurssit olisi voitu toimeenpanna, vaikkapa Kuusinen kieltäytyikin. Luennoitsijoita on kasvatettava ja siksi opisto saatava.

J. Vuoristo: On ollut jonkinlaista kukko taistelua puolueen pääkortteerissa. Sitä ei voida hyväksyä.

H. Huumevaara: En missään tapauksessa tahdo myöntää yksityiselle joukkoliikkeessä sellaista merkitystä, että sen takia tällainen aije voisi mennä myttyyn. Kyllä siihen on täytyntä olla muut syyt. Syy on ollut puoluetoimikunnan.

E. Haapalainen: Tulin ottaneeksi puheenvuoron sen johdosta, kun Turkia mainitsi, että meillä on vähän voimia puolueessa, mikä estää, kun Kuusinen kieltäytyi, opistohomman aikaansaamilta. Minun mielestäni ei niin voi olla, eikä ole niinkuin Kuusinen sanoi, että täytyy olla niin ehdottoman varma siitä, että se mitä tarjotaan, on täysipainoista. Meillä ammattijärjestön edustajilla tässä opistokomiteassa oli tiedossa se, että me emme voi mitään maailmaa mullistavaa opistoa aikaansaada, mutta siitä huolimatta me panemme sen toimeen. Me olimme mukana toimiessa luentokursseja Turussa ja Lahdessa ja Helsingissä ja niin paljon vähemmällä voimilla kuin mitä oli luvassa tähän opistoon, ja käsittääksemme olisi opisto voitu saada aikaan, jos ei niin perinpohjaisen hyvää, niin olimme kuitenkin vakuutettuja että jonkunlaisen siitä saamme. Kuusinen on tahtonut, että opistosta tulisi mahdollisimman hyvä ja kun sitä ei hänen mielestään saatu kylliksi pätevää, ei hän tahtonut puoluetta vahingoittaa. Kuusinen ottaa liian syvällisesti nämä asiat. Hän arvelee, että kaikki kurseille tulijat ovat siksi tietoisia, että niille on annettava niin raskasta purtavaa, että he saavat tuta olevansa oikeassa korkeakoulussa. Tämä Kuusisen kieltäytyminen on kuitenkin vaikuttanut, että opistoa ei aikaansaatu. Jos Kuusinen ajattelisi toveri Salinin tapaan, joka puheensa alussa sanoi kuulijoistaan, että te olette kaalinpäitä, ja näillä edellytyksillä olisi lähtenyt puhumaan, niin häntä kuultaisiin ja häneltä opittaisiin. Me ammattijärjestön edustajat panimme yksin kurssit toi-

meen, kun puolueopistohomma raukesi ja kaikki meidän kursseilla olleet tunnustavat, etteivät ne niinkään huonot olleet ja ne olisivat olleet paremmat, jos puoluetoimikunta olisi ollut mukana. Käsitykseni on, että meidän on tyydyttävä niihin voimiin, mitä on käytettävissä eikä vastakerroilla annettava tällaisten seikkojen vaikuttaa homman raukeamiseen. On toivottavaa että valiokunta, johon tämä asia menee, lausuu sen velvotuksen, että on koetettava saada aikaan opisto tahi kurssit, nimi on tässä sivuasiasa, sellaiset kun voimat kulloinkin sallivat.

M. Manninen: Tämän kokouksen on päätettävä, että opisto on varmasti perustettava.

V. Leholcas: Täällä on sanottu, että puolue ei voi yksityisen henkilön varassa olla, mutta se, joka on ollut mukana siinä hommassa, mikä puoluetoimikunnalle tuli sen jälkeen kuin Kuusinen kieltäytyi luennoimasta, hän tietää, mitä yksilötkin merkitsevät, eikä ainoastaan tähän vaan moniin muihinkin kysymyksiin nähden. Minun täytyy myöntää, että Kuusinen oli innokkaampia tämän asian kannattajia vuoden 1910 kesän koskipaikoille saakka. Minä tiedän, että hän teki parhaansa hommatessaan luennoitsijoita eikä suinkaan puhunut siitä, ettei hän ole tilaisuudessa valmistautumaan. Mutta sitte tuli puolueuuvoston kokous 16 ja 17 p:nä heinäkuuta ja tällöin syntyi tuo onneton Köpenhaminan kongressijupakka. Tämä seikka kai vaikutti Kuusiseen, sillä sen jälkeen hänen innostuksensa kokonaan lakkasi. Sen jälkeen hän vastusti opiston toimeenpanemista, koska se ohjelma, mikä olisi voitu saada, ei mielestään vastannut sitä, mitä opistolla tarkotetaan. Silloin ehdotimme, että pantaisiin puolueopisto pystyyn luentokurssien nimisenä, se ei ole niin* vaativainen nimi, joten ohjelmistoa voitaisiin supistaa niissä kohdin, mihin ei luennoitsijaa saatu. Kuusinen sanoi, ettei hän suostu siihenkään ja syyksi tähän hän sanoi, ettei hän voi ryhtyä pettämään niitä henkilöitä, jotka tulevat Helsinkiin puolueopistoon, kun opisto ei vastaa tarkotustaan. Selitimme, että kurssien ohjelma kyllä täyttää kipeimmän tarpeen. Sitäpaitsi hänelle huomautimme, ettei kukaan tule nenästä vedetyksi kun sanomalehdissä edeltäpäin ilmoitetaan, mitä aineita opistoon tulee ja kuinka monta tuntia kustakin aineesta. Joka silloin kursseille tulee, hän tietää mitä hänellä on siellä saatavana. Mikään ei auttanut. Kuusinen ei sittenkään suostunut. Näin on asia. Mahdollista on, että olen jotain unohtanut, mutta liiotellut en ole. Saarikivi sanoi, että luentokurssit olisi voitu panna toimeen, vaikka Kuusinen kieltäytyikin. Mutta opisto ei silloin olisi kuitenkaan vastannut tarkotustaan, kun juuri kaikkein tärkeimmät aineet, talousoppi ja sosialismin teoria olisivat jääneet pois. Jos tahdotaan puoluetoimikunnalle antaa paheksumislausunto, niin se voidaan antaa siitä, miksi ei siitä huoli-

matta pantu opistoa pystyyn, vaikka nämä aineet jäivätkin pois. Puoluetoimikunta arveli, ettei opisto tällöin vastaa tarkotustaan. Jos Kuusinen olisi tullut luennoimaan, silloin olisi opisto vastannut tarkotustaan, sillä niitä aineita, joista hänen piti luennoida, juuri kipeimmin kaivataan. Muistamme, että Kuusinen piti edellisenä talvena Helsingin työväenyhdistyksessä koeluennoita talousopissa ja nämä luennot olivat tarkotetut hänelle oppiluennoiksi, että hän seuraavana syksynä valmistuisi puolueopistoa varten. Edelleen muistetaan, että näitä luennoita avusti puoluetoimikunta. Kuusinen ei siis suinkaan ollut valmistautumaton. Ja menihän Kuusinen heti sen jälkeen, kuin hän kieltäytyi puolueopistossa luennoimasta, ammattijärjestön kursseille luennoimaan aivan samasta aineesta, mistä hänen piti pitää luennoita puolueopistossa. Eikä tässä ollut syynä se, että ammattijärjestön luontokurssien ohjelma olisi ollut parempi kuin se mikä oli suunniteltu puolueopistolle. Sen jälkeen kuin Kuusinen ammattijärjestön kursseille lupautui luennoimaan, johtui mieleeni, että tässä lienee joitain persoonallisia syitä, joiden johdosta opistokysymys syrjäytyi. Kuusisen ja ammattijärjestön välit näet olivat paremmat kuin hänen välinsä puoluetoimikunnan kanssa. Hurmevaara sanoi täällä, että Kuusinen jäi juuri siitä syystä pois valtiopäiviltä, että hänen piti valmistaa luennoita puolueopistoa varten. Aivan niin. Mutta sittemmin hänen intonsa laimeni kuvaamallani tavalla.

E. Kilpi vastusti paheksumisen lausumista puoluetoimikunnalle. Toimikunta teki aivan oikein siinä, ettei senjälkeen kun sosialismin teoria ja talousoppi jäivät ohjelmasta pois, pannut ensinkään kursseja toimeen, sillä monet olisivat todella silloin ohjelman suhteen pettyneet. Opisto on saatava kunnolliseksi.

F. Rantanen: Tämän kokouksen olisi lausuttava vakava velvotus tulevalle puoluetoimikunnalle opiston aikaansaamisesta.

M. Turhia pyysi Kuusista nimittämään, ketä olisi voitu saada luennoimaan, senjälkeen kun K. kieltäytyi.

O. V. Kuusinen katsoi itselleen liian suureksi kunniaksi ja puoluekokouksen ajan väärinkäyttämiseksi sen seikan, että vain hänestä puhutaan eikä opistosta. Lehokkaan väitteessä »juonittelun» alkamisajan määrittämisessä sattui Lehokkaalle pieni virhe, johon saa todistuksen kyllä puoluetoimikunnan kertomuksesta; siinä olevasta opistokomitean mietinnöstä näkyy näet, että minä ainakin jo toukokuun 6 p:nä viime vuonna olin sitä mieltä, ettei opistoa pitäisi alkaa seuraavana syksynä, eikä siis se mielipiteeni voinut johtua loppukesällä esiintyneestä pikkuriidasta. Ehdotti asiaa valiokuntaan tutkittavaksi.

E. Sampo: Valitteli, että olipa sitte syy Kuusisessa tai puoluetoimikunnassa, on jääty ilman puolueopistoa. Sellainen olisi kuitenkin perin kipeästi tarpeen, etenkin näin taantumuksen uhatessa. Oli sitä mieltä,

että täytyy tyytyä vähän puutteellisempaan niin kauvan, kun täysin hyvää ei voida aikaansaada.

K. M. Evä pani merkkeille sen seikan, että Kuusinen kyseessä olevista aineista oli ennenkin luennoinut ja olisi sen nytkin voinut tehdä, puhujan mielestä. Piti pääasiallisena syynä K:n kieltoon sen, ettei K. tahtonut mennä revisionistien sakkiin. Mutta kun ei ole tarkkaan erotettu revisionisteja ja marxilaisia, ei se olisi saanut asiaan vaikuttaa. Tahtoi kuulla, ketä ne Kuusisen pelkäämät revisionistiset luennoitsijat ovat. Katsoi, että puolueen sivistyneen köyhälistön avulla jo pitäisi saada opisto aikaan, mutta niitä on mielivaltaisesti jaettu eri suuntiin ja siitä syystä ei ole opistoa saatu. Opistossa kumminkin näitä suuntia olisi voinut ja voisi selittää.

K. Niemi puolusti opiston tarpeellisuutta, mutta piti myös suotavana, että se saataisiin mahdollisimman hyväksi. Senvuoksi ei Kuusisen menettely ole ollut niinkään paheksuttava.

M. Turhia sanoi pyytäneensä Kuusisen tilalle Lehokastakin, mutta hänen oli mahdotonta ryhtyä sanottuja luentoja valmistamaan. Hän olisi ollut halukas luennoimaan muista aineista. Piti puolueopiston myöhästymisen syynä tietopuolisten voimien puutteen.

V. Kivisalo: Ihmetteli sitä, että Kuusinen ei suostunut luennoimaan puolueopistossa aineista, joista hän kuitenkin luennoi ammattijärjestön kursseilla. Piti opistoa tärkeänä. Revisionismipelko on aiheetonta.

Kysymys lykättiin valitusvaliokuntaan.

Kun oli hylätty nostettu kysymys kokouksen jatkamisesta klo 8 asti, päättyä istunto klo 7,15 illalla.

Toinen kokouspäivä.

Tiistaina syyskuun 5 p:nä.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti J. Vuoristo. Alkajaisiksi laulettiin »Köyhälistön laulu". Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi E. Huttunen ja O. Orasmaa.

Puhe- ja läsnäolo-oikeus.

Valitusvaliokunta ehdotti *puheoikeuden* kokouksessa myönnettäväksi seuraaville henkilöille: Väinö Hupli, Aug. Vatanen, Ida Kantanen, kaikki Helsingistä. Sitäpaitsi *läsnäolo-oikeus* ehdotettiin myönnettäväksi useille puoluetovereille. Ehdotus hyväksyttiin.

Hylättäväksi esitettiin virolaisen G. Murun pyyntö läsnäolo-oikeudesta. Tämäkin ehdotus hyväksyttiin.

Eduskuntaryhmän jäsenten puhe-oikeus.

Valitusvaliokunnalta oli pyydetty lausuntoa siitä, millä tavoin oli järjestyssääntöjen 43 pykälää tulkittava niihin sosialidemokratiisiin kansanedustajiin nähden, jotka viime puoluekokouksen jälkeen ovat olleet edustajina, mutta eivät kuitenkaan nyt tällä kertaa «sitä ole. Valiokunta piti selvänä, että viime puoluekokouksen jälkeen edustajina olleilla on puheoikeus kokouksessa, koska heidän toimintansa voi tulla arvostelun alaiseksi kokouksessa.

J. Laakso hyväksyi valiokunnan tulkinnan sillä muistutuksella, että puolueesta eronneilla entisillä edustajilla, kuten esim. Josua Järvisellä,[^] ei voi olla niitä oikeuksia.

J. Merivirta piti selvänä, että ehdotus koskee vain puolueeseen kuuluvia henkilöitä.

Ehdotus hyväksyttiin edellä kerrotulla huomautuksella.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Jatkettiin puoluetoimikunnan toimintakertomuksen käsittelyä. Esille otettiin kappaleet, jotka koskevat

luentokursseja ja puolueen puhujia

(kertomuksen siv. 6—7).

M. Manninen: Kun puolueopistoa ei ole saatu, on järjestettävä kasvattavia luentokursseja mahdollisimman paljon; kiihoitus toiselle tilalle.

K. Santala: Kannatti edellisen lausuntoa.

J. Kujala: Edelliset ovat kovin yksipuolisella kannalla. On vielä harjoitettava myöskin herätystyötä.

S. Jalonen: Tarpeetonta on asiasta porua pitää. Puolueen kurssit ovat olleet kasvattavia.

Lähetettiin valitusvaliokuntaan.

Työväensihteeristö.

Toimintakertomuksesta esitettiin työväensihteeristöä koskeva osa (siv. 7--9).

J. Merivirta ehdotti kertomuksen tämän kohdan hyväksyttäväksi, toivomuksella että sihteeristö saataisiin pystyyn.

Kokous hyväksyi ehdotuksen.

Työväenarkisto.

Kertomuksen tämä osa (siv. 9-12) hyväksyttiin keskustelutta.

Eduskuntaryhmän ja puoluetoimikunnan välinen toiminta, Köpenhaminan kongressi, puoluetoimikunnan lausuntoja y. m.

Esitettiin toimintakertomuksesta se osa, joka alkaa selonteolla -eduskuntaryhmän ja puoluetoimikunnan välisestä toiminnasta ja loppu menettelytapakysymykseen (siv. 12—15).

K. Viita: Maaseudulla on herättänyt pahennusta se, että eduskuntaryhmä on suostunut myöntämällä asettunut puoluetoimikunnan ja -neuvoston kielteistä päätöstä vastustamaan.

H. Hurmevaara: Miksei kertomuksessa ole mainittu niitä toimikunnan jäseniä, jotka olivat suostuntain myöntämisen kannalla?

M. Turhia: Ei kertomuksessa ole mainittu myöskään kielteisellä, kannalla olleita, mutta molemmilla kannoilla olleet on aikanaan mainittu „Työmiehessä”. Asian käsittely muuten olisi siirrettävä toiseen yhteyteen.

Tokoi kannatti edellisen lausuntoa. Ryhmän toimintakertomus antaa laveampia selityksiä.

O. V. Kuusinen: Tämä osa kertomusta eduskuntaryhmän ja puolueen toimikunnan ja -neuvoston välisistä suhteista olisi lähetettävä eduskunta-asiain valiokuntaan. Ryhmä ja muut puoluelaitokset eivät ole kulkeneet niin käsi-kädessä kuin Kotkan puoluekokouksen menettelytapapäätösten perusteluissa määritellään.

J. Laakso ja *J. Kujala* kannattivat edellisen mielipidettä.

J. Savola: Kansainväliseen kongressiin oli annettu valtuutus Siveniukselle, muka »Raivaajan” edustajana, vaikkei sellaiselle henkilölle olisi pitänyt antaa, koskei hän ollut oikeutettu »Raivaajaa” edustamaan.

K. Niemi ja *E. Sampo* kannattivat Kuusisen esitystä.

M. Turkia: Kongressiryhmä ehdotti Siveniukselle valtuuksia. Sen jälkeen puoluetoimikunnan enemmistö (Sillanpää, Wiik, Hörhammer ja Sirola) vahvisti vaalin. Vähemmistö (Paasivuori, Tanner ja minä) liitimme päätöstä vastaan vastalauseemme.

J. Merivirta moitti puoluetoimikunnan jäseniä y. m. tunnetusta kongressijupakasta, jossa henkilökohtaiset riidat menivät paheksuttavan pitkälle. Puolueemme edustajamäärä myös oli kongressissa liian suuri, varsinkin kun useat edustajat eivät kielitaidottomuuden vuoksi voineet kokousta seurata.

F. Rantanen moitti Kuusista, että tämä kieltäytyi menemästä edustajaksi kongressiin siksi, ettei Valpasta valittu.

Miina Sillanpää: Kannatin Siveniukselle valtakirjaa, kun hän oli viranomaisia paossa (majesteettijuttunsa vuoksi) ja kun »Raivaaja” sai siten ilmaisen edustajan. Merivirrälle huomautan siitä muka liian suuresta puolueemme edustajamäärästä kongressissa, että pitäisikö

puolueen kieltää jäseniään kongressiin menemästä, jos ne omilla varoillaan menevät, kuten tässä suureksi osaksi tapahtui. (Hyvä, naurua).

E. Haapalainen: Sivenius ei ollut kongressissa edustaja, mutta vain kuuntelija omilla varoillaan.

E. Sampo: Miksei tätä aikanaan selvitetty?

M. Turhia: Kyllä Sivenius oli kongressissa täysillä valtuuksilla.

Kertomus näiltä osiltaan lähetettiin menettelytapa- ja eduskunta-asiaain valiokuntaan.

Menettelytapakysymys.

O. V. Kuusinen ehdotti kertomuksen tältä osaltaan (siv. 15—16) jätettäväksi keskiviikkoon, jolloin menettelytapakysymys kokonaisuudessaan tulee esille. Hyväksyttiin.

Sosialistinen kuukausilehti ja kertomuksen loppuosa.

Esitettiin kertomuksen loppuosa siv. 16—19.

J. Merivirta: Puolueen jäsenmäärästä ja puolueveroista oleva ilmoitus on ristiriidassa. Jäsenluku ei voine olla niin suuri kuin mainitaan, koska ei voine epäillä, että tilikertomus olisi väärä. — Miksei myös puoluetilasto ole ennen joutunut?

M. Turhia: Jos puoluetilastossa on virheitä, on syy piiritoimikunnissa ja sihteereissä. Eivät ne Merivirrankaan tilastot ole olleet selvempiä. Nyt on saatu jo asia jonkunverran parantumaan, kun veroja tiukemmin karhutaan, — eivät näet yhdistykset enää tahdo komeilla suurilla jäsenmäärillä, kun joka jäsenestä on suoritettava vero. Tämä verojuttu muuten tulee myöhemmin laajemmin esille.

K. Manner: Mitä tulee puoluesihteerin kertomuksessa esitettyihin tietoihin puolueen äänestäjien ja jäsenluvun vähenemisestä, niin on siinä kohden jätetty esittämättä sangen tärkeitä seikkoja. Se, että puolueen äänestäjien lukumäärä vuodesta 1907 lähtien on vähentynyt noin 10,000:nella, ei ole kuitenkaan mikään vähäpätöinen asia. Jokainen ymmärtää ilman pitkiä puheita, että tällä puolueella täytyy aina olla pyrkimys eteenpäin ja sen äänestäjien lukumäärän täytyisi aina saada lisääntymään, muuten emme voi porvareita pakottaa myönnetyksiin, mikäli niitä pakottaa voidaan. Kun nyt on kuitenkin tapahtunut vähenemistä, olisi puoluesihteerin mielestäni pitänyt ottaa tutkittavakseen, missä äänestäjämme lukumäärässä on vähennystä huomattavimmin tapahtunut, onko se tapahtunut maaseudulla vai kaupungissa, tehdaspaikoilla vai maanviljelysseuduillako, jotta tuon perusteella voitaisiin tässä kokouksessa tarkastella, onko puolueemme

toiminnassa ehkä löydettävissä vikaa, ja minkälaiseen toimintaan ja agitatsiooniin, mahdollisen epäkohdan poistamiseksi, vastaisuudessa olisi ryhdyttävä. Puoluesihtööri voi ehkä sanoa, ettei hänellä ole ollut aikaa eikä tarpeellista ainehistoa sellaiseen tutkimukseen. Mutta puoluesihtöörillä täytyy olla aikaa ja halua sellaiseen mitä lähimmin puoluetta koskevan kysymyksen perinpohjaiseen tutkimiseen. Aineksia on taasen olemassa siinä virallisessa tilastossa, jota on julaistu. Voidaan huomauttaa, että onhan puoluekokouksella ja piireillä tuon virallisen tilaston perusteella tilaisuus tehdä johtopäätöksiä ja ehdotuksia. Onhan tällä kokouksella todella tilaisuus siihen. Mutta asia on niin, että useimmilla tämän kokouksen edustajilla ei ole ollut tilaisuutta tuollaista tilastoa hankkia, eivätkä ehkä osaa sitä käytellä niin, että siitä olisi mahdollisimman paljon hyötyä. Sentähdenhän meillä on puolueen keskusjohto, että se hankkii kaikki mahdolliset selitykset, jotta me niiden perusteella voisimme asioista päättää. Minä kaipasin tästä kertomuksesta juuri niitä koottuja selityksiä vaalien tulosten suhteen, joihin olen viittannut. Uusmaalainen edustajaryhmä on tätä samaa asiaa kokouksessaan käsitellyt ja samoin kaivannut niitä koottuja tietoja ja valtuuttanut minut esittämään tämän huomautuksen. — Yhtä lyhyesti on sihteeri esittänyt puolueen jäsenmäärän alenemisen. Me tiedämme kuitenkin, että vuodesta 1906 lähtien on puolueemme jäsenmäärä jatkuvasti ja säännöllisesti alentunut ja juuri sen takia minusta olisi ollut syytä tuotakin seikkaa lähemmin tarkastella. Meillä onkin puolueen keskuudessa pienemmissä piireissä yritetty sitä tehdä. Uudenmaanläänin vaalipiirin sihteeri on viime piirikokoukselle jättämässään kertomuksessa esittänyt aika tarkan ja kiitosta ansaitsevan selityksen puolueen jäsenmäärän vähenemisestä Uudellamaalla. Hän on tutkimuksensa tuloksena esittänyt, että v. 1910 on jäsenluku vuoteen 1909 verraten alentunut maaseudulla 23,0 prosentilla, mutta kaupungeissa sen sijaan ainoastaan 6,9 prosentilla. Puoluesihtööri olisi voinut ottaa esimerkiksi piirien pikkuvirkailijoiden harrastuksista ja koettaa valaista puoluekokoukselle jäsenmäärän vähenemistä tuohon tapaan. Ne huomautukset vähenemisen syistä, mitkä puoluesihtööri tässä suhteessa kertomuksessaan esittää, lienevät vallan oikeat, mutta lienee ehkä muitakin asianhaaroja, jotka ovat puolueemme jäsenluvun vähenemiseen vaikuttaneet. Ja eräänä syynä lienee myös se, että puolueessamme on viime aikoina esiintynyt eräs herraspuolueita lähentelevä suunta ja se on karkottanut jäseniä pois, toisia ehkä estänyt mukaan liittymästä. Puolue ei minun nähdäkseni, sellaisten asianhaaran vallitessa, ole voinut herättää tarpeeksi voimakasta vastakaikua köyhälistöjoukoissa ja siten köyhälistön ajatuskannan tulkittamisella voittaa joukkoja niin suuressa määrin puolelleen kuin se, asiainhaaran toi-

sella kannalla ollessa, olisi voinut tehdä. — Lisäksi tahtoisin koskella erääseen puolueuueuvoston toimenpiteeseen. Puolueuueuvostossa esille tulevia kysymyksiä koskevia asiakirjoja annetaan ennen kokousta ainoastaan varsinaisille neuvoksille. Tämänsuuntaisen päätöksen on puolueuueuvosto tehnyt joku aika takaperin. Sen johdosta jäivät ilman asiakirjoja puolueuueuvoston puhevaltaiset jäsenet m. m. sanomalehtimiehet, piiritoimikuntien edustajat, ryhmän edustajat. Tällainen puolueuueuvoston päätös lienee johtunut siitä, ainakin mitä sanomalehtimiehiin tulee, että pelätään näiden löpöttelevän puolueuueuvostossa esilletulevista tärkeistä asioista ennen aikaan. Tämä päätös tuntuu sängen omituiselta jo sen tähden, että puolueuueuvostossa on varsinaisina jäseninä muutamia sanomalehtimiehiä; olisivatko nämä vaihteliaampia kuin muut puolueen sanomalehtimiehet? Eikö kuitenkin olisi suotava, että puhevallan käyttäjätkin saisivat myöskin perinpohjaisesti tutustua asioihin edeltäpäin, yhtä perinpohjaisesti kuin varsinaiset neuvoksetkin. Sosialidemokratinen sanomalehtimiesliitto oli sitä mieltä, että ainakin sanomalehtimiehille lähetettäisiin neuvostossa esille tulevia asioita koskevat asiakirjat, voidakseen niihin tutustua ja voidakseen suuremmalla asiantuntemuksella neuvostossa esille tulevia asioita käsitellä. Omasta puolestani arvelen, että neuvoksilla on tätä päätöstä tehdessään saattanut olla mielessä se, ettei sanomalehtimiehille pitäisi antaa asiakirjoja ennakolta, etteivätnämä pääsisi lehdistään ennen kokousta lausumaan mielipiteitään neuvostossa esille tulevista asioista ja siten vaikuttamaan neuvoston päätöksiin. Jos näin olisi ajateltu, niin kyllä se on puoluetta vahingoittavaa. Jos jostakin asiasta ennen päätöksen tekemistä voidaan mielipiteitä vaihtaa julkisuudessa niin että päätös tulisi puolueelle edullisemmaksi, niin kyllä sellainen julkinen pohdinta silloin on puolueelle hyödyksi ja siis sallittava. Yhtä tärkeätä on lähettää asiakirjat piiritoimikunnille, koska niilläkin kerran on puhevalta ja siten voivat vaikuttaa neuvoston päätöksiin, jos tahtovat. Ehdotan senvuoksi, että puoluetoimikunta velvoitettaisiin vastaisuudessa toimittamaan neuvoston kokouksissa esille tulevia asioita koskevat asiakirjat kaikille niille, joilla järjestösääntöjen 63 pykälän nojalla on puhevalta neuvoston kokouksissa.

J. Merivirta vastasi Turkialle ja väitti että T. hänen tilastojensa suhteen valehtelee. (Turkia: todistan!)

I. Hörhammer: Että puoluetilastot ovat viipyneet, se on minun säästäväisyyspolitiikkani syy. Annoin painatustyön eräälle maaseutukirjapainolle, joka on painatusta viivytännyt.

M. Turkia: Minun täytyy sanoa, että kyllä minä säästäväisyysyistä luovuin laatimasta laajempaa tilastoa Mannerin huomauttamista asioista. Minulla oli sentapainen tilasto jo valmiiksi suunniteltu, kun piirisihteerit esittivät kertomuksensa. Piirisihteerien kertomuksissa on useim-

missä esitetty tilasto eri vuosilta, josta käy selville paljonko vaalipiirissä on ollut puolueella äänestäjiä ja paljonko ne ovat edellisiin vaaleihin nähden vähentyneet. Uudenmaanläänin vaalipiiristä ovat luvut esitetyt prosenteissa, Hämeen eteläisestä on aika tarkkoja tietoja. Samoin muistakin piireistä. Näin ollen olisivat asiat tulleet esitetyiksi kahteen kertaan. Ne jotka tahtovat asioita tutkia, saavat tiedot tähän toimintakertomukseen liitetyistä piirien toimintakertomuksista. Niiden tilastojen tähän kertomukseen ottaminen ei olisi ollut kovinkaan vaikeata. Löytyyhän tarkka virallinen vaaliltilasto, josta olisi voinut ottaa tietoja hyvin helposti. Puolueen jäsenluvun vähenemisestä olisi kyllä voinut esittää tilastoja, mutta siinä kohden olivat minulla myöskin samat syyt määräävänä ja siksi supistin kertomuksen lyhyeksi. Jotkut piirisihteerit ovat valmistamissaan kertomuksissa maininneet muutamia syitä, mitkä ovat vaikuttaneet vähenemiseen, toiset ovat ne seikat esittäneet tarkemmin. Kun minun olisi pitänyt arvostella, ovatko sihteerit kenties erehtyneet sekä samalla esittää asiasta omia arvelujani, olisi kertomuksesta voinut paisua aika laaja teos. Kertomus olisi ehkä pitänyt laatia paremmin, mutta minä tein niin hyvin kuin osasin.

Muuten tuo neuvoston kokouksessa esille tulevia asioita koskevain asiakirjojen lähettäminen on vähäpätöinen juttu. Se tapa, että joitakin asiakirjoja on lähetetty neuvoston jäsenille vähää ennen kokousta, on ollut käytännössä vähän aikaa. Kirjotuskoneella on lyöty esim. puoluetoimikunnan kertomus, tulo- ja menoarvioehdotus, tilikertomus y. m. ja lähetetty ne viikkoa ennen puolue-neuvoston jäsenille, että he ehtisivät tutustua niihin, jotta puolue-neuvoston kokoukset eivät kestäisi kovin kauvan. Ennen ei mitään sellaisia asiakirjoja ja kertomuksia lähetetty ja siihen tyydyttiin. Nyt ovat vaatimukset kasvaneet. Mielestäni ei tässä ole muuta kuin tuollainen toimituskysymys. Siinä on kyllä jonkunverran enempi työtä, jos puolueen sanomalehtimiehillekin lähetetään nuo asiakirjat, eikä mitään muuta. Mikään ei estä asiaa niin järjestämästä. Joskus voi kyllä sattua niin, ettei noita asiakirjoja saada valmiiksi kuin 2 ä 3 päivää ennen kokousta.

I. Hörharnmer: Silloin kuin puolue-neuvosto käsitteli asiakirjojen lähettämiskysymystä, oli asiakirjojen monistaminen koneen puutteen tähden kovin hankala; nyt on asia järjestetty toisella tavalla, joten monistus ei tule aiheuttamaan mitään hankaluuksia.

J. Kujala: Tämän kokouksen alustusvihkot ja toimintakertomukset olisi pitänyt painattaa siellä, missä ne olisi paremmin ehtineet valmistua. Selitti syitä jäsen- ja äänestysmäärien vähentymiseen. Moitti siitä, että on liian vähän harjoitettu valistustyötä pikkukirjasten kautta. — Ruotsalaiselle liitolle ei pitäisi antaa puolueen varoja,

mutta piiritoimikuntien pitäisi huolehtia valistuksesta myöskin ruotsinkielisten keskuudessa. Myöskin toimintavoimia olisi pitänyt enemmän kasvattaa parempien kirjanpito-oppaitten julkaisemisen y. m. kautta. Ehdotti valistusvaliokuntaan lähetettäväksi sen osan kertomusta, joka koskee valistustyötä.

H. Jalonen: Merivirta moitti aivan aiheettomasti p.-toimikuntaa. Tilastot tulevat sellaiset, millaisina yhdistykset ja piiritoimikunnat ne lähettävät.

J. Railo kannatti Mannerin ehdotusta sanomalehtimiehille neuvoston asiakirjain antamisessa.

S. Saarikivi: Merivirran syytökset jäsenmäärien ja verojen suhdattomuuksista rakentuvat asiattomalle pohjalle. — Puhuja todisteli sitä lähemmin.

V. Lehoas vastasi Mannerille. Onko se nyt vaan puoluesihteerin syy, jos jossakin ajankohdassa jäsenmäärä alenee? Selitteli eri syitä alenemiseen. Nyt vaaditaan tarkempaa veronmaksua j. n. e. Puolue-toimikunta on myös tavattomasti väsynyt siihen painostukseen, jota täällä »Työmiehen» taholta harjotetaan. Ei kukaan jaksa eikä viitsi tehdä mitään. Kaikki on puoluesihteerin niskoilla. Mutta hänenkin täytyy toimia aina varoen, että »Työmies» hyökkää niskaan. Puolue-toimikunta tarvitsee »Työmiehen» toimittajien apua, eikä se tahtoisi riittää pitää yllä, mutta toimittajat tahtovat. Mainitsi esimerkkinä kongressijutunkin, mitenkä sinne olisi koetettu saada Sirolan ehdotuksen mukaan uuden äänestyksen kautta Valpaskin, jota ajatusta Kuusinen ajoi takaa! — Nyt on valittava sellainen puolue-toimikunta, että »Työmiehen» toimitus voi siihen paremmin suhtautua. »Työmies» on myös saatava enemmän puolueesta riippuvaksi.

V. Huhta: Suurin puolueen jäsenmäärän ja äänestäjien aleneminen on tapahtunut Uudellamaalla, jossa ei kukaan uskone olevan revisionismia. Vertaili myös muita paikkakuntia. Eikö tämä ole kuvaavaa!

O. Piisinen: Sen lisäksi mitä Manner puhui täällä puolue-neuvoston asiakirjain sanomalehtimiehille jättämisestä, huomautan, että p.-toimikunta voi aina merkitä mistä asioista ei saa ennakolta »lörpötellä». — Asia oli tuotava puoluekokoukselle, koska se neuvoston jälkeen on ylin määrääjä ja neuvosto oli jo tehnyt kielteisen päätöksensä.

K. Manner: Eivät »Työmiehen» ja puolue-toimikunnan väliset suhteet vapauta puolue-toimikuntaa velvollisuudesta antaa sellaisia selityksiä puoluekokoukselle kuin tarvitaan. — Sanomalehtimiesliitto pyytää myöskin kokouksen vapauttamaan lehtimiehet siitä holhuunalaisuudesta, ettei niitten ole annettu edes jälkeinpäin referoida neuvoston kokouksia, vaikka puoluesihteerinkin referaatit ovat myöhästyneet.

O. V. Kuusinen: Mitä on tehtävä sen johdosta, että yli 7,000 jäsentä on puolueesta vähentynyt? Kai se on meille kaikkein tärkeimpiä kysymyksiä, ja lähes kaikkihan myöntänevät, että se puoli on kertomuksessa puutteellisesti valaistu puoluetoimikunnan puolelta; luulen, että on tuskin yhtään ainoata muuta kuin ehkä Turkia ja hänen Lehokkaansa, jotka eivät myöntäisi, että tässä olisi kaikin tavoin haettava keinoja, miten tästä tilasta päästäisiin. Olisi odotanut, että sen helpottamiseksi olisi kertomukseen koetettu hankkia tietoja esim. siitä, missä määrin kaupungeissa on esiintynyt vähenemistä ja missä määrin maalla. Minä luulen, että kaupungeissa se on ollut suurempi, ja se on huono merkki puolueemme kehityksessä ja siihen on syytä tarmokkaasti käydä kiinni. Luonnollisesti ei puoluetoimikunta kokonaisuudessa voi käydä laatimaan sellaisia selonteokoja ja suunnitelmia, sen täytyy olla yhden miehen tehtävä. Mutta mitä on Turkia tehnyt tässä suhteessa? Puolueen jäsenmäärä menee alaspäin ja hän ei valmista ehdotuksia, miten asia olisi autettavissa. Kyllä Turkialla taitoa on ja kyllä hänellä muutamissa asioissa on intoakin, varsinkin personallisissa asioissa; ja rosvosakkien paljastamisessa hän teki innollaan paljonkin hyvää. Mutta tässä olisi ollut vieläkin tärkeämpi asia kysymyksessä. Nyt kun asia on huonosti valmistettu, niin puoluekokouksen valiokunnilla on tässä ylen raskas tehtävä. Ja lisäksi koetetaan asia sotkea personallisiin juttuihin, kuten Lehokas koetti tehdä. Sillä tavalla ei tätä asiata paranneta." Ei kai mitkään personalliset riitaisuudet ole toki puoluetoimikuntaa niin väsyttäneet, ettei se olisi voinut suunnitella edes sitä, miten parannetaan puolueen tilaa.

M. Turkia: Vaikka „Työmiehen" toimitus ja etupäässä Kuusinen on viiden vuoden aikana valvonut minun toimintaani, eivät ole minua vielä tästä ennen muistuttaneet eikä lehdessä siitä kirjoittaneet. (Kuusinen: on siitäkin kirjoitettu). Ei kai puoluekokous voine vaatia, että keskustelukysymykset puolueen tulevan toiminnan suunnittelusta olisi pitänyt liittää tähän kertomukseen. — Alustusvihkojen ja kertomuksen viipymiseen ovat syynä puoluelehdetkin, kun eivät antaneet painokanteistaan y. m. tietoja aikaisemmin.

Kertomuksen tästä osasta lähetettiin osa menettelytapa-, osa sanomalehtivaliokuntaan.

Yleiskeskustelua toimintakertomuksesta.

Seurasi yleiskeskustelu toimintakertomuksen johdosta.

M. V- Karvonen tahtoi vielä moittia puoluetoimikuntaa siitä, ettei se ole antanut tarpeeksi ohjeita järjestöille menettelytavasta nykyisiä viranomaisten kuristuksia vastaan, kuten iltamalupain anomuksissa y. m.

M. Turkia: Kyllä on annettu ohjeita jo ensi kerran maaliskuun 4 p:nä 1910. Sen jälkeen puoluekalenterissa ja 3. kertaa julkisuudessa muuten, jotapaitsi kirjeissä yksityisesti.

Jalo Kohonen: Kivennavan pitäjässä on puolueella paljon kiinteitäkin omaisuutta. Onko puoluetoimikunta antanut ohjeita tästä?

M. Turkia: On asiaa käsitelty, mutta ei ole tahdottu sitä ennen-aikojaan saattaa julkisuuteen. Kyllin päteviä turvaamiskeinoja ei ole, joskin joitakin lainopillisia temppuja. Tämä asia tulee muuten esille erikoiskysymyksenä, joten pyydän ettei siihen nyt takerruttaisi.

Anton Huotari: Puoluetoimikunta näkyy antaneen Naisliitolle ihanneliittotyötä varten kahden vuoden ajalla 700 mk. Se on liian vähän.

Turun läänin etei. vaalipiirijärjestön ja puolueuuvoston väliset suhteet.

Käsiteltäväksi esitettiin puolueuuvoston lausunto Turun läänin etei. sos. dem. piirijärjestön »niskoittelusta" (alustusvihko siv. 97).

A. Aaltonen ehdotti asian keskustelutta lähetettäväksi valiokuntaan. (Hyvä!)

J. Merivirta: Tämä puoluetoimikunnan virittämä riitajuttu on tullut puoluekokouksen käsiteltäväksi siitä syystä, että tahdottiin saada puoluekokous lausumaan ankara varotus Turun läänin eteläiselle vaalipiirille siitä, että se on joissakin suhteissa asettunut vastustamaan puoluetoimikuntaa ja neuvostoa. Mitä itse asiaan tulee, on se kai kaikille selvä. Tämä asia ei ole mikään tulkintakysymys, kuten on koetettu uskotella. Onhan puolueen järjestösäännöissä määrätty, että kunnallis-, piiri- ja puolueverot ovat kannettavat yhdessä sekä että puolueverot suorittaa kukin osasto kunnallistoimikunnalle, kunnallistoimikunta piiritoimikunnalle ja piiritoimikunta puoluetoimikunnalle, sekä että kukin järjestö' päättää näiden verojen kantotavasta itse. Säännöissä nimenomaan määrätään, että verojen kantotavasta ja suuruudesta määräävät järjestöjen vuosikokoukset. Näin määrää kunnallisjärjestön kokous kunnallistoimikunnalle, piirikokous piiritoimikunnalle ja puoluekokous puolueelle tulevat maksut. Nyt on tämä maksujen kantotapa erilainen eri järjestöissä ja siitä johtuu, ettei koko maassa ole kannettu maksuja aivan niinkuin puoluetoimikunta olisi tahtonut. Puoluetoimikunta olisi viimeisessä ukasissaan tahtonut, että maksuja olisi puoluetoimikunnalle tilitetty kuukausittain, vaikka järjestyssäännöissä nimenomaan sanotaan, että puolueverot tilitetään puolivuositain, helmi- ja elokuulla. Sitten, kun kerran piirikokouksella on valta määrätä maksujen kannosta, on Turun läänin eteläinen vaalipiiri päättänyt, että maksut ovat kannettavat 4 kertaa vuodessa.

Tämä on tyydyttänyt puoluetoimikuntaa, eikä sillä viime kesään asti ole ollut mitään sitä tapaa vastaan. Silloin sattui, että jossakin vaalipiirissä, Kuopion läntisessä, jätettiin puolueveroja tilittämättä ja tämä saattoi puoluetoimikunnan ryhtymään sellaiseen toimeenpiteeseen, että nämä puolueverot ovat tilitettävät joka kuukausi. Kun tämä määräys tuli Turun läänin eteläisen vaalipiirin piiritoimikunnalle, niin katsoi toimikunta, ettei ole mitään syytä muuttaa ennen käytännössä ollutta tapaa, etenkin kun se perustuu puolueen järjestö sääntöjen nimenomaiseen määräykseen ja että puolue neuvosto on tässä asiassa mennyt toimintavaltansa yli, kun se on mennyt muuttamaan puoluekokouksen hyväksymiä järjestö sääntöjä. Säännöissä nimenomaan mainitaan, että niitä voidaan muuttaa ainoastaan puoluekokouksessa. Myöskin sanotaan, että puolueen jäsenten on noudatettava puolueen päätöksiä sekä järjestö sääntöjä. Kuinka siis me olisimme voineet poiketa puoluekokouksen hyväksymistä järjestö säännöistä varsinkaan kun puolue neuvosto ei ole näyttänyt mitään syytä, mikä olisi pakottanut sen meitä kohtaan turvautumaan poikkeuslakeihin. Kun piiritoimikunta on tullut siihen käsityksen, että sen on noudatettava järjestö sääntöjä, oh puoluetoimikunta ehdottanut annettavaksi piiritoimikunnalle ankaran paheksumislausunnon. Mutta eipä puoluetoimikunta ole vielä tyytynyt tähänkään, vaan on se uhannut vielä enemmän. On uhattu, että jos ei puoluekokous olisi niin lähellä, niin olisi Turun läänin eteläinen vaalipiiri erotettu puolueestakin. Tuntuu kummalliselta, että puolueesta erotetaan piiri joka noudattaa puolueen järjestö sääntöjä. Vielä lisäksi eräs juttu! Amerikassa kerättiin rahoja, sitä varten että köyhälistön vaalitaistelu Suomessa saataisiin onnistumaan. Varat oli lähetetty puoluetoimikunnalle jaettavaksi piireille. Näistä varoista olisi tullut 530 mk. 50 p. Turun läänin eteläisen vaalipiirin osalle, mutta puolue neuvosto pidatti ne sen vuoksi, kun mainitun piirin piirikokous ei voinut alistua rikkomaan puolueen järjestö sääntöjä. Tällä tavallako puoluetoimikunta harrastaa puolueen etuja; tällä tavallako se valistaa köyhälistöä? Jos me olisimme erehtyneet, jos olisimme poikenneet pois sos.-dem. periaatteista tai taistelleet niitä vastaan, niin ei olisi sellainen rankaisu tullut silloinkaan kysymykseen, että meiltä olisi kielletty varoja valistustyötä varten. Jos tämä menettely ei ole puolue rikos, niin ei sitte ole mikään.

O. Piisinen ehdotti, että asia lähetettäisiin keskustelutta valiokuntaan. Muuten tästä syntyy tavaton juttu, jossa toistetaan kaikki se mikä alustuksessa ja vastaselityksissä jo on sanottu. Pöytäkirja paisuu ja kokouksen aika kuluu. Ja kuitenkin ei suurin osa kokouksen jäsenistä tästä rikastu mitään. Puoluetoimikunnan ja -neuvoston päätös verojen kantotavasta on syntynyt asiaintilan pakosta ja jos siinä olisikin tapahtunut sääntöjen muodollinen ylikäyminen — jota

en myönnä — on käytäntö varmaan osoittanut miten välttämätön se puolueen talouden kannalta oli. Kun tämä kysymys ennen kaikkea on puoluetoimikunnan ja turkulaisten toverien välinen tilijuttu ja kun valiokunnassa on sekä turkulaisten Merivirta että puoluetoimikunnan kannan edustaja Lehokas, riidelkööt valiokunnassa, ettei tälle kysymykselle tarvittaisi kokouksen aikaa uhrata tärkeämpien asiain kustannuksella. (Hyvä!)

Puheenjohtaja selittää, ettei hän voi puheenvuoroa pyytäneiltä estää puhumisoikeutta. (Joku: luopukoot sitten oikeudestaan!)

H. Jalonen katsoi p.-toimikunnan ja neuvoston menettelyn oikeaksi, turkulaisten niskoittelun puolueelle turmiolliseksi.

V. Lehokas: Verojen kantotavan peruskäsitys on siinä, että kukin järjestö ja osasto itse määrää veronsa suuruuden ja ajan, milloin ne kerätään.

Se seikka, että säännöissä määrätään kunnallis-, piiri- ja puolueverot kerättäviksi yhdessä, johtaa siihen, että alimman veroluokan täytyy asettaa veronkantonsa ylemmän veroluokan kantoajan kanssa sopivaksi. Kunnallistoimikunnilla ei ole oikeutta määritellä piiriveroista mitään, vaan sovittaa omat verot kannettaviksi piiriverojen yhteydessä, ei myöskään piireillä ole oikeutta määritellä puolueveroista mitään, vaan sovittaa piiriverot kannettaviksi yhdessä puolueverojen kanssa.

Puolueveroista määrää siis yksin vaan puoluekokous, eikä piirikokoukset ja se on ollut Kotkan puoluekokouksen sääntövaliokunnan tarkoitus, samoin verojen kantotapaa käsittelevän valiokunnan.

Vanhoissa säännöissä määriteltiin samalla puolueverot tilitettäviksi osastoilta tammi- ja heinäkuulla kansallisuusjärjestöjen toimikunnille ja niiltä puolueelle helmi- ja elokuulla, eikä tätä vastaan ole mitään valituksia tehty. Valitukset verojen tilityksistä olivat niitä, että ne tilitettiin osastoilta suoraan puoluetoimikunnalle, joka ei tahtonut käydä säännöllisesti, jonka vuoksi asetettiin puolueverojen kanto kunnallis- ja piiritoimikuntain valvonnallaiseksi. Toinen valitusaihe oli se, etteivät kaikki osastot, jotka puolueveronsa maksoivat tahtoneet maksaa piiri- ja kunnallisveroja, jonka vuoksi nämä kaikki verot kytkettiin yhteen.

Ainoastaan Turun eteläinen piiri on moittinut sitä, että puolueverot kannetaan osastoilta vain kahdesti vuodessa. Puoluetoimikunnan puolelta tehtiin Kotkan kokouksessa esitys uudeksi verojen kantotavaksi, jossa puolueverojen tilitys osastoilta kunnallistoimikunnille ja piiritoimikunnille ehdotettiin tapahtuvaksi entisten sääntöjen mukaan, tammi- ja heinäkuulla ja piiritoimikunnilta puolueelle helmi- ja elokuulla. Samallaisen ehdotuksen teki Hämeen pohjoisen piirin

piiritoimikunta. Valiokunnan 7 jäsenestä oli varmasti 5 puoluetoimikunnan ehdotuksen kannalla, missä hengessä sääntöjen tämä kohta siis laadittiin.

Etä sääntövaliokunta ei siis tarkoittanut sitä puolueveron kantomatapa, jota Turun piiri vieläkin käyttää, vaan sitä jolla kannalla puoluetoimikunta ja -neuvosto ovat, on todistettu. Samoin Kotkan kokouksen verojen kantotapaa käsittelevän valiokunnan (raha-asia) ponsissa, pöytäkirja s. 23 § 4 sanotaan: „Järjestö tilittää sanotut verot kunnallistoimikunnalle, kunnallistoimikunta tilittää puolue- ja piiriverot piiritoimikunnalle; piiritoimikunta tilittää puolueverot puoluetoimikunnalle. *Puoluevero tilitetään puolivuositain, piiri- ja kunnallisveron tilitysajat määräävät paikalliset järjestöt.*”

Tässä ponnassahan selvästi annetaan ohjeet järjestöille, (s. o. osastoille). Ponnassahan sanotaan: „Järjestö tilittää sanotut verot kunnallistoimikunnalle, kunnallistoimikunta” j. n. e. Ja sen jälestä heti sanotaan: Puoluevero tilitetään puolivuositain, piiri- ja kunnallisveron tilitysajat määräävät paikalliset järjestöt.”

Samoin määrätään Suom. Työläisliiton sääntöjen 4 §:ssä liittovero (puoluevero) liiton osastoilta tilitettäväksi kahdesti vuodessa. Jos nyt liiton 1,508 osaston täytyisi tilittää liittoverot, joka on sama kuin puoluevero, neljästi tai useimmin vuodessa, olisi se sääntöjen rikosta. Sitäpaitsi jos puolueelle tulevia veroja kerätään, kuten Turun eteläisessä piirissä tehdään, neljästi vuodessa, mutta tilitetään puolueelle vain kahdesti vuodessa, jäävät puolueverot piirin kassaan loikomaan useiksi kuukausiksi hyödyttämättä ketään ja saattavat tuottaa, kuten on tapahtunutkin, hämmennystä tilityksissä.

Kuvaavaa on, että Turun etel. piirin puolesta ei yritetäkään todistella puoluekokoukselle sääntöjä sellaisiksi kuin he väittävät.

Etä mainittu piiri ylläkerrotulla tavalla pitää vieläkin kiinni siitä kannasta, jonka se on ottanut ja täten joutunut puolueen kokonaisuuden rikkojaksi, ei näytä johtuneen aivan siitä, että heillä olisivat käsitteet sellaiset, vaan enemmän siitä, että siellä on jo enemminkin asetuttu puolueenuevostoa vastaan, jota tapaa haluttiin edelleen jatkaa. Esimerkki siitäkin. Kun puolueenuevosto ^{a7/2} 1910 teki päätöksen, että eduskuntaehdokkaista äänestettyä piirissä, ei piirikokous saa muuttaa äänestyksen tulosta, paitsi erittäin tärkeissä tapauksissa, teki Turun etel. piiri tässäkin päinvastoin. Piirikokous muutti omavaltaisesti piiriäänestyksen tuloksen ja tätä menettelyä puolustivat useat piiriedustajat sillä syyllä, ettei puolueenuevostolla ole oikeutta sekaantua heidän piirinsä asioihin. Itse silloinen piirisihteeri J. Merivirta lausui (pöytäkirja s. 36): Puolueenuevosto ei voi tuntea piirin asioita, joten sillä ei ole ollut oikeutta mennä sellaista päätöstä tekemään. Mielestäni on puolueenuevosto mennyt tässä kysy-

myksessä päätösvaltansa yli, joten meidän ei ole pakko sitä totella. Mainitut lausunnot johtivatkin siihen, että piirikokous asettui 23 äänellä 13 vastaan puolueuuvoston päätöstä vastustamaan. Päätös, ynnä sitä ennen lausutut ajatukset kuvaavat hyvin sitä „arvoa“^d jonka puolueuuvosto jo silloin sai siinä piirissä. Ei siis kumma jos samaa ynnseätä jarrutusta jatkettiin, kun puolueuuvosto saman vuoden kesällä teki tuon mainitun verojenkantopäätöksen, joka oli toisellinen kuin mitä siinä piirissä oli käytetty. Sanottu piiritoimikunta päätti heti, ettei totella ja esitti siinä hengessä asian seuraavalle, syksyllä kokoon-tuneelle, ylimääräiselle piirikokoukselle, joka hyväksyi ilman muuta piiritoimikunnan jarrutuskannan. Jos tällainen todistettu niskottelu saapi nyt puoluekokoukselta tunnustuksen, eikä nuhteita, jonka se ansaitsee, tulee kyseenalaiseksi, mitä sen jälestä puolueuuvostolla on virkaa. Jos ei puolueuuvosto ole se laitos, joka puoluekokouksen väliajoilla ohjaa, päättää ja tulkitsee puolueessa ilmeneviä kysymyksiä, joista ei ole puoluekokouksen päätöstä, tai joista puoluekokouksen päätös on, mutta ollaan siitä erimieliä, kuten tässä asiassa, niin ei puolueuuvostoa tarvita ensinkään. Jos taas sitä tarvitaan, on sen päätöksiä seurattava ja sitten puoluekokouksessa arvosteltava.

Järjestösääntöjemme 64 pykälässä sanotaankin: »Puolueuuvosto antaa puoluetoimikunnalle lähempiä määräyksiä puoluekokouksen päätösten soveltamisesta ja niiden aiheuttamista toimista". Kyseessä oleva asia ei ole mitään muuta kuin neuvoston tulkinta siitä, miten järjestösäännöt ovat tässä kohden ymmärrettävät.

Katsoipa asiaa puolelta tai toiselta, on tulos se, että Turun etel. piirin piiritoimikunta ehdottaissaan piirikokoukselle puolueuuvoston päätöksen rikkomista ja piirikokous hyväksyessään sellaisen ehdotuksen ovat tehneet itsensä syyväksi puoluekurin höllentämiseen. Tämä sitäkin raskaampaa, kun viimeinen puoluekokous oli ankarasti varoit-tanut nurkkaharrastuksista, omavaltaisista menettelyistä ja puoluekurin rikkomuksesta.

Varmaa on, että jos puoluekokous antaa rahtuakaan perää nurkka-politiikalle, saapi se aikaan suuremmissa tapauksissa tavatonta hajaan-nusta ja häviötä.

A. Mäkelin katsoi puolueuuvoston päätöksen oikeaksi ja puolueen edun kannalta välttämättömäksi. Asia muuten ei kiistalla parane, olisi huoletti voitu jo keskustelutta valiokuntaan lähettää.

J. Nurminen: Turkulaisten kanta on oikea, — neuvoston päätös piirien itsehallintoa rajoittava.

E. Sampo kannatti paheksumislausuntoa puoluetoimikunnalle ja -neuvostolle.

K. Rantala kannatti kahden edellisen lausuntoja sitäpaitsi olisi pahek-

suttava sitä, ettei turkulaisille ole annettu Amerikasta tulleita avustusvaroja, kun eivät ole taipuneet kyseenalaiseen neuvoston veropäätökseen.

H. Hurmevaara: Kannatan turkulaisten vastarintaa, vaikka Uudella maalla onkin käytännöllisistä syistä taivuttu tuohon neuvoston verojenmaksupäätökseen. (Paasivuori: Tietysti kannatat!)

K: M. Evä: Edellisen puhujan esiintyminen täällä tekee aina sen vaikutuksen, että hän puhuu mitä häneen on puhuttu. Neuvostolla täytyy olla tärkeissä asioissa määräysvalta puoluekokouksen väliajoilla, mutta neuvoston päätöksistä saa sitten tietysti vedota puoluekokoukseen.

M. Turhia: Merivirran tarkoitus on saada paheksumislausunto puoluetoimikunnalle asiassa. Täytyy ottaa huomioon, että se tulee silloin kaikille, jotka ovat hyväksyneet tämän puolue-neuvoston päätöksen, kaikille piirikokouksille, jotka ovat hyväksyneet laikseen, kuten Merivirta sanoo, tämän »rikollisen» päätöksen. Se on selvää. Jos joku tekee rikoksen ja toinen hyväksyy sen vastaanpanematta, on hän rikollisen osatoveri. Sama on laita piiritoimikuntain ja puoluelehtien jotka ovat tienneet, että neuvosto on tehnyt »rikoksen», eivätkä ole nostaneet hälyytystä tämän estämiseksi ja sen toteuttamista vastaan. Puheena-olevaan päätökseen on puolue-neuvostolla ollut sangen päteviä syitä. Ei ainoastaan mainittu kuopiolaisten menettely ole sitä vaikuttanut. Laiminlyöntiä puolueverojen suorituksessa on tapahtunut monesti ennenkin. Esim. Kotkan puoluekokouksesta oli Helsingin työväenyhdistys jäädä edustajaoikeutta vaille. Ammattiosastot olivat suorittaneet yhdistykselle puolueveronsa, mutta yhdistys, ollen rahapulassa, oli käyttänyt ne omiin tarpeisiinsa ja jättänyt verot suorittamatta. Kun tällaista on tapahtunut, on puolue-neuvostolla puolueen etujen vuoksi ollut syytä kyseessä olevan päätöksen tekoon. Kun tämän päätöksen ovat hyväksyneet puolueen sanomalehdet, useat piirikokoukset ja muut puoluejärjestöt, niin luulen, ettei Merivirran tarkoitus tule täällä onnistumaan.

J Merivirta väitteli vielä Turkiaa ja Lehokasta y. m. vastaan.

Asia lähetettiin valitusvaliokuntaan.

Istunto loppui klo 2,10 i.p.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti E. Viljanen. Laulettiin alkajaisiksi »Työväen joukot».

Uusia edustajia.

Valitusvaliokunta ilmoitti, että Viipurin läänin läntisestä vaalipiiristä valittu edustaja E. Huttunen ei ollut voinut saapua kokoukseen, jonka vuoksi hänen sijaansa oli kutsuttu ja saapunut varaedustaja *K. Toikko*. Samoin Mikkelin läänin vaalipiiristä valittu edustaja Oskari Orasmaa ei ollut kokouksessa. Hänen sijastaan oli saapuvilla vara-

mies *O. Kunnassalo*. Valitus valiokunta ehdotti heidät hyväksyttäväksi edustajiksi. Hyväksyttiin.

Tilikertomus

esitettiin keskustelun alaiseksi. (Kertomuksen siv. 20—28).

J. Merivirta. Tilikertomuksessa mainitaan vieraita velkakirjoja, jotka eivät ole selvästi esitetyt. Samoin huomautti myös Amerikasta tulleista rahoista ja agitatsionimenoista.

1. Hörhammer. Mitä vieraita velkakirjoja ei ole mainittu, ne ovat sellaisia, jotka ovat olleet ennen Kotkan kokousta. Amerikan rahat esiintyvät tasaustilillä, sillä koska ne eivät ole varsinaisia tuloja, niin niitä tietysti ei ole voitu viedä voitto- ja tappiotilille. Mitä agitatsionitiliin tulee, niin ei ole tahdottu pitää monia tilejä.

E. Toivonen ehdotti, että asia pitemmittä keskusteluitta lähetetään raha-asiaihin valiokuntaan.

A. Vatanen tahtoi, että mielenosotusmerkkejä ei jaeta yksityisille myytäväksi samoilla ehdoilla kuin järjestöille.

1. Hörhammer: ¹_j merkeistä on myöty yksityisille. Mahdollisesti ovat yksityiset kilpailleet järjestöjen kanssa. Arveli, että menee merkkejä vähemmän jos hyväksytään Vatasen esitys.

8. Saarikivi mainitsi, että oli kahdenlaisia merkkejä liikkeellä, joten tulee valvoa, ettei väärinkäytöksiä synny.

J. Kujala ehdotti valiokuntaan lähettämistä.

E. Murto kannatti Vatasen ehdotusta.

Keskustelun päätyttyä lähetettiin tilit raha-asiaihin valiokuntaan.

Tulo- ja menoarvio 1912—1913.

(Siv. 29—30).

J. Merivirta katsoi, ettei luennoitsijoita tarvita kahta, koska ne vaan ovat työskennelleet $3\frac{x}{2}$ kk. vuodessa ja koska piirit suorittavat pääasiallisimman valistustyön. Jos puoluetoimikunta tahtoo avustaa piirejä siinä työssä, niin antakoon avustuksensa rahassa. Samoin on liika suuri summa, 1,500 mk., merkitty kansainv. ja kongressimatkoihin. Samoin myös puolueuuvoston tili, 1,400 mk., on liika suuri.

V. Huhta ehdotti, että nuorisoliitolle myönnetään 1,500 mk. ehdotetun 1,000 mk. sijasta.

B. Elo: Agitatsioni olisi heitettävä piireille ja siten voitaisiin alen-
taa puolueveroa.

1. Hörhammer: Kans. väliseen ja kongressimatkatiliin kuuluu m. m. vero kans. väl. toimistoon ja ulkomailla oleville tovereille avustusta heidän toimistaan. Kongressimatkakuluja ei ole otettu kuin 500 mk. ja siis vähemmän kuin Kotkan kokouksessa.

M. Turhia tahtoi huomauttaa, että Merivirta johtaa kokousta har-

haan, kun väittää, että puolueen luennoitsijat olisivat vaan $3\frac{1}{5}$ kuukautta toimineet vaikka tosi on, että he ovat hyvin paljon luenolta pitäneet.

Anni Huotari puolusti, naisliitolle ja ihanneliitolle myönnettäväksi niiden pyytämä summa.

E. Murto kannatti Merivirran ehdotusta mitä luennoitsijoihin tulee. Tahtoi, että tältä tililtä säästetään ja siirretään ihanneliitolle.

A. Lindstedt ehdotti nuorisoliitolle 1,500 mk. ja kirjallisuuteen 500 mk., siis yhteensä 2000 mk.

J. Kujala kannatti naisliitolle 1,500 mk. ja ihanneliitolle 1,500 mk.

Aura Kiiskinen kannatti Kujalan ehdotusta. Muuten ei saada naisia mukaan, ellei uhrata agitatsiooniin.

J. Lumivuokko kannatti Huhdan ehdotusta ja mainitsi, että kyllä rahaa on oikeisiin tarpeihin.

A. Mäkelin ehdotti, että piiri- y. m. avustuksia koskevat menot 4,000 mk. korotetaan 7,000 mkraan.

Jalo Kohonen arveli, että useita tilejä nousee tulopuolella, joten nuorisoliitolle voidaan nostaa avustusta, samoin naisliitolle ja ihanneliittoja varten.

E. Toivonen tahtoi myös nostaa piiri- y. m. avustuksia, samoin nuorisoliiton. Naisliiton toiminnan erillään muusta puolue toiminnasta katsoi tarpeettomaksi. Siis ei mitään eri avustusta olisi annettava, vaan puolue toimikunta antaa miesten ja naisten valistumiseen samalla tavalla. Vaalijulistusten tiliä katsoi liian suureksi ehdotuksessa.

8. Vuorio kiinnitti huomiota ruotsalaisten toverien herättämiseen. Tahtoi myöntää ruotsalaisten agitatsiooniin niin paljon, että ehdotetusta 1,000 mk. myös riittää Etelä-Pohjanmaalle. Ehdotti 1,500 mk. Nuorisoliiton ja ihanneliiton avustamiseen tahtoi myöntää enemmän kuin on ehdotettu.

J. Railo tahtoi nuorisoliitolle 2,000 mk. Arveli, että puolue saa sitä mukaa uusia jäseniä kuin nuorisoliitto paisuu ja tästä saa puolue antamansa osan takaisin. Luuli myös, että puoluekokouskustannuksia voidaan pienentää ja siten säästää varoja. Kannatti myös ihanneliitolle suurempaa avustusta.

K Niemi tahtoi piirijärjestöjen kehittämiseksi myöntää varoja enemmän kuin ehdotetut 4,000 mk.; ainakin 2,000 mk. enemmän.

E. Kilpi terotti vielä mieliin, että tulee takasin se summa puolueelle, minkä se nuorisoliitolle avustuksena antaa. Siis jos 500 mk. annetaan lisää, ei siitä puolue lopulta kärsi. Sen todistaa Ruotsin esimerkki.

Kannatti myös nais- ja ihanneliitolle myönnettäväksi heidän pyytämänsä avustuksen. Ruotsalaisten agitatsiooniin on myös enempi uhrattava, sillä esim. Maarianhaminassa on väestö niin kehittyvätön, että ei uskalla tulla edes kokouksiin.

A. *Vatanen* selitti kuinka paljon hän on luennoinut, todistakseen Merivirran olevan väärässä edellisessä lausunnossaan. Hän on pitänyt 437 luentoa, mutta kun on luento kestänyt 2—6 tuntiin, niin tulee siitä vähintään 874 tuntia, jopa enemmänkin. Luennoista on ollut hyötyä puolueelle, sillä se on saanut uusia jäseniä.

J. *Merivirta* edelleen väitti, että 3 V2 kuukauden ajan osottaa kertomus luennoitsijain työskennelleen vuodessa. Puolueluennoitsijain palkkaaminen on perintö vanhalta ajalta. Niitä ei tarvita. Piirijärjestöt voisivat pitää luennot huostassaan.

A. *Salonen* arveli, että puolueen varat eivät riitä kaikkiin hyviin tarkoituksiin, mitä pitäisi avustaa. Täytyy koettaa sovittelua mihin riittävät. Luentotoiminta ennen kaikkea muistettava.

Sandra Lehtinen: Naisten kokous Lahdessa lakkautti piirijärjestöjensä toiminnan, muttatästä on johtunut alaspäinmenoa. Tämä todistaa, että erikoistoiminta naisille on välttämätöntä. Sitäpaitse on sellaisia kysymyksiä, jotka eivät niin kiinnitä miehiä kuin naisia, mutta jotka kuuluvat puolueohjelmaan. Siltä kannalta katsoen on naisten erikoistoiminta välttämätön. Siellä, missä on ollut naisten agita-tioni käynnissä, siellä myös on vaaleihin osanotto ollut runsaampi. Näiden ja muiden syiden perustalla katsoi kohtuulliseksi myöntää naisten erikoistoimintaan 1,500 mk. ja samoin ihanneliitolle.

Olga Tainio ihmetteli, että ihanneliittotyölle ei ole myönnetty enemmän huomiota. Jos sen avustamiseksi ei saada muuten varoja, niin vähennettäköön luennoitsijain lukua. Sitä paitse ei ihanneliitto saa verotuksella varoja, joten sen on saatava muualta toimintaansa apua.

M. *Turkia*: Merivirta koetti viimeisessä puheenvuorossaan peräytyä aikasemmista väitteistään, mutta ei kuitenkaan täydellisesti. Hän arveli, että numerot, jotka osottavat Lehokkaan luentojen lukua, olisivat jotenkin erehdyksessä syntyneitä ja virheellisiä! Lehokkaan olisi täytynyt Merivirran ajatuksen mukaan pitää luento joka päivä ennenkuin luentoja olisi karttunut kertomuksessa mainittu luku. Merivirran tietojen mukaan ei nyt kuitenkaan luentoja ole pidetty kuin 3 Va kuukauden aikana vuodessa. Merivirta ei näytä käsittävän, että Lehokas on muinakin aikoina käynyt luennoimassa kuin luontokurssijalla. Merivirta kysyy muka tietämättömänä, miten Lehokas on voinut pitää luentoja niin paljon? Onko nyt Merivirta niin typerä, ettei hän käsitä, että Lehokas on voinut pitää 3, 4, jopa 6 luentoa yhdessä päivässä? Kyllä kai Merivirta käsittää tämän, mutta hän kai arvelee, että kun hän tekee tuollaisen viittauksen, ettei Lehokas ole pitänyt niin monta luentoa kuin numerot osottavat, niin ehkä joku jäisi siihen luuloon että numerot ovat vääriä ja Lehokas on laiskotellut.

Täällä on tehty suuri joukko lisäehdotuksia menopuoleen nähden,.

mutta tulopuolesta ei ole sanottu muuta kuin että kyllä niitä tuloja •saadaan. Onpa eräs puhuja tulopuoleen nähden tehnyt sellaisenkin ehdotuksen, että puolueveroja pienennettäisiin. On ehdotettu, että koetettaisiin säästää siten, ettei vaalijulistusta tästä lähtien painettaisi puoluetuomikannan varoilla, vaan joka piiritoimikunta painattaisi sitä. On myöskin ehdotettu, että säästettäisiin puolueuuevoston kokousmenoja siten, että neuvoston kokouksia pidettäisi entistä harvemmin. Luulen, että kyllä noista tuollaisista säästämisyrityksistä olisi puolueelle enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Puolueen kahden luennoitsijan poistaminen ja niiden palkkaamiseen menevien varojen siirtäminen piireille ei myöskään tuota puolueelle minkäänmoista rahallista tai valistuksellista hyötyä. Eihän sillä säästetä, että nämä kahden luennoitsijan palkkaamiseen tarkotetut varat jaetaan piireille eikä siitä ole mitään muutakaan hyötyä. Toivon, että puoluetuomikunnan •ehdotus hyväksyttäisiin muuttamatta.

Keskustelun tähän loppuessa lähetettiin asia raha-asiaain valio-kuntaan.

Sähkösanoma.

Kokoukselle luettiin seuraava sähkösanoma:

»Humppila ⁵/_g 1911.

Seiskaa horjumatta menettelytapakysymyksessä jyrkän, rukoilemattoman köyhälistön luokkataistelun kannalla ja sille tie viittokaa, jota myöten köyhälistö vapauteen kulkee. — Forssa 5 p. Syyskuuta.

Toivo Alavirta, Anton Aaltonen, Oskari Honka, Petter Helle”.

Istunto päättyi klo 7,05 i. p.

Kolmas kokouspäivä.

Keskiviikkona syyskuun 6 p.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti E. Viljanen. Alkajaisiksi laulettiin »Internationale”. *Nimenhuudossa* merkittiin poissaoleviksi Pusa, Kannisto ja Jokisaari.

Puhe- ja läsnäolo-oikeus.

Valistusvaliokunta ehdotti puheoikeuden kokouksessa myönnettäväksi A. *Karjalaiselle* Helsingistä, A. *Niemiselle* Lappeenrannasta (Niemi-

sellä oli puheoikeus ilmankin „Kansan Äänen" edustajana) ja Metsäky-
län työväenyhdistyksen puheenjohtajalle (nimeä ei ilmoitettu). Hyväk-
syttiin.

Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomus.

Käsiteltäväksi otettiin sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakerto-
mus vv. 1909—1911 valtiopäiviltä (kertomuksen siv. 54—103).

Yleiskeskustelu:

O. Tokoi oikoi ensin eräitä virheitä, joita kertomukseen oli tullut. Sivulle 93 on yhdistyslakia koskevaan asiaan lisättävä, että ryhmä kolmannessa lukemisessa äänesti lakia vastaan, mutta jäi tässä äänestyk-
sessä vähemmistöön. Sivulla 97 on sekottunut kappaleita toisiinsa. Sen sivun 1:stä kappaleesta on poistettava viimeinen lause, sillä se kuuluu myöhempään paikkaan ja on sanottu samalla sivulla alempana. Eduskuntaryhmän toiminnan arvostelu on kokouksen tärkeimpiä teh-
täviä. Tietysti on ryhmän toiminnassa paljon erehdyksiä ja puutteel-
lisuuksia ja väärin olisi koettaakaan sitä kieltää. Uskon kuitenkin ryhmällä olleen vilpittömät tarkotukset. Kokous voi nyt tutkia ja tuo-
mita sekä vastaisuuden varalle ohjeita antaa.

Hj. Siren: Syksyllä 1909 teki eduskuntaryhmä Kotkan puolue-
kokouspäätöksistä poikkeavan teon, valitessaan tov. Sirolan pankki-
valtuustoon. Äänestyksistä poissaolot ovat myös vaikuttaneet vahin-
gollisesti, esim. siviiliavioliittoa käsiteltäessä, samoin menetteli ryhmä
huonosti yhdistyslakiasiassa, kun ei edes käsitellyt istunnoissaan lain
yli vaalien lykkäämistä.

A. Vatanen moitti ryhmää siitä, että edustajat ovat liian paljon
ottaneet lomia. Huomautti liiallisesta laimeudesta yleensäkin ja äänes-
tyksissä poissaolosta, jota puhujan mielestä todistaa sekin, että yhdis-
tyslaista äänestettäessä lain yli vaalien lykkäämisen puolesta annettiin
meikäläisen ryhmän taholta vain viisikymmentä ääntä.

H. Kotiranta: Vaikka pääasiassa hyväksynkin ryhmän toiminnan,
niin pyydän kuitenkin saada tehdä muutamia huomautuksia, jotka
valitsijaini keskuudessa ovat herättäneet erityistä mielenkiintoa.

Vuoden 1910 valtiopäivillä, jolloin eduskunnalta vaadittiin lausun-
toa ministerineuvoston puheenjohtajan ehdotuksesta niiden Suomea
koskevain „lakien" säätämisestä, joilla on yleisvaltakunnallinen mer-
kitys, teki kiusoittavan vaikutuksen, kun ryhmän enemmistö hyväksyi
perustuslakivaliokunnan perusteluissa olevan kohdan, jossa yhdessä
porvarillisten kanssa luvattiin jonkun verran tinkiä maamme oikeuk-
sista. Toivottiin näet saatavan sovinto aikaan nykyisen venäläisen
hallitussuunnan kanssa. Ehdottomasti oli oikeassa ryhmän vähem-
mistö, joka eduskunnassa äänesti tuota makupalaa perusteluista pois.

Yhä hullunkurisemmaksi asia käy kun tietää, että ryhmä oli ensin päättänyt 50 äänellä 19 vastaan ne myöntöväisyyshoidat poistettaviksi ja sitte seuraavassa kokouksessa purki 35 äänellä 12 vastaan entisen päätöksensä.

Samoin syntyi ryhmässä hajaannus ylimääräisillä valtiopäivillä, kun osa ryhmän jäsenistä olisi suostunut antamaan epävirallisen lausunnon. Tämän johdosta pidettiin sitte tarpeettoman suurta melua sanomalehdistössä, etenkin „Työmieheissä.”

Sitten suostuDtajutussa viime valtiopäivillä leimasuostuntaa myönnettäessä ei ryhmä uskaltanut kokonaisuudessaan seisoa kielteisen kannan puolella, vaan pidättäytyi ratkaisevassa äänestyksessä, jossa tuli $\frac{2}{3}$ osan äänen enemmistöllä päätettäväksi, myönnetäänkö suostunta vai ei, äänestämästä. Ainoastaan 16 sos.-dem.,edustajaa lienee silloin äänestänyt kielteisen kannan puolesta.

Entäs sitten se pankkivaltuusmieskysymyksessä tehty konikauppa v. 1909 valtiopäivillä! Silloin osa ryhmän sos.-dem. edustajista teki häpeällisen kompromissin suomettarelaisten kanssa. He äänestivät sitten, Sirolan tultua jo pankkivaltuusmieheksi valittua, suomettarelaista Nevanlinnaa, vaikka ryhmä oli toiseksi ehdokkaaksi asettanut toveri Väinö Vuolijoen. Tuollaiset lehmäkauppiaat eivät ansaitseisi sosialidemokratisten edustajain nimeä. Se oli häpeällinen teko, jolla ei edes voitettu puolueelle yhtään mitään.

Viime valtiopäivillä menetteli osa ryhmän jäsenistä vastoin valitsijainsa tahtoa, kun he eivät äänestäneet yhdistyslakia yli vaalien. Samoin tekivät nekin, jotka maatalouskysymyksissä olisivat antaneet sen porvarillisen tilattoman väestön humpuukilakiehdotuksen tulla laiksi. Molemmissa tapauksissa ne ryhmän jäsenet harkitsivat asiaa lyhytnäköisesti.

Ryhmä ei ole ryhtynyt minkäänlaisiin rankaisutoimenpiteisiin, vaikka sen jäsenissä on joukko sellaisia, jotka säännöllisesti loistavat äänestyksistä poissaolollaan, ja niinpä sattuukin usein, että porvarillisten ehdotus näinollen pääsee jonkun äänen enemmistöllä voitolle kuten esim. yhdistymislaista äänestettäessä, jolloin porvarillisten ehdotus voitti 1 äänen enemmistöllä, ja josta äänestyksestä oli meikäisiä edustajia pois ainakin 4—5.

Samoin ei ole ryhmä ryhtynyt minkäänlaisiin toimenpiteisiin, vaikka sen edustajissa on joissakin päässyt juoppouspahe juurtumaan niin syväite että täällä valtiopäivillä edustajina toimiessaan niiden aika kuluu enimmäkseen ravintoloissa ja muissa edustajille vähemmän sopivissa paikoissa.

Jos sitten valitsijoille sattuu jotenkin tulemaan tiedoksi edustajansa porsasteleva elämä, niin vetäytyvät nämä ryhmän selän taakse sanoen: „Miksi te lähdette minua syyttämään, kun kerran edus-

kuntaryhmä ei minua ole syyttänyt, vaan on antanut toiminnalleni täyden tunnustuksen."

J. Kujala moitti ryhmää tarpeellisen harkinnan puutteesta, yhtyen edellisten puhujain lausuntoihin.

B. Lahti: Eduskuntaryhmässä on aina vähemmistön alistettava enemmistön tahtoon, vaikkapa pitäisikin luopua valitsijainsa evästyksistä.

M. Manninen: Eduskuntaryhmä on tehnyt voitavansa köyhälistön tilan parantamiseksi. Eräät edustajat ovat menetelleet huonosti siinä kun eivät ole käyneet valitsij oilleen tekemässä selvää asiain menosta.

N. Valavaara: Puolue panee kokoon eduskuntaryhmän siten, ettei se voi olla yksimielinen. Evästykset myös ovat aivan vastakkaisia. Ja evästyksiä on kunkin noudatettava. Kun puoluekokous nyt moittii eduskuntaryhmää, tarkastakoon se samalla koko puoluetta, sillä ryhmähän on pienoiskuva puolueesta. Ryhmä on omannut pikkuporvarillisia harrastuksia, se on väliin hävennyt olla köyhälistön edustaja. Se on luullut siten ajavansa parhaiten köyhälistön asiaa. Mutta nytpä olisikin tehtävä tästä loppu siten, että tehtäisiin koko puolueen suunnassa muutos.

K. Suosalo yhtyi edellisen puhujan lausuntoon.

Yleiskeskustelu päättyi tähän.

Kokouksen työjärjestykseen nähden huomautti *S. Nuorteva*, että olisi pyrittävä enempään lyhytsanaisuuteen, jos mieli kokouksen sifo-riutua kunnolla tehtävästään.

Eräitä perustuslakiasioita.

O. Tokoi: Kokouksen edustajat huomaavat täältä ryhmän toimintakertomuksesta, että ryhmä on ollut viime valtiopäivillä vankilassa olevan edustajan edustajaoikeuksiin nähden hiukan eri kannalla kuin silloin kun oli kysymyksessä toveri Nuortevan oikeudet eduskunnassa. Vuoden 1909 eduskuntaryhmä omaksui sen käsityksen, joka lausutaan valtiop. järjestyksen 10 pykälässä että edustajaa alkoon estettävä valtiopäiville saapumasta ja edustajatointaan täyttämästä. Ryhmä vetosi tähän pykälään katsomatta siihen, missä edustaja on, onko hän linnassa vai sen ulkopuolella. Silloin osotettiin, että valtiopäiväjärjestyksen henki ei puhu tämän pykälän kautta, vaan että sen henki ja useat muut valtiopäiväjärjestyksen pykälät antavat tukea sille käsitykselle, että edustajaa, joka on suorittamassa vankilarangaistusta ei voida laskea edustajatointaan täyttämään. Rikoslain voimaannpanoasetus sanoo myöskin nimenomaan, että rangaistusta ei saa keskeyttää. Tosin silloin jo oli ryhmässä jäseniä, jotka myönsivät, että valtiopäiväjärjestystä tuskin voidaan tulkita tämän pykälän hengessä. On otettava huomioon, että valtiopäiväjärjestys ei ole sosialidemokratien laatima, vaan porvarien, ja ne ovat voineet pitää silmällä tällaisia mahdollisuuksia, että meikäläisiä joutuu vankilaan. Vuoden 1911 valtiopäivillä ryhmä jok-

seenkin yksimielisesti hyväksyi sen käsityksen, että edustajalla, joka on rangaistustaan täyttämässä ei ole oikeutta päästä eduskuntaan. Mutta ryhmä piti kiinni siitä, että edustajalla, on muitakin oikeuksia, hänen osittainen loukkaamattomuutensa ja oikeus edustajapaikan saantiin. Nämä oikeudet eduskunnan enemmistö edustaja Mannerilta kielsi. Tämä kysymys on nyt niitä perustuslain tulkintakysymyksiä joiden perille ei niinkään helposti pääse.

Seuraa sitten juutalaiskysymys. Porvarilliset sanomalehdet pitivät aikoinaan suurta melua siitä, että sosialidemokratit tahtoivat myöntää juutalaisille täydet kansalaisoikeudet. Tässä suhteessa kuvailtiin monenlaisia ikäviä seurauksia koittavan meidän kannastamme. Tässä kysymyksessä ryhmä kuitenkin asettui täysin vapaamieliselle ja sosialidemokratiselle kannalle. Saattaa olla, että ryhmän kanta tässä suhteessa on herättänyt erimielisyyksiä ja jotta mielipiteet saataisiin selville, koska juutalaiskysymys saattaa tulla uudelleen esille, niin olisi syytä sitä käsitellä ettei ryhmä tässä toimisi umpimähkäisesti tietämättä, onko sillä puolueen kannatus tahi ei.

Sitte olisi hyvä tietää mihin puuntaan ryhmän olisi virkamieskysymyksessä toimittava. Täällä kertomuksessa on asian käsittelystä lyhyesti mainittu, mutta on luultavaa, että kokouksen jäsenet ovat seuranneet asian käsittelyä eduskunnassa ja lukeeet asiassa annetut lausunnot sekä mietinnöt. Tämä mietintö päättyy anomusponteen, jossa anotaan virkamieskysymyksen järjestämistä siihen suuntaan kuin mietinnössä on ehdotettu.

Vielä tahtoisin huomauttaa välikysymysasiasta. Yksi kaikkein tärkeimpiä aseita, mitä eduskunnalla on hallituksen suhteen käytettävänä, on oikeus tehdä välikysymyksiä hallitukselle tahi sen yksityisille jäsenille. Tosin meidän valtiopäiväjärjestyksemme antaa eduskunnalle tässä suhteessa sangen rajotetun oikeuden. Eduskunta ei nimittäin voi pakottaa hallitusta vastaamaan hyväksymiinsä välikysymyksiin. Kuitenkin on tätä asetta yritetty käyttää, viime aikoina tosin sillä huonolla tuloksella, että hallituksen jäsenet eivät ole tulleet vastaamaan. Kun nykyinen hallitus astui toimeensa, herätettiin eräissä puoluelehdissä ja -järjestöissä kysymys, olisiko sos.-dem. eduskuntaryhmän asetettava sille kannalle, että se katsoo nykyisen hallituksen laittomaksi jolle sen ei sen vuoksi edes pidä välikysymyksiä tehdä, vaan jonka kanssa olisi katkaistava kaikki välit. Tässä kysymyksessä tuli ryhmä siihen päätökseen, että on tehtävä välikysymyksiä kaikenlaisille hallituksille, mikä ei suinkaan ole käsitettävä niin, että sillä tunnustettaisiin hallitus lailliseksi, vaan päinvastoin. Ryhmä tahtoi osottaa näillä välikysymyksillä sitä laitonta tilaa, jossa ollaan sekä kannustaa hallitusta, mikäli tällä tavalla voidaan, tekemään jotain köyhälistön eduksi.

Perustuslain muutosta koskevista asioista on huomattava, että ryhmä ei ole viime valtiopäivillä tehnyt niitä perustuslain muutosta koskevia aloitteita, joita puolueohjelma ja puolueen päätös edellyttää,, nimittäin vaalioikeuden laajentamisesta, hallituksen päämiehen vallan supistamisesta, finanssioikeuden laajentamisesta ja muista samansuuntaisista kysymyksistä. Viime valtiopäivillä tehtiin ryhmän taholta ainoastaan yksi perustuslain muutosehdotus, nim. että eduskunnalle myönnettäisiin laajempi välikysymysoikeus. Tämä tapahtui täysin yksimielisesti, sillä on nähty, että nykyoloissa ei näillä aloitteilla saavuteta mitään käytännöllistä tulosta, niillä ei ole edes agitatorista merkitystä. Viime aikoina on ryhmän toiminnassa tässä suhteessa ollut määräävänä se, millä tavalla voitaisiin kiinnittää köyhälistön huomiota, nykyisiin epänormalisiin oloihin ja on huomattu, ettei tässä onnistuta millään sen paremmin kuin ottamalla esille kysymys siitä,, miten häikäilemättömällä tavalla nykyinen hallitus polkee sitä perustuslain henkeä, minkä mukaan hallituksen pitäisi olla eduskunnalle vastuussa teoistaan, se kun ei edes vastaa eduskunnan välikysymykseen. Siitä syystä pidettiin tällaista ehdotusta perustuslain muuttamiseksi tällä hetkellä oikeampana.

Näistä kysymyksistä olisi ehkä syytä keskustella.

Anton Huotari: Ryhmä teki ilmeisen erehdyksen viime valtiopäivillä ryhtyessään perääntymään siltä selvältä ja tinkimättömältä kannalta, jolla se oli vuoden 1909 valtiopäivillä vankilassa olevien edustajien edustajaoikeuksiin nähden. Perustuslaissa on selvä pykälä,, että edustajaa ei saa estää valtiopäiville saapumasta ja edustajana toimimasta. Siitä on kiinni pidettävä. Yleisen lain täytyy alistua perustuslain alle, eikä päinvastoin. Ei siis kelpaa vetoaminen rangaistusten täytäntöönpano-asetukseen, kuten Tokoi teki. Toveri Mannerin asiassa luovuttiin varmalta pohjalta ja vajottiin juristeriaan, josta oli seurauksena, että Mannerille voitiin puolustaa vain palkkaa. Pääasia menetettiin ja takerruttiin sivuasiaan. Puolueelle on tietysti tärkeintä, että sen kaikki edustajat saavat olla ajamassa sen asiaa. Palkka on sivuasia. Kokouksen ei pitäisi kiittää ryhmää tästä menettelystä.

N. Valavaara: Edellisen puhujan mainitsemassa asiassa muutti ryhmä kantaansa huomattavasti, ettei ole kovinkaan edullista väittää,, että porvarien laatima perustuslaki niin hyvin turvaisi linnkaan tuomittua sosialidemokratia, kun ei se olisi kuitenkaan lopullisesti turvannut.

•*S. Nuorteva:* Jos me asetumme tulkitsemaan lakeja siten, kuin edellinen puhuja esitti, panemme hirttosilmukan omaan kaulaamme. Olen asiaan nähden тов. Huotarin kannalla. Perustuslakia laadittaessa ei liene arvattu esiintyvän sellaisia tapauksia kuin nyt esilläolevat. Meidän on pyrittävä tulkitsemaan lakeja mahdollisimman väljästi.

O. Tokoi sanoi tarkoittaneensa sanoa myös samaa kuin Valavaara..

E. Sampo kannatti Huotarin ja Nuortevan lausuntoja.

Kertomus tältä osaltaan lähetettiin eduskunta-asiain valiokuntaan.

Työväenasiat

lähetettiin keskustelutta valiokuntaan.

Maataloudelliset asiat

lähetettiin keskustelutta valiokuntaan.

Erinäisiä lakivaliokunnan asioita.

M. Paasivuori: Tässä kohden ryhmän toimintakertomusta mainitaan yhdistyslaki, josta on niin paljon melua pidetty, moitittu niitä, jotka eivät ole äänestäneet vaalien yli lykkäämisen puolesta. Tässä on siis asia, josta täällä kannattaisi keskustella. Tätä lakia on haukuttu tavattoman paljon. Minä puolestani olen sitä mieltä, ettei se niin huono ole kuin miksi sitä on tahdottu kuvata. Siinä on ensinnäkin mainittu, että yhdistyksiä ei saa perustaa, jos ne ovat vastoin lakia ja hyviä tapoja. Mutta vaikka tämä määräys olisi otettu laista pois, niin se sama määräys on olemassa perustuslaissa. Ja tämä eduskuntalaki ei voi kumota perustuslakia. Toinen moitittu seikka tässä laissa on se, joka koskee ikärajan määrittämistä. Siinä sanotaan, että yhdistyksiin, joiden varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen, ei saa kuulua 18 vuotta nuorempia henkilöitä. Tämä on pahin kohta laissa, mutta miksi ette te protesteeraa yhdistysten sääntöjä vastaan, joissa on samallinen määräys ikärajan suhteen. Kaikkien työväenyhdistysten säännöissä on olemassa sama määräys. Suurin osa maamme työväenyhdistyksistä kuuluu Suomen Työläisliittoon ja sen säännöissä on olemassa määräys, että siihen eivät saa kuulua 18 vuotta nuoremmat henkilöt. Helsingin työväenyhdistyksenkin säännöissä on tämä sama määräys. Yhden ainoan ammattiliiton säännöissä en ole tätä määräystä tavannut. Mutta tämäkin liitto on laatinut osastoilleen mallisäännöt mihin tämä määräys on otettu. Tämä ikärajamääräys on meillä siis käytännössä, vaikkei sitä olisi lakiin otettukaan. Sitte tässä yhdistyslaissa on määräys, jonka mukaan yhdistys voidaan hajottaa jos se toimii vasten lakeja ja hyviä tapoja. Tämän lain mukaan on tuomioistuimella oikeus sen vuoksi hajottaa yhdistys. Nykyisin kuuluu sama oikeus hallinnollisille viranomaisille, kuvernööreille ja senaatille, onko se sen parempi? Lakivaliokunnan jäsenet selittivät, että kun kahdesta pahasta oli valittava, niin he valitsivat pienemmän pahan, ja antoivat tuon vallan mieluummin tuomioistuimille kuin hallinnollisille viranomaisille. Jos tämä laki olisi äänestetty yli vaalien, niin olisi se tullut esille heti seuraavien vaalien jälestä, ja ne vaalit meillä voisivat tulla hyvinkin pian. Silloin ei eduskunta kuitenkaan olisi voinut

JOKO hyväksyä tahi hylätä sen lain. Ja sangen toden-
istä on, että porvarit enemmistönä ollen olisivat sen silloin hyväk-
syneet. Vaalien yli lykkäämisellä- ei siis olisi voitettu muuta kuin
hiukan aikaa, mutta samalla olisi estetty kaikki mahdollisuudet saada
tämä laki menemään läpi parempana. Lisäksi on tätä lakia eduskunnan
porvarien puolelta ajettu jonkunlaisena mielenosotuksena Venäjän
hallitusta jayleisvaltakunnallista lakia vastaan, jonka mukaan tämä asia
ei kuuluisi Suomen eduskunnalle, vaan Venäjän lainsäädäntölaitoksille.
Mustasotnialaislehdet ovat jo nostaneetkin melun siitä, että eduskunta
otti tämän asian käsiteltäväkseen. Mutta minun kantaani ei vaikutta-
nut mikään näistä seikoista, vaan se, ettei eduskuntaryhmä ollut tästä
asiasta sellaista päätöstä tehnyt. Ryhmä oli päättänyt hylätä tämän
lain ja sen hylkäämisen puolesta minäkin äänestin. Tätä lykkäämis-
ehdotusta ei tehty ryhmässä, jos se olisi siellä tehty, olisin sitä kan-
nattanut. On sanottu, ettei ollut aikaa ottaa ryhmässä esille tätä kysy-
mystä. Se on valetta! Asian toinen käsittely päättyi 16 p:nä touko-
kuuta ja sen kolmas käsittely oli vasta 22 p:nä samaa kuuta, jolloin
lykkäämisehdotus tehtiin. Siinä oli siis kokonaista 6 päivää aikaa
ja ryhmä olisi kyllä voinut sillä aikaa pitää kokouksensa. Lykkää-
misehdotus otettiin sitte lopulliseen käsittelyyn seuraavassa istunnossa,
eli 23 p. toukokuuta. Kun asia on tällä tavalla, ettei siitä ollut ryh-
mässä päätetty ja minun valitsijani edellisenä vuonna olivat lausu-
neet paheksumisensa siitä, että olin poikennut ryhmän päätöksistä,
ja määränneet, että toisella kertaa ei saa poiketa ryhmän päätöksestä,
niin en voinut äänestää ryhmän päätöstä vastaan. Mutta nyt moiti-
taan siitä, että olen pysynyt ryhmän päätöksessä. Jos tahdotte jotain
päätöksiä tehdä ja ohjeita antaa, niin olkaa johdonmukaisia. Hulluksi-
han tässä tulee, jos toisella kerralla pitää poiketa ryhmän päätöksistä
ja toisella kerralla ei saa niistä poiketa. Minä olen tässä asiassa
esiintynyt eduskunnassa Valpasta vastaan. Mutta hän itse minut sii-
hen provoserasi. En minä ollut Valpasta valtuuttanut puolestani puhu-
maan, huutamaan, „ettei Paasivuori minun ehdotustani kannata“. Sitten
hän lopuksi uhkaa: minä tahtoisin nähdä sen, joka uskaltaa olla toista
mieltä kuin hän. Tässä on poika, joka uskaltaa. Päättäkää mitä tah-
dotte! Tuomitkaa! Tässä olen, enkä muuta mahda.

J. Hautala yhtyi edellisen puhujan lausuntoon ja kannatti ryhmän
menettelyä.

Oskari Jalava: Ryhmä ei menetellyt oikein salliessaan tulla hy-
väksytyksi siviiliavioliittolain. Sekin olisi pitänyt lykätä yli vaalien.
Että laki hyväksyttiin niin huonona, vaikutti siihen osaltaan äänes-
tyksistä poissaolo. Lain mukaan siviiliavioliiton solmiminen varsinkin
mailla on sangen vaikea. Laki ei ole myöskään pakollinen, vaan

valinnainen, joten ryhmä on menetellyt taantumua[^], etuja säilyttää tahtovasti.

Yhdistyslakiasiaassa yhtyi Paagivuoren lausuntoon. Jos kaikki sosialidemokratiset edustajat olisivat olleet saapuvilla toisessa lukemisessa, olisi laki tullut hylätyksi. — Jos lain lykkäämistä vaativilla olisi ollut rehelliset tarkoitukset, olisi aikaa sen ehdotuksen tekemiseen ollut kyllin riittävästi, kuten jo Paasivuori sanoi. Mutta lykkäyksen ehdottajat tahtoivatkin juuri saada ryhmän esiintymään mahdollisimman rikkinäisesti. Puoluekokouksen pitäisi päättää, ettei kukaan ryhmän jäsen saa enää kolmannessa lukemisessa tehdä uusia, ryhmän päätöksistä eroavia ehdotuksia. Kokouksen olisi myös päätettävä, etteivät edustajat saa ottaa lomaa muuten kuin pätevän laillisen syyn tähden.

J. Kujala: Kun säädetty yhdistyslaki on taantumuksellinen ja ryhmä ei sitä äänestänyt yli vaalien, esitän että kokous hyväksyisi paheksumislausunnoksi Helsingin kunnallisjärjestön seuraavan evästysponnen :

että sos.-dem. eduskuntaryhmä, salliessaan yhdistyksiä koskevan lain tulla eduskunnassa hyväksytyksi, on tehnyt itsensä syypääksi moitittavaan laiminlyöntiin, sekä

että ne ryhmän jäsenet, jotka äänestivät lain yli vaalien lykkäämistä vastaan, tai pysyttäytyivät poissa äänestyksestä, menettelivät työväenluokan etuja vastaan.

J. Merivirta: Kahdeksantoistavuoden ikäraja työläisliiton sääntöihin tuli senaatissa. Sirolan ehdotuksessa oli kuudentoista vuoden ikäraja. — Kun ryhmä jo toisessa lukemisessa näki, ettei se voi saada lakia hylätyksi, olisi pitänyt kolmannessa lukemisessa äänestää yli vaalien. Seuraavassa eduskunnassa olisi jo voinut eduskunnan kokoonpano olla toinen ja laki tulla hylätyksi. Yhtyi Helsingin kunnallisjärjestön paheksumisehdotukseen.

S. Nuorteva: Mitä itse yhdistyslakiin tulee, niin olen sitä mieltä, että ryhmä menetteli aivan oikein yrittäessään saada tämän lain hylätyksi, sillä siinä oli niin suuria puutteellisuuksia, että ne olisivat tuottaneet järjestöllemme hyvin suurta haittaa nykyisin, kun hallitusvalta on taantumuksellisen porvariston käsissä ja tällainen hallitusvalta voi tulkita työväestölle epäedullisia määräyksiä mielivaltaisella tavalla. Nykyinen tila, jolloin ei ole mitään lakeja, on parempi. Ei ole yleensä hyvä tällaisen taantumuksellisen ajan vallitessa ryhtyä säätämään mitään kansalaisvapauksia koskevia lakeja, sillä tiedetään, että tällöin tulokset tulevat huonoiksi. Sen vuoksi oli oikein, että koetettiin saada tämä epätydyttävä laki hylätyksi ja ottaa asia uudelleen esille sopivamman ajan tullen. Vaalien yli lykkääminen

uonut suurempia etuja. Tiedetään, että seuraavan vaalien jälkeisessä eduskunnassa tulee laki uudelleen esille ja se on silloin joko muuttamatta hyväksyttävä tahi hylättävä. Silloin olisi varmaankin käynyt niin, että porvaristo enemmistönä ollen olisi lain hyväksynyt semmoisenaan. Lain hylkäämisen epäonnistuminen on paljon suurempi virhe eduskuntaryhmän puolelta kuin se, ettei lakia saatu lykätynsi yli vaalien. Minun täytyy ihmetellä, että Helsingin kunnallisjärjestö ja ne, jotka ovat tästä pitäneet niin suurta ääntä, eivät ole niin paljon moittineet sitä, ettei lakia saatu hylätynsi kuin sitä, ettei sitä lykätty yli vaalien. Tiedetäänhän, että eduskuntaryhmästä oli poissa useita henkilöitä, kun hylkäämisestä äänestettiin ja paljon suurempi rikos oli siis se, ettei laki tullut hylätynsi. Tämä osoittaa, että tässä on kysymyksessä ei vain asia, vaan muita syitä. Se on suoraan sanoen sitä juonittelua, jota olemme saaneet nähdä niin monia vuosia Helsingissä olevain toverien puolelta.

Jo aikaisemmin on tullut esille se omituinen tila, missä eduskuntarymä on ollut koko olemassaolonsa aikana. Ryhmän keskuudessa on henkilöitä, jotka eivät henkilökohtaisesti ole tahtoneet yrittääkään vaikuttaa asioihin silloin kuin heillä niihin voisi olla vaikutusta, ennenkuin niistä on ryhmä mitään päätöstä tehnyt. He ovat useinkin pysyneet poissa ryhmän kokouksista silloin kuin tärkeistä asioista on päätetty. Kaikki suunnitelmien ja päätösten teko on lykätty toisten niskoilille. Nämä ovat saaneet tehdä kaiken työn eikä useimmissa asioissa ole toiselta taholta saatu kuulla heidän arvoisaa mielipidetään. Mutta sitte, kun ryhmä on jonkun kannan itselleen ottanut, kun se on määrännyt menettelytapansa eri kysymyksistä, on ilmaantunut toinen „suunta”^A, joka ilmoittaa seisovansa »jyrkällä luokkataistelun kannalla” ja hyökkää niiden kimppuun, jotka ovat olleet asiasta päättämässä ja tämä hyökkäys tehdään siitä huolimatta, että hyökkääjät eivät ole vaikuttaneet asioihin, vaikka he olisivat voineet niihin vaikuttaa ja vaikka he olisivat saaneet niissä aikaan mieleisiään «KstKtoia sittp kp.ksitään keinoja, ioiden avulla koetetaan saadaryhmäja-

uonut suurempia etuja.. Tiedetään, että seuraava vaalien jälkeisessä eduskunnassa tulee laki uudelleen esille ja se on silloin joko muuttamatta hyväksyttävä tahi hylättävä. Silloin olisi varmaankin käynyt niin, että porvaristo enemmistönä ollen olisi lain hyväksynyt semmoisenaan. Lain hylkäämisen epäonnistuminen on paljon suurempi virhe eduskuntaryhmän puolelta kuin se, ettei lakia saatu lykätynsi yli vaalien. Mfnnun täytyy ihmetellä, että Helsingin kunnallisjärjestö ja ne, jotka ovat tästä pitäneet niin suurta ääntä, eivät ole niin paljon moittineet sitä, ettei lakia saatu hylätynsi kuin sitä, ettei sitä lykätty yli vaalien. Tiedetäänhän, että eduskuntaryhmästä oli poissa useita henkilöitä, kun hylkäämisestä äänestettiin ja paljon suurempi rikos oli siis se, ettei laki tullut hylätynsi. Tämä osoittaa, että tässä on kysymyksessä ei vain asia, vaan muita syitä. Se on suoraan sanoen sitä juonittelua, jota olemme saaneet nähdä niin monia vuosia Helsingissä olevain toverien puolelta.

Jo aikaisemmin on tullut esille se omituinen tila, missä eduskuntarymä on ollut koko olemassaolonsa aikana. Ryhmän keskuudessa on henkilöitä, jotka eivät henkilökohtaisesti ole tahtoneet yrittääkään vaikuttaa asioihin silloin kuin heillä niihin voisi olla vaikutusta, ennenkuin niistä on ryhmä mitään päätöstä tehnyt. He ovat useinkin pysyneet poissa ryhmän kokouksista silloin kuin tärkeistä asioista on päätetty. Kaikki suunnitelmien ja päätösten teko on lykätty toisten niskoille. Nämä ovat saaneet tehdä kaiken työn eikä useimmissa asioissa ole toiselta taholta saatu kuulla heidän arvoisaa mielipidettään. Mutta sitte, kun ryhmä on jonkun kannan itselleen ottanut, kun se on määrännyt menettelytapansa eri kysymyksistä, on ilmaantunut toinen »suunta", joka ilmoittaa seisovansa »jyrkällä luokkataistelun kannalla" ja hyökkää niiden kimppuun, jotka ovat olleet asiasta päättämässä ja tämä hyökkäys tehdään siitä huolimatta, että hyökkääjät eivät ole vaikuttaneet asioihin, vaikka he olisivat voineet niihin vaikuttaa ja vaikka he olisivat saaneet niissä aikaan mieleisiään päätöksiä. Sitte keksitään keinoja, joiden avulla koetetaan saadaryhmä jakaantumaan ja silloin voidaan kehua, että me vasta olemme poikia, me seisomme jyrkällä luokkataistelun kannalla ja nuo toiset, ne ovat yhtyneet porvareihin. Tätä on tehty niin monen monta kertaa, ei ainoastaan tämän viimeisen eduskunnan aikana ja tämän yhdistymislain suhteen, vaan monessa muussa asiassa, melkein kaikissa valtiolista laatua olevissa kysymyksissä.

Minun huomiotani herätti eräs seikka tässä kokouksessa jota en voinut olla merkillepanematta. Kun puheenjohtaja esitti kokoukselle käsiteltäväksi sellaiset asiat kuin työväenlainsäädännön ja maatalouskysymykset, joissa luokkataistelu ja yhteiskunnallinen työ sekä ryh-

män suhtautuminen niihin tulisi esiin, niin koko tään moitetta tässä suhteessa lausuttavana eduskuntaryhmälle, öe o totta, että ryhmä ei ole tehnyt tässä suhteessa itseään syy-pääksi moittimiseen, mikä johtuu siitä, että se ei ole saanut enempää aikaan, mitä on saanut. Mutta toinen seikka, mikä vaikuttaa tähän on se, että toinen, juonitteleva sakki, ei ole voinut niiden kysymysten yhteydessä keksiä mitään sellaista erikoiskantaa, kun nämä kysymykset ovat siksi selviä, jotta sen on ollut mahdoton osottaa erikoiskantaansa, jonka se toisi nähtäväksi ja jonka perusteella se olisi voinut leimata toiset revisionisteiksi, reformisteiksi, porvareita lähenteleviksi ja mitä kaikkia sanoja he käyttävätkään. Mutta kun tulevat valtiollista laatua olevat kysymykset, niin silloin on toisin. Me olemme huomanneet, että tämä eri mielipiteen esille tuominen alkaa tavallisesti sillä, että »Työmies» kirjoittaa asiasta sen perästä, kun ryhmä on tehnyt päätöksensä, sanomatta sanaakaan ennen. Perästäpäin se julkaisee jumalattoman loistavan haukkumakirjoituksen, joiden kirjoittamisessa sillä on erinomainen kyky. Heti sen jälkeen luetaan Työmiehessä, että Helsingin kunnallisjärjestö kokoontuu (naurua). Siellä esiintyy asian alustajana joku työmies, Vatanen tai muu, ei suinkaan Valpas eikä Kuusinen, ei, jumala varjelkoon, eihän se sovi, että Helsingin proletarisen kunnallisjärjestön alustajana esiintyisi herroja, ja tämä alustus on sitte tavallisesti kopio »Työmiehen» aikaisemmasta kirjoituksesta ja usein »Työmiehen» toimittajan käsialalla kirjoitettu. Tämä alustus luetaan sitte julki kokouksessa, johon on tullut parikymmentä henkilöä kantajoukosta oikeita proletaarien edustajia. Alustus luetaan ja joukko sen hyväksyy ja se rummutetaan sitte yli koko maan Uudenmaan luokkatietoisen työväestön kantana. (Ei ole totta! Melua.) Se on nähty monta kertaa.

Kun näin on tapahtunut, koetetaan rummuttaa yli koko maan, että täällä Uudellamaalla on päästy sille selvälle luokkataistelun kannalle ja muut kaikki ovat revisionisteja.

Tässä kysymyksessä esiintyy tämä juonittelu varsin selvästi ja se saattaa johtaa sangen nurinkurisiin tuloksiin, se on johtanut siihen, että esim. Matti Paasivuori on joutunut revisionistien joukkoon. Kyllä on meillä huonosti, kun revisionismi on tunkeutunut Työmiehen johtokuntaan. Mihin te lopulta jouduttekaan täällä Helsingissä! Työmies on osakeyhtiön hallussa ja siinä voi olla osakkeita porvareilla ja ne voivat päästä johtokuntaan. (Välihuutoja ja melua sekä naurua.) Ja kun tästä tahdotaan päästä, niin Työmies vastustaa. Tässä yhdistyslaissa esiintyy sama seikka. Ryhmän kantaa tässä asiassa voidaan moittia, sitä voidaan arvostella, siihen on jokaisella oikeus, mutta tehtäköön se rehellisellä tavalla, sitä voi vaatia. Se

on epärehellistä, kun on arveltu, että tässä erimielisyydessä olisi ilmaantunut joku erikoinen valtiollinen suunta. Mutta ne suuntarajat menevät sekasin ja se riippuu siitä, että juonitteluja ei aina panna toimeen samalla tavalla. Kummallinen on toveri P. Lasivuoren tekemä huomautus että Helsingin kunnallisjärjestö yrittää antaa hänelle, joka on sen edustaja (ei ole!), no, se on samantekevä, kuitenkin yrittää se antaa epäluottamuslauseen niille edustajille, jotka ovat noudattaneet sen aikaisemmin tekemää päätöstä, että edustaja ei saa äänestää ryhmän päätöstä vastaan. Sama järjestö on moittinut samaa edustajaa ennen siitä, ettei se ole äänestänyt ryhmän päätösten mukaan. Tästä kunnallisjärjestön päätöksestä, äänestää ryhmän päätösten mukaan, kuultaa lisäksi se peitetty ajatus, että sen mukaan on äänestettävä vain niissä asioissa, joissa ryhmän päätös on »Työmiehen» kannan mukainen (naurua, huutoja). Kyllä tästä kunnallisjärjestön päätöksestä ja menettelystä näkyy, että niin on ajateltu. Tämä helsinkiläisten juonittelu se juuri on vahingoittanut puoluetta ja niin suuressa määrin haitannut koko puolueemme toimintaa. Jos puoluekokous antaa hyväksymisensä tälle kunnallisjärjestön hyväksymälle ja »Työmiehen» toimituksen ehdottamalle lausunnolle, niin se tekee rikoksen eduskuntaryhmää vastaan. Eikä kukaan tahdo olla eduskunnassa tällaisten juonittelujen alaisena, eikä kukaan sinne mene. (Hyvä! Ei!)

A. Vatanen: Ei ole syytä moittia ryhmää siviilivioliittolakiin suhtautumisesta. Se laki on tämän ajan tulos, mutta se on suuri uudistus. Yhdistymislaki olisi pitänyt lykätä yli vaalien, vaikka sillä vaan yksikin vuosi olisi voitu sitä väistää.

J. Vatanen: Puhujat ovat täällä tahtoneet kääntää kokouksen huomion kokonaan väärälle tolalle. Kun olisi pitänyt puhua eduskuntaryhmästä ja sen käsittelemistä asioista, onkin puhuttu vaan Helsingin kunnallisjärjestöstä. — Jos yhdistyslain hylkäämisen puolesta äänestäneet luulivat, että porvarit tulevat laskemaan heidät enemmistöksi, erehtyivät, kuten on nähty. Olisi siis pitänyt käyttää toisia keinoja, yli vaalien lykkäystä. Ne jotka hylkäämisen puolesta äänestivät, eivät näytät totta tarkoittaneenkaan, ainakaan puhevuoroistaan päätäen, koska ovat sitä lakia kiitelleet.

J. Railo: Ryhmä on käsitellyt asiata leväperäisesti, joten se ansaitsee epäluottamuslauseen. Mitä yksityisiin jäseniin tulee, niin tulee noudattaa ryhmän päätöksiä. Mutta jos uskaltaa tehdä päätöstä vastaan, silloin meidän tulee vaan katsoa, onko se ollut oikein tai väärin. Ja minä olen sitä mieltä, että vaalien yli lykkääjät menettelivät oikein sekä kannatan Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön ehdotusta.

Katsoi, että vaikka onkin epäselvät rajat vielä eri suunnilla puo-

lueessa, ovat ne suunnat olemassa. Nuortevan puhe juonitteluista voi jäädä omaan arvoonsa.

Rajotettiin puhe aika 5 minuuttiin.

J. Lutnivuokko: Pyydän ehdottaa, että Helsingin kunnallisjärjestön ponnet hyväksyttäisiin. Paasivuori on myöntänyt, että tämä yhdistyslaki ei ole mikään muu kuin yhdistysten kuristuslaki. Mutta nyt hän sanoo, ettei tämä laki ole niinkään huono. — Eduskuntaryhmä on puutteellisesti kiinnittänyt tähän asiaan huomiota. Asianomaisen valiokunnan jäsenet eivät esittäneet ryhmälle mitään tämän lain huonoja enempi kuin sen hyviäkään puolia. Valpas teki ryhmässä kysymyksen miten aiotaan menetellä lakiehdotuksen suhteen, kun se on niin huono, ettei sitä pitäisi hyväksyä. Tästä syntyi keskustelua, jossa ehdotettiin yhdistyslaki hylättäväksi. Seuraavassa kokouksessa oli tämä asia uudelleen esillä ja silloin ryhmä yksimielisesti asettui sille kannalle, että laki on ehdotettava hylättäväksi. Eduskuntaryhmä ei saanut päätöstään lävitse. Ei puuttunut kuin yksi ääni. Se äänestyslippu, joka oli pantu syrjään, oli ei-lippu, niin että jos yksi ääni olisi ollut vielä hylkäämisen puolella, niin se olisi tullut eduskunnan päätökseksi. Tämä johtui siitä, että eduskunnan istunnosta oli poissa 4 sosialidemokratista edustajaa niistä 3 vapaaehtoisesti — ilman ilmoitettua syytä — nimittäin Kotonen, Tainio ja Vuolijoki. • Jos nämä herrat olisivat suvainneet olla saapuvilla, niin ryhmän päätös olisi tullut myös eduskunnan päätökseksi toisessa lukemisessa. Kun näin ei tapahtunut, niin Valpas teki ehdotuksen tämän lain lykkäämisestä yli vaalien. Useimmat edustajat ovat myöntäneet, että Valppaan esitys oli heidän käsitystään vastaava, mutta siitä syystä, että ryhmä ei ollut siitä päättänyt, he eivät voineet ryhtyä ehdotusta kannattamaan. He tahtoivat näyttää, että uskaltavat olla toisella kannalla. Meille ei kuulu minkälaista kukkotappelua edustajat käyvät eduskunnassa. Meillä on pääasia arvostella sitä, millä tavalla he suhtautuvat lakiehdotuksiin eduskunnassa.

K. Lehtimäki arveli, että Nuortevan esitykset ovat vaan rikkaan mielikuvituksen tuotteita. Laki siinä kohdassa, jossa kielletään alle 18 vuoden ikäiset yhdistyksiin kuulumasta, on jo periaatteellisesti väärä. Käytännössä myös se vie turmiollisiin seurauksiin. Yhtyi muuten H:gin sos.-dem. kunnallisjärjestön lausuntoehdotukseen.

O. Tokoi: Lumivuokon lausunnot olivat pääasiassa oikein, paitsi erästä päivämäärää. Kyllä asia on, kuten on väitetty, että asianomaiset valiokunnat esittelevät omat asiansa ryhmälle. Tämä asia tuli esille ryhmässä vasta sen jälkeen, kun Valpas oli välilikyselynsä tehnyt.

Asiassa on pääsyy lakivaliokunnan ja sen jälkeen järjestyksessä muiden ja lopuksi koko ryhmän.

A. Jalava jatkoi edellistä puhevuoroaan. Ryhmä ei voi pitää kurissa poissaolevia jäseniään. Mutta edustajakokouksen tulee nyt

asiasta päättää, että joka on ilman laillista syytä poissa äänestyksestä, jättäköön varamiehelle paikkansa. Olisi myös päätettävä, että ryhmän jäsen ei saa ryhmää provoseerata.

Sj. Siren: Yhtyi Lehtimäen arvosteluun yhdistyslaista. Luuli, että kolmannessa lukemisessa olisi saatu vielä siihen muutoksia. (Valtiopäiväjärjestyksen mukaan ei!) Moitti ryhmää leväperäisyydestä, ei ainoastaan yhdistyslain valmistelussa, mutta muussakin työssä.

A. Halonen sanoi menettelytapaeron tässä asiassa johtuvan siitä, millä tavalla katsotaan eduskuntatyötä, joko opportunistisesti tai äärimmäisen luokkataistelun kannalta. Paasivuoren menettely sopii edelliseen, Valppaan jälkimäiseen. Valiokunnan olisi vertailtava ja punnittava molempia kantoja.

H. Hurmevaara: Eduskunnan hyväksymä yhdistyksiä koskeva laki on epäedullinen työväenjärjestöjen toiminnalle. Sitä on kuitenkin tarpeeton tässä ruveta todistelemaan, sillä minulle voitaisiin huuata, kuten Paasivuori huusi äsken Vataselle, että „sinä et asiata tunne!” Lain turmiollisuuden ovat kyllä tunnustaneet nekin eduskuntaryhmän jäsenet, jotka eivät ole äänestäneet lain vaalien yli lykkäämisen puolesta, kuten esim. Tainio. Paasivuorikin on sanonut eduskunnassa: „se on mielestäni täydellinen kuristuslaki”. Senvuoksihan he olisivat tahtoneetkin lain hylätä. Tehokkaampaa hylkäämistä olisi kumminkin ollut äänensä laki yli vaalien. Jos ryhmän vähemmistö niin olisi tehnyt, ei tuo kuristuslaki vielä olisi eduskunnan hyväksymä laki, kuten nyt on.

Täällä on sanottu, etteivät toiset ryhmän jäsenet tienneet Valppaan ehdotusta lain vaalien yli lykkäämisestä ennen kuin muka vasta lain kolmannessa käsittelyssä epuskunnassa, nekin jo toukok. 21 p:n täysistunnossa — jossa istunnossa porvarien »maanhankinta tilatomalle maalaisväestölle»-humpuuki oli äänestetty yli vaalien — useiden ryhmän jäsenten ollessa paluumatkalla asuntoihinsa Siltasaarelle lausui Valpas: »Yhdistyslaki on toinen, joka täytyy saada lepäämään yli vaalien». Tämän kuuli m. m. ryhmän puheenjohtaja Tokoi. Tämän jälkeen, ennen kolmatta käsittelyä, olisi vielä voinut kutsua ryhmän kiireellisesti koolle tarkistamaan entistä päätöstänsä. Mutta minkä tahden lain lepäämään jättämistä ei kiirehditty ryhmän päätökseksi, ymmärtää kyllä, kun tietää, kuinka vastenmielistä muutamille ryhmän jäsenille on käyttää tuota valtiopäiväjärjestyksen 57 §:n suoma »jarrua». Se ilmeni kyllin selvästi tuon »maanhankinta»-humpuukijutun yhteydessä. He uskoivat sitä porvarien pelotusta, että tuo jarru on kaksiteräinen miekka, jonka käyttämistä ei sosialistien pitäisi opettaa porvarille! Niin kuin porvarit muka eivät muuten sitä osaisi käyttää silloin, kun heidän etunsa sitä vaativat ja valitsijainsa vuoksi uskaltavat.

8. *Nuorteva*: Vatanen koetti sekottaa Kotosen ja minun mielipiteitä yhteen. Se on väärin. Kotonen on puoliporvarillinen mies, jota minä en ole koskaan sosialidemokraattina pitänyt. Kummastelen, miten sellainen piiri, joka on jyrkällä kannalla, on tällaisen edustajan kuin Kotosen lähettänyt eduskuntaan. Itse lakia pidän huonona ja olisi ryhmän tullut se hylätä, eikä ryhtyä koko yli vaalien lykkäämispuuhaan.

E. Jalava piti huonoa valmistelua syynä huonoon tulokseen yhdistyslakiasiassa. Vaati päätöstä, että ryhmän jäsenten on käytävä kokouksissa.

M. Paasivuori huomautti eräitten lausuntojen johdosta, ettei ollut äänestänyt yhdistyslain puolesta, vaan sitä vastaan.

O. Tokoi arveli, että voitaisiin kenties hyväksyä ensi kohta Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön lausunnosta, mutta muuten ei saisi tuomita yksityisiä ryhmän jäseniä, vaan koko ryhmä olisi pidettävä yhtenä.

Asia lähetettiin eduskunta-asiain valiokuntaan.

Istunto päättyi klo 2 i. p.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti E. Viljanen. Alkajaisiksi laulettiin „Vala”.

Tervehdyskirjeitä.

Luettiin seuraavat kokoukselle saapuneet tervehdyskirjeet.

Norjan sosialidemokratilaiselta puoluehallinnolta:

„Suomen sos.-dem. työväenpuolue, Helsinki.

Arvoisan pyyntönne, lähettää edustajamme puoluekokoukseenne, olemme saaneet.

Meille olisi tuottanut iloa, jos olisimme voineet lähteä henkilökohtaisesti tervehtimään suomalaisia puolueovereita, vaan monista syistä on se meille mahdotonta.

Pyydämme täten — sydämellisesti kiittäen kutsustanne — saada lähettää kokouksellenne ja suomalaisille tovereillemme ystävällisen tervehdyksen, toivoen sosialismin maassanne edelleenkin menestyvän ja edistyvän.

Sosialidemokratilaisella tervehdyksellä:

Hallinnon puolesta
Magnus Nielsen."

Ruotsin sos.-dem. puoluehallinnolta:

„Suomen sos.-dem. työväenpuolueen hallinnolle Helsingissä.

Ruotsin sos.-dem. työväenpuolue on kiitollisuudella vastaanottanut Teidän ystävällisen kutsunne ottaa osaa puolueenne seitsemänteen

kongressiin. Olisi ollut meille erikoisen rakasta lähettää yksi tai useampia edustajia Teidän kongressiinne näkyväksi todistukseksi meidän veljellisistä tunteistamme ja siitä horjumattomasta solidarisuudesta, joka Suomen ja Ruotsin työväenluokkien välillä on olemassa.

Sen pahempi emme sitä ole voineet tehdä siksi, että meillä Ruot-sissa juuri syyskuun alussa ovat valtiopäiväin toisen kamarin vaalit, jotka kiinnittävät voimamme täällä, mutta jotka vaalit me toivomme voivamme läpäistä menestyksellä.

Lähetämme kuitenkin Teidän kongressillenne parhaat onnentoivotukset, ja koko Suomen sosialidemokratillemme köyhälistölle ilmaisemm&ylpeän ihmettelymme Teistä.

Ruotsin Sos.-dem. puoluehallinnon toimeenpaneva komitea.

Fredrik Ström."

Saksan sos.-dem. puoluetolimikunnalta:

»Suomen sosialidemokratisen puolueen toimikunnalle!

Arvoisat toverit! Olemme saaneet Teidän kutsunne saapua Suomen sos.-dem. puolueen seitsemänteen kongressiin.

On kuitenkin mahdotonta näinä päivinä lähettää edustajaa, sillä puoluekokouksemme alkaa syysk. 10 p:nä ja sen valmistelussa ovat puoluehallinnon jäsenet nykyään kiinni.

Toivomme Teidän puoluekokouksellenne Suomen työväen elin-kysymyksiä ratkaisussa parasta menestystä.

Puoluetervehdyksellä

H. Mailer."

Nämä tervehdyskirjelmät luettua kohotettiin kolminkertainen eläköönhuuto kansainväliselle sosialidemokratialle.

Asian siirtäminen toiseen valiokuntaan.

Menettelytapavaliokunta ehdotti, että sille toimintakertomuksen yhteydessä lähetetty, kertomuksen 15 sivulla mainittu asia, joka koskee neuvoston lausuntoa eduskuntaehdokkaiden asettamisesta, siirretäisiin valitusvaliokuntaan. Hyväksyttiin.

Menettelytapa valtiollista taantumusta vastaan.

Kysymyksen alusti O. V. Kuusinen suullisesti seuraavasti:

Tämä asia on sellainen, ettei siinä suullinen alustus oikeastaan käy päinsä, kysymys on liian laaja. Tästä asiasta tarvitsisi olla kummin sellainen alustus kuin alustusvihkossa oleva ohjelmakomitean laatima alustus, ennenkuin siinä olisi osaksikaan voitu kysymystä tyhjentävästi esittää. Vasta viime viikon lopulla olen saanut puolue-toimikunnalta tehtäväkseni esittää alustavan lausunnon ja jo silloin sanoin, että minun on mahdotonta esittää sellaista, joka täyttäisi sitä, mitä alustukselta vaaditaan. Voin ainoastaan tuoda esille ne muuta-mat ajatukset, jotka minä olisin täällä puheenvuorossani muutenkin esittänyt.

Luulen muuten, että nykyinen valtiollinen hetki maassamme on omiaan kehottamaan meitä käsittelemään tätä erinomaisten tärkeitä kysymystä täysin vakavasti. Minä tarkoitan erityisesti viime aikoina sattuneita hyökkäyksiä kokoontumisvapauttamme vastaan, tarkoitan myöskin viime aikoina kuuluneita uhkauksia viljatullien aikaansaamisesta, tarkoitan myöskin koko sitä äänilajia, millä nykyisin puhutaan Venäjän sortovallan virallisten ja puolivirallisten edustajain taholla maamme työväenliikkeestä. Kaikki nämä merkit viittaavat siihen, että jos meillä Kotkan kokouksen jälkeen ei ole ollut mikään helppo aika, niin emme voi kuitenkaan tuudittaa itseämme sellaiseen uneen, että aika nyt kävisi helpommaksi, vaan paljon pikemmin voimme olla vakuutettuina, että paljon pahempaakin on tulossa.

Viime kesänä koetin „Työmies“-lehdessä julkaista sentapaista johdantoa, kuin mitä tällainen kysymys minua mielestäni tarvitsee. Se käsitti parikymmentä kirjoitusta. Teistä tietysti ei ainoakaan ole niitä luenut, mutta minä ajattelen, että jotta tässä voitaisiin ollenkaan päästä johdantoa pitemmälle, niin ne asiat mitä koskettelin niissä kirjoituksissa, täytyy nyt kokonaan sivuuttaa. Huomautan ainoastaan, että niissä koetin muun muassa esittää, millä tavalla Venäjällä luokkadut vaikuttavat siellä vallassaoleviin sortopyynteisiin, jotka suuntautuvat tänne Suomeen päin; että koko heidän sortopoliittikkansa on samanlaista kuin se on muissakin maissa, niin sanottua imperialistista kuristuspolitiikkaa, jota kaikki Euroopan suurvallat nykyään ajavat ja jolla niiden maiden vallassaolevat luokat koettavat nylkeä oman maan rajojen ulkopuolella olevia alueitaan. Venäjän vallassaolijat koettavat harjoittaa samanlaista politiikkaa meidän suhteemme, he koettavat meitä nylkeä viimeiseen saakka, ja he ovat luonnollisesti valmiit menemään kuristustoimenpiteissään täällä vieläkin pitemmälle, kuin mitä he siinä suhteessa omassa maassaan harjoittavat, jos se vain heille käy päinsä. Se kuristuspolitiikka kääntyy meidän työväenluokkamme etuja vastaan paljon enemmän kuin meidän porvariston etuja vastaan ja Suomen köyhälistö on pakotettu vastustamaan sitä viimeiseen saakka.

Vastustamistavasta on eri mielipiteitä olemassa meidän keskuudessamme. Ei tahdota yleensä myöntää, että meillä olisi mitään eri suuntia, sanottakoon niitä siis vaikkapa eri mielipiteiksi. Joka-ainoassa tärkeässä kysymyksessä esiintyy keskuudessamme kuitenkin vähintään kahdenlaisia eri mielipiteitä, eikä suinkaan tässä asiassa vähimmin. Eikä se ole ihme. Minkä tähden sitä kielletään! Onhan itse köyhälistön keskuudessa tässäkin asiassa erisuuntaisia pyrkimyksiä. Eikä yksin meillä, vaan joka maassa. Tässä on tunnetun itävaltalaisen sosialidemokraatin Otto Bauerin tutkimus »Kansallisuuskysymys ja sosialidemokratia». Hän osoittaa siinä erinomaisesti, miten yleensä ja varsinkin sellaisien kansallisuuksien keskuudessa, joita kohtaa vieras sorto, miten siellä juuri köyhälistön joukoissa pyrkii esiin osittain ristiriitaisia vastustuspyrintöjä. Yksi ryhmä esimerkiksi arvelee, että sortakoonpa meitä vieras tai kotimainen sortaja, sama on, kumpi meitä piiskaa ja lyö; yhdellä lailla on vastustettava toista kuin toistakin. Toinen suunta on »isänmaallisempi», kannattaen yhteistyötä porvariston kanssa, katsellen asioita porvariston silmillä ja pitäen silloin vain vierasta sortajaa sortajana. Köyhälistö elää porvarillisessa ympäristössä, me kaikki elämme porvarillisen yhteiskunnan kehittämien historiallisten olojen ympäröiminä, joiden vaikutuksesta meissä syntyy erisuuntaisia pyrkimyksiä.

Eri suuntien olemassaolo tässä on selvä. Osa meillä nyt tahtoo, että meidän vastarintamme pitäisi käydä yhteistoiminnassa porvariston kanssa. Sanotaan ehkä vieläkin, ettei meillä tällaista suuntaa ole, että on vain yksilöjä, jotka näin ajattelevat. Minä luulen, että näitä on koko paljonkin; toiset ainoastaan ajattelevat siihen suuntaan, eivät edes aivan selvästi, mutta heilläkin on vaistomainen pyrkimys siihen suuntaan, ja minä luulen, että sillä on verrattain paljon pohjaa tuolla suunnalla. Sitä parempi, mitä vähemmän sillä on pohjaa, sillä minä puolestani pidän sitä suuntaa meille onnettomana.

Esittääkseni lyhyesti sen suunnan käsityksen, mitä sanoin pitäväni onnettomana, luen täältä Kotkan kokouksen pöytäkirjasta ne menettelytapapponnet, jotka neiti Vera Ostroumow Kotkassa esitti:

»että puoluekokous katsoo nykyhetken vaativan puolueen tärkeimmäksi tehtäväksi Suomen autonomian puolustamisen ja laajentamisen kansanvaltaiseen suuntaan;

että tässä asiassa puolue antaa siveellisen kannatuksensa ja voi tilapäisesti yhtyä yhteistoimintaan kaikkien niiden ryhmien kanssa eduskunnassa ja tämän ulkopuolella, jotka toimivat saman tarkoituksen hyväksi, kuitenkin suostumatta pysyväisiin, puolueen itsenäisyyttä rajoittaviin liittoihin toisten puolueiden kanssa;

että puolue käyttää tässä taistelussa kaikkia käytettävissä olevia laillisia ja rauhallisia keinoja;

että puolue valtuuttaa puoluetoimikunnan tarvittaessa ryhtymään toimenpiteisiin jyrkempien keinojen käyttöön ottamiseksi, joista toimenpiteistä p.-toimikunta on vastuunalainen puoluekokoukselle ja samalla velvoittaa jokaisen puolueen jäsenen tässä asiassa ehdottomasti noudattamaan puoluetoimikunnan määräyksiä, kuten puoluekuri vaatii;

että Oulun puoluekokouksen päätös solidarisuudesta Venäjän vapausliikkeen kanssa pysytetään voimassa ja myös tehokkaammin toteutetaan;

että puheissa ja kirjoituksissa teroitetaan luokkataistelun välttämättömyyttä ei ainoastaan kotimaista porvariluokkaa vastaan, vaan myös rajantakaista, Venäjän hallituksen tukena olevaa virkamies- ja aatelistoluokkaa vastaan".

Tulee myöhemmin puheestani selviämään, missä suhteessa noissa ponsissa on mielestäni perusvirhe olemassa.

Muistanette myös Yrjö Mäkelinin yhteistoimintakehoituksen viime kesältä. Pohjana siinä oli se, että taistelussa venäläistä taantumusta vastaan tarvitaan porvariston apua; luokkaedut vievät porvaristomme vastustamaan Venäjän hallituksen vaatimuksia; tässä on siis yhteinen etujen pohja täällä olemassa; muissa asioissa pitäisi taistella luokkataistelua porvaristoa vastaan, mutta tässä käydä käsikädessä sen kanssa Venäjän taantumusta vastaan. Sillä tavalla muka saadaa paljon suurempia tuloksia aikaan.

Tahtoisin vielä esittää vanhan turkulaisen puoluetoverin tri af Ursinin esittämät mielipiteet, koska niitä on tieteellisestikin perusteltu. Hän vetoaa useihin merkkimiehiin, Marxiin, Liebknehtiin, Kautskyyn, Bebeliin, Mehringiin, siis lähes kaikkiin suuriin marxilaisiin mitä on ollut olemassa. Minä en lähde häneltä riistämään noita auktoriteetteja, vaikka luulisin, että nuo marxilaiset voisi toki „kääntää” tukemaan itsenäistäkin taistelua. Ursin vetoaa myös »kaikkiin suuriin vallankumouksiin” mitä maailmassa on tapahtunut; sanoo että ne kaikki, Ranskan ensimmäisestä vallankumouksesta lähtien, todistavat, että porvariston ja köyhälistön täytyy toimia yhdessä, kukistaakseen feodalisen

itsevaltiuden ja taantumuksen. Hän jatkaa: »Kun olin Berlinissä Bebelin luona lausui hän minulle suoraan, että hänen käsityksensä mukaan Venäjän vapauden taistelu 1905 vuoden jälkeen meni myttyyn siitä syystä, ettei Venäjän köyhälistö kyllin pontevasti auttanut porvaristoa feodalismia, aatelisvaltaa vastaan". Hän selittää Venäjän nykyisen hallitusvallan edustavan feodalista aatelistoa ja jatkaa: »Ennen kaikkea täytyy feodalismiin kukistamiskysymyksessä kaikkien edistyspuolueitten pysyä koossa; muuten yritys ei onnistu. Ja siihen suuntaan näkyy kehitys Venäjällä käyvänkin julman taantumuksen painostuksesta. Se on sama taantumus, joka varmasti uhkaa meitäkin, suomalaisia. Sitä vastaan on porvaristo yksin voimaton ja — tunnustakaamme se suoraan — köyhälistökin yksin voimaton, voimaton Venäjänkin köyhälistön kanssa yhdessä". — „01en Bebelin mieltä, että Venäjällä ja samoin meillä köyhälistön täytyy tehokkaasti auttaa porvaristoa taantumuksen kaatamisessa eikä kumpikaan saa sekoittaa omia saataviaan toinen toiselta tähän tehtävään. Se voi monasti molemmille olla sangen vastenmielistä, mutta se on välttämätöntä, se on ainoa tie pelastukseen!" »Mutta missä ei tämä taantumuksen kukistaminen ole kysymyksessä, siellä käyvät porvariston ja köyhälistön tiet erilleen yhä edelleen järkyttämättömän luokkataistelun perustuksella".

Siis ne ovat muka kaksi eri taistelua, luokkataistelu täällä kotona ja taistelu Venäjän sortovaltaa vastaan. Minusta sen rajan vetäminen on kuitenkin aivan keinotekoisia. Minusta ei ole olemassa etujen yhteistä pohjaa tuollaista yhteistä toimintaa varten porvarien kanssa tässäkin asiassa. Se on perustuslaillisten itsestään levittämä ennakkoluulo, että he ovat isänmaallisia, että köyhälistöllä on yhteiset edut heidän kanssaan ja että sen takia työväen pitäisi ryhtyä avustamaan porvareita venäläistä sortovaltaa vastaan. Osa porvaristoa, pikkuihin osa siitä, voi kyllä olla hyvin jyrkällä vastustuskannalla. Porvaristolla on etua siitä, että joku osa siitä näyttelee jyrkää vastustuskantaa. Mutta suurin osa, määräävä osa porvaristoa, ei ole sillä kannalla; sen luokkaedut pakottavat sen matelevaiseksi, pakottavat sen hakemaan sovintoa venäläisen taantumuksen kanssa.

Ursin kirjoituksessaan, tutkiessaan mikä on syynä siihen, että köyhälistölle on vastenmielistä yhtyä yhteistoimintaan porvarien kanssa, lausuu: »Siinähan on syynä porvariston sokeus ja *saaliinhimo*" Niin juuri. Saaliinhimo! Minä tahtoisin huutaa niin lujasti, että se kuuluisi aina Turkuun asti: Niin juuri, vanha puoluetoveri Ursin, porvariston saaliinhimo sen juuri vaikuttaa. Ja se saaliinhimo on niin pitkälle menevää, että porvaristo turvautuu vieraisiin sortajiin etujensa suojelemiseksi työväestöä vastaan. Se on katalampaa ja pahempaa kuin se, että maalarimestarit lakossa olijain sijalle tuovat rikkureita Venäjältä. Valtiollisessa taistelussa porvarit eivät turvaudu edes Venäjän tietämättömään työväestöön, vaan venäläisiin tietoihin Suomen kansan sortajiin. Ei se ole meidän porvaristomme ryssänpolitiikan pahin vika, että sen vastustus on heikkoa, että se on niin myöntöväistä, että he ovat kieltäneet meidän köyhälistöltä uudistuksia, niin että tässä maassa ei ole saatu ajoissa vahvistetuksi köyhälistön taistelukykyä. Vaan se on pahin vika heidän ryssäispolitiikkaan, että se suuntautuu yhtä lailla meidän työväenliikettä vastaan, vieläpä enemmän sitä vastaan, kuin mitä se suuntautuu Venäjän sortovaltaa vastaan. Siitä on nähty esimerkkejä, eikä niitä tarvitse luetella, kun ei niitä vain tahdota unohtaa. Suomen työväen-

liike on porvaristolle paljon pahempi vihollinen kuin koskaan Venäjän itsevaltiut. Venäjän itsevaltiut ja Suomen porvaristo ne voivat vielä jossakin määrin keskenään tasata saalista. Mutta Suomen työväenliikkeen kanssa ei porvaristolla ole muuta edessä kuin taistelu loppuun asti.

Ja niin se käy Venäjälläkin, vaikka toveri Ursin sanoi, että Venäjällä tulevat työväestö ja porvaristo yhtymään. Näyttääkö siellä siltä? Näyttääkö duuman porvaristo tulevan socialisteja lähemmäksi? Ei suinkaan. Ursinin teoria on vanhanaikuinen. Se on niiden valankumousliikkeiden aikuista teoriaa, jolloin työväestöllä ei ollut vielä itsenäistä merkitystä, vaan se kulki porvarillisten vallankumousten apurina. Sen jälkeen ovat kehittyneet uudenaikaiset luokkavastakohdat, jotka Venäjän vallankumoustaistelussakin v. 1905 löivät itsensä lävitse ja joiden ylitse ei voida rakentaa mitään pysyvää siltää.

Meidänkin taistelumme suuntautuu yhtäaikaan venäläistä sortovaltaa ja maamme porvaristoa vastaan. Minkä verran me voittamme taisteluvapautta Venäjän sortohallitukselta, sen verran vahingoitamme meidän porvaristomme etuja.

Sen vuoksi on itsenäisen vastustustaistelun kanta mielestäni ainoa oikea, ja se on tulkittava selvästi. Helsingin kunnallisjärjestön viime kesänä tekemän päätöksen tätä kohtaa koskeva osa on selvä ja kuuluu näin:

»Tässä taistelussa ei työväenluokka havaitse ainoassakaan porvarisryhmässä luotettavaa kanssataistelijaa, sillä eri anastajapuolueet ovat lukemattomia kertoja osottaneet niin valtiollisessa kuin taloudellisessa elämässä, että heillä pohjaltaan on sama tarkoitus kuin ryseäläisten sortajain pyyteilläkin: tukahuttaa työtätekevän luokan työskentely itsensä hyväksi.» „Kun siis ryssäläissorto, vaikka se epäilemättä äärimmilleen kohonneena eräissä suhteissa vahingoittaa anastajapuolueitakin, riistää se työväenluokalta luokkataisteluvapauden porvariston hyväksi, lausuu kokous, että työtätekevän luokan lähtiesään taisteluun ryssäläissortoa vastaan ei ole turvaututtava porvarisryhmiin, koska ne työväenluokkataisteluvapautta aina ovat vaanineet ja jo estäneet sekä vastakin luokkaetujensa ajamina ovat niin pakotetut tekemään, vaan on työväenluokan nojautuen omiin voimiinsa taisteltava sekä vierasta että kotoista vihollista vastaan.“

Myönnän kyllä, kun on puhe porvarillisiin lähentelemisestä, että yllämainitussa teoriassa se on ilmennyt selvemmin kuin käytännössä. Käytännössä on keskuudessamme esiintynyt pääasiassa vain heikkoja yrityksiä sinne päin, sillä toisella puolen on ollut olemassa vastustusta, joten lähenemisestä ei ole voinut esiintyä läheskään niin pitkälle meneviä ilmauksia kuin teoriassa. Jätän syrjään, miten eduskunnan ulkopuolella on menetelty, vaikka ehkä sieltäkin löytäisi esimerkkejä. Tässä on tarpeellista mainita vain ne pari tapausta, joista eduskuntaryhmän keskuudessa on ollut riitaa.

Vuoden 1910 varsinaisilla valtiopäivillä oli valtakunnanlainsäädäntöasiassa esillä. Jos olette ryhmän kertomuksesta lukeneet tätä koskevan selostuksen, olette jo jossakin määrin selvillä, missä kohden siinä oli menettelytavassa virhe. En tahdo lähteä saivartelemaan sen lauseen sanamuodosta, jota riitä koski, vaan tahtoisin lausua jotakin siitä pyrkimyksestä, mitä ryhmän enemmistön puolelta osotettiin. Useampien ryhmän jäsenten raholta esitettiin ryhmälle ensin perustuskivaliokunnan mietintöluonnos, jossa oli selvä myöntöväisyys-

lupaus Venäjän hallitukselle, lupaus semmoinen, ettei ryhmässä kukaan voinut sanoa kannattavansa sitä sellaisenaan. Se esitettiin siinä mielessä, että sitä koetettaisiin lieventää, jotta sitte saataisiin se hyväksytyksi. Ryhmä päätti, ettei sellaista hyväksytäkään, vaan on mietintö rajoitettava yksin lainopilliseen selitykseen asiasta, eikä mitään myöntäväisyyslupauksia ole siihen päästettävä. Ryhmä tekee tämän päätöksen ja Mäkelin vie sen perustuslakivaliokuntaan. Hän istuu siellä jaostossa parin porvarin kanssa jauhamassa asiaa. Siellä koetetaan päästä yksimielisyyteen, mutta suomettarelaiset eivät mitenkään luovu myöntäväisyyslupauksistaan. Perustuslailliset taas eivät luovu suomettarelaisista, ja kun Mäkelin ei luovu perustuslaillisista, täytyy löytää kaikille yhteinen sanamuoto, ja kun sitä ei löydetä selvää, niin yhdytään semmoiseen sanamuotoon, jonka voi tulkita vaikka kuinka vapaasti. Sen puolesta sitte ryhmän enemmistö äänesti. Ja heti eduskunnan päätöksen jälkeen Hufvudstadsbladet ja U. Suometar selittivät, että se sisälsi myöntäväisyyslupauksen Venäjän hallitukselle. Meidän ryhmän enemmistöläiset taas selittivät, että eipäs, siinä on vain lupaus Venäjän työväelle. Riita ryhmässä oli johdonmukainen seuraus siitä, että pantiin niin suuri arvo yhteistyöhön porvarillisten kanssa. S% pikkuinen etu, minkä ehkä joku kiikarilla katsoen saattoi toivoa olevan yksimielisyydestä porvarien kanssa, se oli johtanut keskinäiseen riitaisuuteen ja sellaisen ehdotuksen kannattamiseen, joka voitiin tulkita myöntäväisyyslupaukseksi Venäjän hallitukselle. Siis yksimielisyyden tavoittelu porvarien kanssa oli minusta tässä virhe. Luultiin sillä ehkä saatavan eduskunnan sanalle enemmän painoa. Mutta mikä siitä oli seurauksena? Oma joukkomme meni hajalleen. — Edellisilläkin valtiopäivillä käsiteltiin samallaista valtio-oikeudellista juttua. Suomettarelaiset tyrkyttivät silloinkin myöntäväisyyslupauksiaan. Mutta me sanoimme: ei; me emme suostu minkäänlaisiin lupauksiin; jos semmoisia mietintöön tahdotte, niin me panemme vastalauseen. Seurauksena oli, että suomettarelaiset saivat panna sillä kertaa vastalauseen. Perustuslailliset tyytyivät pelkkään lainopilliseen selittelyyn, kun meidän puolelta heti hylättiin kaikki keinoiset yhteistyöpyrkimykset.

Mitä sitte tulee siihen porvarien »mustaksimaalaamiseen», niin toveri Ursin sanoo siitä: „Mutta sosialidemokratien puolella täytyy myöskin vaatia, ettei taisteluun yhteistä vihollista vastaan sekoiteta porvariston mustaksi maalaamista, vaikka se olisi kuinkakin ansaittua. Ei sovi yhteisessä voimaponnistuksissa mahtavaa taantumusta vastaan — ja yhteinen voimaponnistus on saatava aikaan — huomauttaa, miten kurja toisen liittolaisen menettely on ollut: se muistuttaa liian paljon erään porvarillisen suunnan menettelytapaa monien vuosien kuluessa. Ja sen takia teki viime (viime v.n ylimääräisten) valtiopäivien sosialistisen ryhmän enemmistön menettely täysin tyydyttävän ja eheän vaikutuksen: se oli, julman taantumuksen uhatessa puhtaasti marxilaissessa hengessä tehty päätös, puhtaasti revolutsio-nerinen päätös, muitten puolueitten kanssa tehty, jossa kieltäydyttiin tottelemasta taantumuksen laittomia ehdotuksia —.”

Mutta katsokaamme, miten oikeastaan kävi noilla ylimääräisillä valtiopäivillä, joista Ursin tuossa puhuu. Silloin äänesti porvarien puolella noin 40 sosialistia ja toisella puolen oli saman verran (jotkut ryhmän jäsenet eivät olleet äänestämässä.) Äänestys koski eduskunnan puhemiehen menettelyn hyväksymistä, hän kun kieltäytyi

esittämästä päätettäväksi ryhmämme vähemmistön ehdotusta. Tätä vähemmistön puolelta tahdottiin, että hallitusvallan laittomien aloitusten suhteen oli esitettävä meidän oman kantamme mukainen arvostelu ja asia sitä varten lähetettävä valiokuntaan. Ryhmän enemmistön puolelta tehty päätös — se oli kai Murroksen ehdottama — oli tavallaan jo muodollisesti ennen sovittu porvarien kanssa, sillä ennakolta tiedettiin, mitä porvarit tulevat esittämään täysi-istunnossa. Ja niin ei sitä ryhmän päätöstä täysi-istunnossa enää edes esitetty, vaan yhdyttiin porvarien samallaiseen ehdotukseen. Oli kyllä ryhmässä määrätty että pitäisi esittää oma kanta, mutta sitä ei tehty. Vähemmistön puolesta Manner vaati omia mielipiteitä esitettäväksi, mutta enemmistön puolelta sitä vastustettiin.

»Mustaksi-maalaamista" ei siis tapahtunut sillä kertaa. Nuorteva sanoi silloin eduskunnassa, ettei sitä tarvitakaan, tunteehan meidän kantamme jokainen näissä asioissa. Mutta juuri se mustaksi-maalaaminen, se valistus, jota tällaisissa asioissa voidaan levittää, sehän on kaiken meidän menettelytapamme perustus. Sehän on yksi niistä aseista, joita emme koskaan saa jättää käyttämättä. Milloinkä tässä maassa on työväenluokka tarpeeksi oppinut tuntemaan meidän kantamme ryssänpolitiikassakaan? Kun ei kerran työväestöstä ole vasta kuin osa meidän puolueemme mukana, niin ei kai sille asia ole vielä tarpeeksi valaistua, niin ettei siinä olisi ollut silloinkin selitettävää, semminkin kun silloin oli eduskunta ensi kerran koolla sen jälkeen kuin „valtakunnanlainsäädäntö" oli tullut hyväksytyksi. Samoin oli silloin myös; kysymyksessä sellainen asia kuin kysymys Venäjän alamaisten oikeuksista, jossa tiedettiin olevan tärkeitä esittää meidän oma kantamme. Nuorteva kaiketi selittää, ettei se arvosteleminen käynyt laillisesti päinsä, vaikka se menettely, että arvostelu esitetään, oli kaikkien yksimielisesti kannattamana hyväksytty saman vuoden edellisillä valtiopäivillä. Nuorteva väitti silloin, että jos nyt noudatettaisiin samaa menettelyä, niin se olisi laitonta, kielletyn »lausunnon" antamista. Mutta tuomoinen väite, että se mitä itse edellisillä valtiopäivillä teki ja mitä koko eduskunta teki, että se olisi nyt ollut laitonta, ei paina kerrassa mitään.

Tuonsuuntainen pyrkimys vaikuttaa myös sen, että muut asiat eduskunnassa kuin suurvaltiolliset, alkavat tuntua toisarvoisilta asioilta. Yhdistyslainkin käsittelyssä huomattiin, että tätä asiaa nyt monet pitivät sellaisena, ettei siitä kunnollisen lain säätäminen nyt niin tärkeätä ollut, vaikka asia on yksi tärkeimpiä elinkysymyksiä Suomen köyhälistölle. Mutta arveltiin vaan, että se on jokseenkin sama, miten se menee. Sellainen menettely on luokkataistelusta luopumista.

Sitä paitsi ei voida jakaa ketään ihmistä kahteen osaan, niin että hän yhtenä päivänä kävisi tiukkaa luokkataistelua ja toisena päivänä yhdessä porvariston kanssa taistelisi valtiollista taistelua. Ei ole sellaista ihmistä, joka sen rajan itsessään selvänä pitäisi. Kun ollaan herrojen kanssa hyviä ystäviä ryssän-politiikassa, niin silloin ollaan muussakin politiikassa. Siinä yhteistoiminnassa meillä ei ole mitään voitettavaa, vaan pelkästään menetettävää.

Nyt on kuitenkin asetettava harkinnan alaiseksi, että vaikkapa me asetummekin täysin itsenäiselle kannalle, niin minkälaista menettelyä meidän muuten on käytettävä. Minä puolestani olisin sitä mieltä, että nykyinen asema vaatii meiltä puolustustaistelun menettelyä. Amma-

tiillisessä liikkeessä on meillä opittu kovan kokemuksen kautta tekemään ero hyökkäystaistelun ja puolustustaistelun välillä. Valtiollisen taistelun alalla meillä ei ole siitä vielä kokemusta. Meillä ei ole eletty sosialistilakien aikaa, niinkuin Saksassa vanhemmat toverit ovat eläneet. Ja voidaan väittää, että valtiollisen taistelun alalla hyökkäys on aina parasta puolustukseksikin. Niinpä niin, mutta ennenkuin tuo lause pitää paikkansa sääntönä, niin minusta silloin pitää olla yksi edellytys olemassa, nimittäin se, että taistelevien voimat ovat jossain määrin edes verrattavissa, ettei toinen ole aivan ylivoimainen. Venäjän sortovallan voimat ja meidän työväenliikkeen voimat, jos ne pannaan rinnakkain, niin olemme kai yksimielisiä siitä, että Venäjän sortovallan voimat eivät ole meidän voimiimme verraten ainoastaan ylivoimaisia vaan ne eivät ole edes verrannollisia. Tuon minä merkitsen meidän yhteiseksi mielipiteeksi, koska sen Ursinkin tunnustaa (vaikka tosin sanoen siitä tunnustuksesta pelkäävänsä meidän moitteitamme). Minä en ole edes niin toivorikas kuin toveri Ursin. Juuri tässäkin suhteessa on viime vuosista lähtien mielipiteet näyttäneet käyvän jossain määrin erilleen. Nyt ei ole tarpeen puhua entisistä toiveista, vaan on käsiteltävä niitä, joiden mukaan vastainen toimintamme muodostetaan. Kotkan kokouksesta tähän asti on oikeastaan ollut vielä sellaista aikaa, ettei käytännössä ole tullut kysymykseen tämän puolen pohtiminen, mutta tästä lähtien se nähtävästi tulee.

Toverit Ursin, Mäkelin, Viik, Hörhammer, Turkia ja useat muut kai minun käsittääkseni, jos oikein ymmärrän, ajattelevat siihen suuntaan, että kun me olemme yksin liian heikkoja sortovaltaa vastaan, niin meidän täytyy saada ulkoapain apua. Toiset heistä sanovat selvästi: meidän täytyy hakea apua porvareilta. Toiset heistä ehkä vain ajattelevat mielellään: onhan toki puolellamme osa porvaristoa ja ulkovaltoja j. n. e. Molemmat heistä ajattelevat, että onhan Venäjän vallankumousliike olemassa, luottakaamme siihen. He luottavat siihen. Ajattelevat ehkä myös niinkuin viime puoluekokouksessa esitettiin, että on ryhdyttävä lähempään yhteyteen Venäjän vallankumouksellisten kanssa, ehkä myös Venäjän vapaamielisten porvarien ja sosialivallankumouksellisten kanssa; sillä tavalla kaikkien mahdollisten liittolaisten kanssa yksissä on ryhdyttävä kukistamaan Venäjän sortovaltaa; se on kukistettava ja sen sijalle saatava porvarillis-perustuslaillinen valta, ehkä samantapainen kuin on Ranskassa tahi Englannissa. Sitte muka meidän maamme pääsee rauhaan. — Älköön syytettäkö jos minä tässä ehkä sanon toisten epäselvän ajatuksen vähän selvemmin kuin mitä kenties itse ovat ajatelleet. Minä sanon vaan, että tuohon *suuntaan* monet toverit ajattelevat.

Mutta minun täytyy sanoa, että tuo suunta on liian toivorikas. Petyimme ja teemme väärin, jos määräämme menettelytapamme tuon mukaan, luottaen niihin »liittolaisiin». Se on vaarallista toivorikkautta. Noista liittolaisista on nykyään paraimmassa tapauksessa sanottava, että: ihmisiä he ovat, eivät he voi ketään auttaa. Omin voimin täällä on koetettava toistaiseksi tulla toimeen, jotenkuten.

Toiselta puolen on tuo toivorikkaus sitäpaitsi perintöä siltä ajalta, jonka minä niin hyvin tunnen, »marraskuun» ajoilta, Venäjän työväestön suuremmoisen vallankumoustaistelun ajalta. Avatkaa esim. Sosialistinen aikakauslehti vuodelta 1906 ja lukekaa meidän kirjoituksiamme sieltä. Jos minä ottaisin Turkin juridiikan tahi Nuortevan liukkaan kielen, niin minä kenties voisin selittää noista van-

hoista sepustuksista joka lauseen, että se oli kohdalleen puhuttu, ei siitä ole mitään peruutettavaa. Mutta minä sanon suoraan, että sitä yleistä henkeä, mikä niissä esiintyy, en enää hyväksy. Se oli liian toivorikas. Ja kukapa meistä ei olisi aikanaan ollut liian toivorikas Venäjän vallankumouksen suhteen; meillä on siinä suhteessa seurana paljon tovereita ja suuria auktoriteetteja, Kautskyt, Bebelit ja ehkä kaikki ne toveri Ursinin luettelemat ja vielä muita lisäksi. Ja kun esim. viime kesänä luin Kansan Lehestä T. Korpimaan kirjoituksen „Suuri tehtävämme”, niin oikein oli tulla vedet silmiin vannasta sukulaisuustunnosta. Tunsin siitä niin elävästi sen voimakkaan, todellisen marraskuun hengen. Siinä uudistettiin se ennen niin monasti lausuttu ajatus, että on käytävä harjoittamaan jyrkempää politiikkaa ja että ryssäläistä sortovaltaa vastaan on yhdyttävä toimimaan venäläisten tovereiden kanssa, siis samaa, jota niin monet meistä nuorista selittelivät vuoden 1905 jälkeisenä aikana; Se on sitä samaa, jota Valpas jo silloin sanoi »säpelin kalistamiseksi” — hänellä on aina niin ivallisen-sattuvia sanoja.

Mutta tuo toivorikkaus ei ole tulevaa toimintaamme suunnitellessa aivan vaaratonta. Ajatelkaamme, voimmeko todella luottaa Venäjän vallankumoukseen, voimmeko luottaa, että se vallankumous tulee viiden, kuuden tai edes kymmenen tai sanokaamme viidentoista-kaan vuoden päästä. Älkäämme kiertäkö kysymystä sanomalla, että semmoistahan ei voi koskaan varmasti edeltäpäin tietää. Vaan vastatkaamme suoraan: onko vallankumouksen tulo edes sen verran todennäköistä, että sen varaan voitaisi osaksikaan menettelytapaa rakentaa. Minun täytyy omasta puolestani sanoa, kauan tuskalla ja vaivalla harkittuani asiaa, että vallankumoukseen ei nyt voida luottaa, sitä ei voida ottaa lukuun.

Tavattoman vaikeata on meidän sanoa mitään niistä valtiollisten kehitystapahtumain mahdollisuuksista, mitä Venäjällä tulee läheisessä tulevaisuudessa esiintymään ja mitä ei. Vaikeata se olisi, vaikka tuntisimme Venäjän historian ja sen nykyisen taloudellisen ja valtiollisen aseman paljoo paremmin kuin mitä sitä nyt tunnemme. Ei venäläisetkään toverit ole niistä mahdollisuuksista läheskään selvillä. Mutta kun tarkastelemme ja vertailemme v näläisten toverien kirjoituksia, niin täytyy mielestäni tulla johtopäätökseen: tuo mahdollisuus, että siellä tulisi kohta vallankumous, joka voittaisi ja jonka jälkeen siellä tulisi voimaan kansanvalta tahi länsi-europalainen parlamenttisuus, se on niistä mahdollisuuksista pienempiä. Sitä ennen siellä voisi tulla musta kumous, jossa aatelisto ja virkavalta ehkä sieppaisivat vallan niin täydellisesti, että suurporvaristokin tulisi potkituksi vallan rappusilta alas. Ja kenties suurin mahdollisuus on se, että Venäjällä yhtyvät suurporvaristo, maa-aateli ja virkavalta pysyväiseen kompromissiin ja luovat preussilaiseen tapaan tilan, jossa kansan niskoilla on sängen paljon puristusta, mutta ei aivan niin suurta, että kansan olisi pakko turvautua väkivaltaisuuksiin, jossa kuristus on niin suuri, että sitä juuri ja juuri voidaan sietää, mutta kuitenkin sen verran vapauksia, että vallankumous ei pian käy välttämättömäksi. Emme siis voi rakentaa toiveitamme läheisen vallankumouksen varaan. Vaan meidän on asetettava toimintamme kaikkien mahdollisuuksien varalle. Meidän on valmistauduttava sellaiseenkin synkään mahdollisuuteen, että nykyinen kuristus tulisi jatkumaan ja yhä pahenemaan; ja kukaties se onkin suurempi mahdollisuus kuin sen paraneminen.

Siitä liiasta toivorikkaudesta, jota keskuudessamme tavataan, siitä joka tapauksessa johtuu menettelytapamme määrättäessä erikoinen rohkeus ja jyrkkyys. Minä myönnän puolestani suoraan, että monet toverit, joiden kanssa en ole samaa mieltä suunnasta valtiollisessa menettelytavassa, ovat rohkeampia ja jyrkempiä taistelussa Venäjän sortovaltaa vastaan määrättäessä puolueemme menettelytapaa, kuin mitä minä olen ja mitä pidän puolueellemme edullisena. Mutta minä väitän jyrkästi, että jos meillä on »rohkeita», niin vielä paljon rohkeampia ovat jotkin herraskaiset aktivistit. Meillä on niitä, jotka sanovat, että eduskuntataistelu ei ole tarpeeksi jyrkkä keino. Sillä ei muka saada tarpeeksi aikaan; jotain parempaa ja tehokkaampaa tarvitaan. Tosin tuollaisen jutun alla ei todellisuudessa ole tavallisesti muuta kuin sanoja, sanoja ja sanoja. Niitä hyviä tehokkaampia keinoja ei tiedetä esittää. Mutta jo se, että niiden tarvetta painostetaan, jo se voi olla meille vahingollista. Jos tulee pahempi kuristus, silloin voi tämä tulla kysymykseen, sillä kuristus jo itsestään vetää ihmisiä väkivaltaiseen vastarintaan. En tahdo väittää, etteivät sos.-dem. edustajat ja etteivät ne, jotka istuvat puoluekokouksissamme, ole siksi tietoisia ja ajattelevia, että voivat pidettyä käyttämään ainoastaan sosialidemokratisia menettelytapoja, voivat ajoissa pysähtyä yhteistoiminnasta porvarillisten aineiden kanssa, niin etteivät antaudu jyrkkiin porvarillisiin menettelytapoihin. Mutta jos meidän sanamme viittaavat tietämättömille, että pyrimme edes siihen suuntaan, niin millä silloin saamme ne köyhälistön joukot pysähtymään, joille ehkä tahtomattamme olemme näyttäneet esimerkkiä. Aina on myös olemassa porvarillisia, jotka tahtovat istua työväen housuilla tuleen. Ja kun porvarilliset meitä mukaansa houkuttelevat, niin miten voidaan erottaa, milloin heillä on edes rehellinen vastustustarkotus ja milloin rumat juonet. Ja jos venäläinen sortovalta ryhtyy täällä järjestelmällisesti meidän työväenliikettämme provoseeraamaan vieläkö silloinkin meidän on julistettava, että menettelytapa on muutettava jyrkemmäksi ja niinkö julistettava, vaikka kukaan ei tiedä, mitä on se jyrkempi menettelytapa.

Suurlakko on yksi jyrkempiä keinoja. Kotkan kokouksen päätökseen otettiin minun mielestäni tarpeettomasti uhkailu suurlakosta. Suurlakko on hyvä aikanaan ja tulee kun se tullakseen on. Mutta sitä ennen voi sen hommaaminen olla vaarallista. Minusta on parempi, että edeltäpäin jokainen luottamusmiehemme tekee voitavansa suurlakon jarruttamiseksi, kuin sen hommaamiseksi. Sillä sen jarrutus ei sen tuloa %i estää, jos se tullakseen on; mutta se voi estää ennenaikaisia turmiollisia yrityksiä.

Antiparlamentarismi, eduskunnan ja eduskuntatyön vähäarvoisena pitäminen tai vastustaminen, on myös »jyrkkä» kanta. En voi olla mainitsematta, että on ollut sosialidemokratisia edustajiakin, jotka ovat ryhmässä siihen suuntaan pyrkineet. Yksi on ollut toveri Hörhammer, joka ehdotti eräässä ryhmän kokouksessa viime syksynä, että ryhmä lausuisi sen toivomuksen, että puhemies eduskunnan avajaisissa puhuisi »mahdollisimman paljon ja vahvasti, niin että »eduskunta, jos mahdollista, puheen johdosta hajotettaisiin». Tuo ehdotus ei toki saanut ryhmässä muuta kuin 6 ääntä puolelleen, mutta se oli joka tapauksessa pyrkimistä suuntaan, jota tämä kokous ei voi jättää moittimatta, aivan samoin kuin sen suunnan jo hylkäsi Kotkan puoluekokous. Toisen kerran taas toverit Tanner ja Murros ryhmässä

hyökkäsivät kovasti eräitä toisia tovereita vastaan moittien että nämä pyrkivät säilyttämään eduskuntaa ilman että heillä oli pienintäkään syytä edellyttää, että eduskuntaa, olisi pyritty säilyttämään sosiahdemokratien periaatteiden vastaisella eikä niiden mukaisella tavalla, joka tietysti on meidän, kaiken toimintamme ensimmäinen ehto. Jos sosialidemokratiset edustajat eivät ymmärrä tuon paremmin eduskunnan merkitystä, niin mitä voidaan sitte odottaa muilta työväenliikkeen jäseniltä. Pitäähän meidän käsittää, — vaikkapa olisimme kaikki yhtä innokkaita antiparlamentarismiin ihantelijoita kuin esim. toveri Viik Kotkan kokouksessa —, että juuri tässä taistelussa Venäjän taantumusta vastaan on eduskunnalla suuri merkitys. Ja se merkitys on sillä niin kauan kuin sillä on takana elävä kansan kannatus. Mutta Jos me toimmimme niin, että kansan kannatus eduskunnalta vähenee, silloin myös eduskunnan merkitys vähenee.

Tulevien yksityistapausten mukaan ei puoluekokous tietenkään voi menettelytapaa määrittellä. Yksityistapauksissa tulee puolustusmenettely riippumaan asemasta ja hyökkäysten laadusta. Mutta menettelytavan suunnan voi tämä kokous määrätä. Ja katsoen puolueen ja työväenliikkeen etua on mielestäni nyt sen suunnasta sanottava, että ei ole harjoitettava sapelinkalistamispoliitiikkaa, koristepoliitiikkaa vaan todellisten voimasuhteiden mittaamista ja niiden mukaista politiikkaa. Ammatillisessakin liikkeessä on opittu, ettei aina ole sopiva aika hyökkäyksiin eikä kaikellaisiin hyökkäyksiin. Ja kun esim. eduskunnassa oma kaj»ta esitetään, riippuu meidän harkinnastamme, missä muodossa se esitetään. Toveri Nuorteva y. m. esittivät vuoden 1910 ylimääräisillä valtiopäivillä (joilla minä en ollut) ryhmän vähemmistöä vastaan sen epäluulon, että kun nämä tahtoivat oman kannan esitettäväksi, niin he tarkoittivat sellaista jyrkkämuotoista ehdotusta, jolla olisi muka pakotettu muut porvarit äänestämään eduskunnan päätökseksi suomettarelaiten luhu ehdotus, jotta siten olisi säilytetty eduskunta. Se oli jokin tuollainen monimutkainen metku, jota he koettivat esittää vähemmistöläisten tarkotukseksi ja josta aikanaan lehdissä pitivät suurta ääntä. Siihen ei heillä ole ollut minkäänlaista oikeutta, jollei hyväksytty sellaista perustetta, että omista puoluetovereista on ajateltava aina mahdollisimman pahaa. Vähemmistön tarkotuksena oli esittää oma kanta, mutta ei esittää sitä ärsyttävässä muodossa, vaan tehdä se sillä tavalla, että siitä olisi käynyt sosialidemokratien mielipiteet esille ja ettei hallitus olisi saanut tekosyytä eduskunnan hajottamiseen. Niin minä käsitin. Oman kannan esittäminen ei ole tarpeeton menettelytapa, ja oma kanta on se josta lopultakin voidaan täydellisesti itse vastata, kun sen ilmaisemisessa ei ole tarvinnut ajatuksiamme toisiksi muuttaa, kuten on tarpeen yhteistoinnin saavuttamiseksi porvarien kanssa.

Minusta olisi raskaimpia syytöksiä, mitä meitä työväenliikkeen nykyisiä jäseniä vastaan voitaisiin vasfedes esittää, jos meille voitaisiin jollain syyllä kerran sanoa, että emme ole sillä tavalla kuin olisi ollut mahdollista puolustaneet puolueemme itsenäisyyttä, julkisuutta ja vapautta. Näytelmässä »Nummisuutarit" sanotaan livarista, ettei ole olemassa ketään, jota hän ei päälleen ärsyttäisi, eikä ketään, joka pelkäisi hänen kimppuunsa käydä. Tuollainen menettely ei sovi elämässä yksilöllekään ja valtiolliselle puolueelle ei ollenkaan.

Eduskunnan säilyttäminen, äänioikeuden säilyttäminen, on myös tärkeä. Luonnollisesti vastustuskannalta ei silti ole luovuttava. Mutta

ei toisilla tovereilla ole myös ilman syytä oikeutta epäillä, että toiset koettaisivat niitä säilyttää periaatteistamme luopumalla. Kenen toveri Nuorteva epäilee tästä joukosta pyrkivän sovintoon Venäjän sortovalan kanssa? (Nuorteva: ei kenenkään.) Kenen toveri Nuorteva epäilee pyrkivän liittoon suomettarelaiten kanssa? (Nuorteva: en ole koskaan epäillyt.) No sitte voi Nuorteva nyt tarkistaa omia puheitaan vuoden 1910 valtiopäiväin sos.-dem. ryhmän vähemmistöstä.

On toimittava niin, että järjestys meidän omissa riveissämme säilyy, sillä meidän vihollisemme pyrkivät sitä järjestystä kaikin moin hävittämään. Meidän on väsyttävä sortajamme, niin että jos he jotain voittavat, heidän täytyy voittonsa yhä uudestaan ja uudestaan valloittaa. Jos sittenkin ryhtyisivät kuristamaan äärimmäisyyteen saakka, niin sillä myös kansaa valistavat. Ja valistus on meidän tärkein aseemme. Me emme koskaan voisi yllyttämällä saada syntymään sellaista kansan katkeruutta sortovaltaa vastaan, jota se itse*alinomaisella äärimmäisellä kuristuksella synnyttäisi. Ja vaikka taistelu olisikin silloin meille raskaampaa, se on silloinkin oleva yhtä voitonvarmaa.

On myös katsottava ettemme vain itse anna aseita vihollisille. Päinvastoin on heiltä pyrittävä riistämään kiihoitusaseitaan. Niin tehtiin viime valtiopäivillä. Tiedätte että Venäjän taantumukselliset ovat edukseen levittäneet tietoa, ettei venäläisillä täällä ole edes kansalaisvapauksia. Viime vuoden varsinaisilla valtiopäivillä esitettiin sos.-dem. ryhmän perustuslakivaliokunnan jäsenten taholta ja sen jälkeen myös koko ryhmän puolesta se ehdotus, jonka olette nähneet perustuslakivaliokunnan mietinnössä. Valiokunnassa porvarit varottivat meitä esittämästä sellaista. Itse Danielson-Kalmari kuvasi, että sehän on vaarallista teille, ettehan ole vielä edes käsitelleet sitä puoluekokouksessanne. Ja Jonas Castren syyti sellaisia hävittömyyksiä, että: sosialistit myöntyvät Venäjän hallituksen vaatimuksiin; ja saman syytöksen esittämisen otti ryhmässämme kunniakseen toveri Kotonen. Vastasimme, että emme ole sellaisia valtakunnanlainsäädännön orjia, että emme voisi omien periaatteidemme mukaisia vaatimuksia esittää siitä pelosta, että joku Jonas Castren kenties tulkitsee sen myöntyväisyydeksi. Tarkastettakoon tuota ryhmämme ehdotusta valiokunnassa ja minä luulen, että te tulette sen hyväksymään. Sen esittäminen oli paikallaan; sillä osittain riistettiin vaarallisia aseita Venäjän sortohallituksen käsistä, joita se koettaa käyttää Suomeen kansaa vastaan.

Tuo oli mielestäni myös oikea tapa lähestyä Venäjän köyhälistöä. Mutta sitä ei ole se tapa, jos yritetään sotkea meidän puolueemme täkäläistä vastustustaistelua Venäjän köyhälistön sisäisiin taisteluihin. Venäläiset toverit pitävät itse huolen omasta taistelustaan. Eivät he tarvitse eivätkä pyydä meidän apuamme. Meidän on pidettävä mielessä, että Venäjän sosialidemokratinen köyhälistö on meidän liittolaisemme, mutta ei suinkaan siinä mielessä, että jokainen vallankumouspyrkäys, mikä Venäjällä nousee, olisi tapaus, johon meidän on osaaotettava. Jokainen onnistunut lakko Venäjällä, jokainen ammattiosastokin, joka siellä perustetaan, ne ovat sellaisinaan, aivan ilman niiden välitöntä apua, meille turvaksi. Työväenliikkeen vahvistuminen Venäjällä on minusta se pohja, josta meille vakava tuki ja turva tulee. Eikä Venäjän hallitus voi estää siellä työväenliikkeen edistymistä, koska se ei voi saattaa luokkavastakohtia olemattomiksi.

Senvuoksi minä uskon puolestani, että vaikka Venäjällä ei koko porvarillisen yhteiskunnan aikana tulisikaan vallankumousta, niin Venäjän työväenluokka on voimistuva ja saava vaikutusvaltaa jonkun ajan kuluttua. Kuluuko siihen 10 vuotta tai vähemmän tai ehkä vähän enemmän, sitä emme tiedä. Mutta joka tapauksessa se on niin voimistuva, etteivät sitä Venäjän vallassaolijat sitte enää yritäkään hävittää, niinkuin nyt vielä yrittävät, vaan ainoastaan vastustaa ja kiertää sitä. Ja siihen ajankohtaan, jolloin se on niin voimakas kuin nykyään on työväenliike esim. Saksassa tahi muissa Keski-Europan maissa, siihen me panemme rajapyykin nykyisille menettelytapasuunnitelmillemme ryssänpolitiikassa. Tuohon toivoon me voimme jotain rakentaa, sillä se on historiallisen kehityksen mukainen. Mutta emme voi rakentaa epävarmoihin vallankumoustoiveisiin.

Ja ennen kaikkea on meidän määrättävä sellainen menettelytapa, joka vahvistaa meidän rintamaamme. Meidän tulee nyt koettaa pysyä koossa. Älköön moitittako sitä, jos asiallista erimielisyyttä ilmaantuu. Kiisteltäköön, mutta älköön syytettäkö aiheettomasti Juonittelusta" eikä epäiltäkö sitä joka puolella. Joka näkee pelkässä asiallisessa arvostelussa juonittelua, sillä ei ole oikea asia. Erityisesti nykyhetkellä täytyy meidän tehdä voitavamme pysyäksemme itsenäisellä vastustuskannalla, jotta meidän jokkomme pysyisi koossa. On olemassa yksi varma keino, jolla voidaan hajottaa meidän joukkoamme kahteen toisilleen vihamieliseen leiriin. Se on juuri se, kun pyritään yhteistoimintaan porvarien kanssa.

Katsokaa, miten on Puolassa käynyt. Siellä ei työväenliikkeellä ole ollut julkisen järjestymisen etua. Siellä on kaksi sosialistista puoluetta, jotka samaan aikaan kuin ryssän hallitus kuristaa heitä mitä julmimmin, samaan aikaan riitelevät keskenään, julkaisevat salaisista kirjapainoistaan lentolehtisiä, joissa käydään vain toinen toistensa kimppuun, pitävät hengenvaaran uhallä salaisia kokouksia, joissa ei suunnitella taistelua Venäjän hallitusta vastaan tai kotimaisia sortajia vastaan, vaan — taistelua omassa keskuudessa! Sillä tavalla kylvetään meilläkin erimielisyyttä, jos liitymme porvarien hommiin ja rupeamme arvostelemaan toistemme vaikuttimia huonoiksi. Joka paheksuu sitä, ettei ryhdytä yhteistoimintaan omien sortajiemme kanssa, joka siitä suuttuu ja lähtee, hän menköön. Siitä ei ole puolueelle mitään vahinkoa, vaan hyötyä. Mutta jos yhdytään porvareihin, niin siitä seuraa lakkaamaatonta riitaa.

Kotkassa on menettelytapavaliokunta tässä suhteessa määritellyt menettelytapamme epäselvästi ja siksi on voinut syntyä helposti pahoja riitaisuuksia. Semmoinen ei ole minusta oikein. Selvää tietä on kulettava, mahdollisimman selvä suunta on otettava. Ainoastaan sillä tavalla vältetään hajaannusta. Selvästi on määrättävä puolueellemme itsenäinen puolustusmenettely. (Hyvä! hyvä!)

Keskustelussa lausui:

M. Turhia: Pyydän kysyä Kuusiselta, milloin ja missä minä olen kannattanut sellaista mielipidettä, että olisi pyrittävä yhteistoimintaan porvarien kanssa. Lisäksi pyydän kysyä Kuusiselta, miten on hänen laitansa, kun hän eduskunnassa vuonna 1909 yhtyi adressi-asiassa perustuslaillisten kanssa. Miten hän sen selittää? Mitkä näkökohdat Johtivat ryhmämme perustuslakivaliokunnan jäseniä, m. m. Kuusista

sulautumaan perustuslaillisten kanssa? Oliko silloin aivan mahdollon löytää köyhälistön luokkataistelukantaa niiden asioiden yhteydessä, joista adressissa puhuttiin?

Samalla pyydän Kuusista selittämään, miksi ei Työmies asettunut sitä porvareihin sulautumista vastaan, vaan sen sijaan antoi sellaiselle kokoomus-hommalle siunauksensa, ja moitti suomettarelaisia siitä, kun ne eivät sulautuneet sosialistien ja perustuslaillisten porvariensa kanssa samaksi kokoomukseksi. Työmies kirjoitti tästä asiasta m. m. näin:

„Suomettarelaiset, vaikka heidän ehdotuksiaan on koko runsaasti otettu huomioon, ovat kuitenkin ilenneet jättää hävyttömän vastalauseen”.

Kun jidressi oli tullut eduskunnassa hyväksytyksi, oli heti sen jälkeen Työmiehessä pääartikkelin paikalla toimituksen julkaisema kirjoitus, jossa m. ra. on seuraava kohta:

„Tämän kansan suojelustaistelussa ainiaan toisten mieliharmina ollut suomalainen puolue käyttäytyi nytkin surkuttelua ja paheksumista ansaitsevasti. Sitä ei oltu saatu mitenkään yhtymään yhteiseen adressiin, vaikka se oli olevinaan adressin laittamisen puolella. Sen piti väkisin saada näytellä jotakin erikoista kantaa”.

Kuten tässä käy selville, antoi Työmiehen toimitus silloin perustuslaillisten porvariensa ja sosialistien yhteistoiminnalle täydellisen siunauksensa, moittien suomettarelaisia, kun ne väkisin tahtoivat „näytellä jotakin erikoista kantaa”.

Pitäisin erittäin tärkeänä, että Kuusinen antaisi selityksen porvareihin yhtymisestään sekä myös Työmiehen toimituksen menettelystä siinä adressi-asiassa ja siksi ehdotan, että kokous myöntäisi Kuusiselle oikeuden vastata heti näihin tekemiini kysymyksiin.

O. V. Kuusinen: Minä luulen, että kokouksella ei ole mitään halua kuulla minua pitemmältä, varsinkin kun Turkian kysymys koskee aikaa ennen Kotkan kokousta. En senkään tähden ryhdy enää tässä pitempiin selityksiin, kun en ollut silloin perustuslakivaliokunnan vakinaisena jäsenenä. Muistelen kuitenkin, että se oli niillä valtiopäivillä, kun minä koetin saada ryhmää esittämään oman kannan. (Paasivuori: Ei Kuusinen ehdottanut mitään). Kyllä siellä oli muistaakseni kovakin riita siitä asiasta. Turkia kysyi, millä minä perustelisin väitteeni hänen suunnastaan. Tosin minun täytyykin myöntää, että Turkialla on erityinen taito asettaa niin, ettei hänen mielipiteistään selville pääse, mutta kyllä hän on sille kannalle taipuvainen ollut, kuin sanoin. Siltä kannalta hän ennen yksityisesti on väitellyt kanssani, jota ei hän nytkään tahtone kieltää. Jos hän vaatii julkisia todistuksia, niin kyllä minun täytyy sanoa, että ainakaan tällä hetkellä minulla niitä ei käsisäni ole.

S. Nuorteva: Mielihyvällä voi ryhtyä keskustelemaan toveri Kuusi-

sen alustavan lausunnon perusteella, sillä se on sellainen, että ainakin minä ensimmäisen kerran olen tilaisuudessa niin monipuolisen ja tyhjentävän alustuksen perustuksella näistä asioista keskustelemaan hel sinkiläisten kanssa. Kuusisen ja ehkä muittenkin suureksi hämmästykseksi lausun ensinnäkin, että minä täydellisesti yhdyn siihen, mitä hän puhui yhteistoiminnasta porvarien kanssa. Kuusinen lausuntonsa lopussa sanoi, että yhteistoiminta porvarien kanssa saattaa puolueellemme vahinkoa senvuoksi, että se sitä hajottaa ja pirstoo sitä, luo siihen erimielisyyttä. Se on totta. Se on surullinen tosiasia, josta olemme saaneet kokea tavattoman paljon. Se on meitä hajottanut, ei sen vuoksi, että meillä todellakin olisi ilmaantunut itsetietoista, tahi vaistomaista yhtymistä porvaristoon. Vahinkoa on syntynyt enempi sen huudon takia, mitä tästä asiasta on pidetty, siitä luulotellusta yhteistyöstä porvarien kanssa. Tämä huuto on tuottanut tavattoman paljon vahinkoa sen vuoksi, että työväki luokkavaistonsa perusteella kammoo kaikkea tällaista yhteistoimintaa omien sortajainsa kanssa ja vaistomaisesti rupeaa epäilemään niitä, joita tästä yhteistoiminnasta syytetään. Tämä on tosiasia.

Tahtoisin sitte kajota Kuusisen esittämiin yksityisseikkoihin. Väitän, että tällaista pyrkimystä yhteistoimintaan porvariston kanssa ei ole ollut siinä määrässä, kuin on syytetty olevan. Sitä on kenties esiintynyt joissakin yksityisissä tapauksissa ja lausunnoissa, minä en tiedä, millä tavalla se muualla on ilmennyt, vaan sen uskallan väittää, ettei sitä minään varsinaisena virtauksena o(e esiintynyt eduskuntaryhmässä. Yhtenä esimerkkinä tuollaisesta yhteistoiminnasta Kuusinen mainitsee vuoden 1910 eduskuntaryhmän menettelyn adressi-jupakassa sekä ryhmän menettelyn ylimääräisillä valtiopäivillä 1910 venäläisten kansalaisoikeuksia ja duuman jäsenten vaalia koskevissa asioissa. Olen vakuutettu siitä, että näissä kysymyksissä syntynyt ristiriita ryhmissä suureksi osaksi perustuu intrikoimiseen. Sanoin sen aamupäivällä ja uskallan sen väittää vieläkin. Jokainen, joka näitä asioita on seurannut, on pakoitettu sen myöntämään. Olen vakuutettu, että ryhmä hyväksyessään kyseessä olevan, ei tulkinnut sitä sillä tavalla, kun sitä jalestä päin on tahdottu tulkita, syyttäen että se olisi sisältänyt pyrkimystä yhteistoimintaan porvarien kanssa. Minä mainitsen lisäksi valtakunnanlainsäädäntöjupakan. Siinä ei ole ryhmän menettelyä arvoستava sillä tavalla kuin sitä on tehty. Mitä tulee siihen jupakkaan, mikä syntyi ylimääräisillä valtiopäivillä tehdyn adressin johdosta, niin siitä on sanottava samat sanat. Ryhmän enemmistö yhtyi mietintöön sen vuoksi, että katsottiin tarpeelliseksi siinä rajoittua puhtaasti juriidisiin perusteluihin, minkä vuoksi ei ryhdytty näitä seikkoja asiallisesti käsittelemään.

Toveri Kuusinen on moittinut ryhmää ja samoin Työmies moitti

ryhmää siitä, ettei se esittänyt omaa kantaansa. Sanoin silloin, että onhan meillä tilaisuutta muutenkin porvarien kannan paljastamiseen. Ehkä olisi ollut parempi, jos kysymyksessä olisi meidän kantamme paremmin esitetty, mutta minä yhä edelleen olen sitä mieltä, että mietinnön oli oltava niin lyhyt kuin se oli. Käytettiinhan eduskunnassa puheenvuoroja, joissa meidän kantamme esitettiin. Miten olisi vaikuttanut enemmän, jos kantamme olisi tullut mietintöön. Tulihan se näinkin eduskunnan pöytäkirjoihin ja siis asiakirjoihin, sinne tuo lausunto joka tapauksessa jäi, olipa se lausuttu mietinnössä tahi täysistunnossa. Ryhmää voidaan moittia siitä, ettei se esiintynyt voimakkaammin keskustelussa. Mutta minun täytyy sanoa, että kun tässäkin asiassa Työmiehen taholta juoniteltiin, — en voi olla tässäkö käyttämättä tätä sanaa, — niin ryhmässä tuskaannuttiin siihen jo siinä määrin, että jo se vaikutti heikon esiintymisen. Mitä tulee siihen, että ryhmä ei silloin antanut lausuntoa kysymyksestä venäläisten kansalaisoikeuksista, jota Kuusinen moitti siitä, selittäen, että minä lausuin että tähän kajoaminen olisi ollut perustuslain vastaista. (Missä täällä sellaista väitettiin?) niin pyydän huomauttaa, että yleisvaltakunnallisen lain käsittely ja tämä toinen ovat kaksi eri asiaa. Yleisvaltakunnallista lakia koskevasta mietinnöstä ainoastaan esitettiin ne juriidiset syyt, joiden nojalla tätä lakia ylimalkaan ei otettu eduskunnassa esille. Eduskunta olisi hyväksynyt Venäjän hallituksen vaatimuksen, jos se olisi kajoanut yleisvaltakunnallisen lain yksityiskohtiin ja ruvennut niitä käsittelemään. Jos ylimääräisille valtiopäiville jätetyt lait kansalaisoikeuksista y. m. olisi otettu käsiteltäviksi, niin silloinkin olisi hyväksytty se „laki“, jonka nojalla nämä lakiehdotukset esitettiin eduskunnalle. Kuusinen moitti meitä siitä, että meillä oli sellainen käsitys, ettei yleisvaltakunnallisten lakien perusteella ruvettu yksityiskohtaista lausuntoa antamaan eduskunnalle jätetyistä ehdotuksista täten loukaten sitä perustuslain pykälää, jossa sanotaan, että eduskunnalla on tällaisissa asioissa päätösvalta. En tahdo sen pitemmälle kajota näihin jupakoihin, niistä on jo tarpeeksi riideltä. Minä väitän vieläkin, että eräältä taholta ei ole menetelty ryhmää kohtaan lojaalisesti tässä asiassa.

Toveri Kuusinen äsken selitti, että me silloin tahdomme kierolla tavalla selittää Työmiehen edustamaa kantaa, että me syytämme sitä jonkunlaisesta halusta esiintyä suomettarelaisen kannan ajajana. Minä myös voisin kysyä, kuka tahtoo syyttää niitä puoluetovereita, joita täältäpäin on haukuttu yhteistoiminnasta muka porvarien kanssa, kuka uskaltaa täällä julkisesti ja pätevästi syyttää heitä siitä, että he tahtovat johtaa puoluetta yhteistoimintaan perustuslaillisten kanssa. Työmies on sellaista väittänyt, se on lausunut sen lukemattomalla eri tavalla, se on syyttänyt suurta osaa puoluetta milloin mistäkin[^] selittäen, että jotkut puoluetoverit tahtovat johtaa työväkeä yhteis-

toimintaan porvariston kanssa. Kaikkea tätä on Työmieheissä sanottu ja edelleen sanotaan. Jotkut puoluetoverit ovat kenties esittäneet jotain sen tapaista, että tässä valtiollisessa kysymyksessä voisi esiintyä tapauksia, joissa työväestö voisi olla yhteistoiminnassa porvariston kanssa, ja siten hyödyttää puoluetta. Mutta ne, jotka ovat tämän tapaisia lausuntoja esittäneet, ne itse niistä vastatkoot. Mutta toiselta puolen en kuitenkaan voi olla lausumatta, että usein on tällaisia lausuntoja tulkittu paljon pahemmin, kuin miksi ne ovat tarkoitettut, niistä on oikein etsimällä etsitty jotakin ilkeätä ja niistä on hyvällä tahdolla sitä löydetty. Mutta kysyn: onko se rikos, jos esim. jonkun työväen sanomalehden puolesta mennään porvarilehtien edustajan kanssa samaan kokoukseen, jossa esim. keskustellaan sanomalehtien pakkokappaleesta. Jos tällaista pidetään puoluerikoksena, niin annettakoon moitelause Työmiehelle, sillä se on sellaisessa yhteistoiminnassa ollut. Minä en pidä sitä rikoksena, sillä se on oikeastaan vaan lehtien taloudellinen kysymys. Toveri Kuusinen myönsi että käytännössä yhteistoimintaa on ilmaantunut vähäisessä määrässä. Voisihan mainita joitakin esimerkkejä. Kuulin äsken, että Tampereen kunnallisjärjestö viime kesänä lähetti edustajansa sellaiseen komiteaan, jossa porvarillisilla puolueilla oli edustajia ja jossa yhdessä pohdittiin jonkin vastalausekokouksen toimeenpanemista. Tämä oli tyhmä teko, mutta tätä lieventää se, että nuo edustajat eivät lopultakaan yhteistoimintaan suostuneet. Vielä pahemmin on, jos on totta, mitä lehdet ovat kertoneet, että jossakin Viipurin läänin kunnassa on valittu komitea, jossa on kaksi s.-d. edustajaa porvarien kanssa yhdessä hommaamassa adressia keisarille. Tällainen yhteishomma on kerrassaan typerää ja väärää. Mitä itse kysymykseen tulee, niin yhdyn kannattamaan niitä ponsia, jotka Helsingin kunnallisjärjestö on hyväksynyt ja jotka Kuusinen täällä esitti.

Kuusinen lausui, että puolueemme voimiaan arvostellessaan on ollut liikaa optimistinen. Se on totta. Ja uskallan väittää, että Työmies-lehti on useissa kysymyksissä ylläpitänyt tällaista liiallista optimismia, ja epäsosialidemokratista valtiollista hosumista. Viittaen vaan niihin kirjoituksiin, niihin suorastaan anarkososialistisiin kirjoituksiin, jotka Työmies on julaissut suurlakon jälkeen. Ja Työmiehen itsestään aina lausuma käsitys, että se on oikealla marxilaisella vastustuskannalla, se on synnyttänyt maaseudulla käsityksen, että tämä kanta vaatii tavattoman jyrkkää esiintymistä, esiintymistä ase kädessä. Nämä käsitykset ovat saaneet paljon kannatusta Työmiehen aikaisemmista kirjoituksista. Hyväksyn sen että meidän on tässä suhteessa punnittava menettelytapamme ja oltava varovaisia, mutta selitettävään silloin myös se seikka, että meidän toimintamme valtiollisessa asemassa joka tapauksessa perustuu johdonmukaiseen ja lujaan Ve-

näjän hankkeiden vastustamiseen niillä keinoilla ja voimilla, jotka meidän käytettävissämme ovat. Miten tämä vastustus on aikaansaavissa, siitä kai saamme kuulla tässä keskustelussa ehdotuksia.

O. Tokoi: Pyydän aluksi ilmoittaa, että tyydyn täydellisesti ed. Kuusisen alustavaan lausuntoon. Ei ole kiellettävissä se tosiasia, että ryhmän keskuudessa näyttää ilmestyneen joitakin yksityistapauksia, yksityisiä pyrkimyksiä, yhteistoimintaan porvariston kanssa. Itse asiassa ei koko ryhmä kokonaisuudessaan ole siihen syypää. Kuusinen viittasi muutamainkin sellaisiin tapauksiin, joissa hänen mielestään sitä kaikkein selvemmin on ilmennyt, hän viittasi siihen että on pyritty saamaan eräissä asioissa yhteinen pohja, jotta sitten löydettäisiin yhteinen menettely, jonka perusteella saataisiin aikaan yksimielinen eduskuntapäätös. Minä myönnän, että tämänlainen menettely, jos sitä ilmenee, ei ole oikein. Mutta tätä yhteistoimintaa onkin toisaalta liian suureksi arvosteltu. Jos on ollut kysymyksessä tapaus missä sos.-dem. luopumatta ajatuskannastaan ja suunnastaan ovat löytäneet yhteisen tien tai toisin sanoen, porvarit ovat hyväksyneet meidän kantamme ja yhtyneet sellaiseen lausuntoon, niin sosialidemokraatit eivät ole kieltäytyneet kannattamasta tällaista lausuntoa siitä syystä, että porvarit ovat siihen yhtyneet. Tällaista on tapahtunut pitkin matkaa koko eduskunnan koossaolo aikana, tällaista ovat nekin tapaukset, joihin Kuusinen viittasi. Vuoden 1910 valtiopäivillä valiokunta hyväksyi ponnen, joka oli sen sisältöinen, minkä ryhmä oli jo v. 1908 hyväksynyt ja missä selvästi ja peittelemättä tuotiin kantamme esille ja eikä se sisältänyt mitään, ei rahtuakaan enempää, kun mitä puolueessa oli jotenkin yksimielisesti hyväksytty. Näin sos.-dem. edustajat eivät katsoneet olevan syytä luopua siitä sen vuoksi, että porvarit olivat sen hyväksyneet. Minä tahtoisin sitte viitata siihen vuoden 1908 valtiopäivillä hyväksyttyyn ponteen, jonka johdosta eduskunta sitte hajotettiin.

Puhuja luki otteita vuoden 1908 valtiopäivillä hyväksytyiksi tulleista sos.-dem. vastalauseista, sekä vertasi niitä siihen, mitä 1910 vuoden valtiopäivillä oli eduskunnan lausuntona hyväksytty sekä jatkoi: kaikki hyväksyivät tämän lausunnon. Tässä jälkimmäisessä on se sama kanta, sama käsitys lausuttuna, kuin minkä ryhmä oli aikaisemmin hyväksynyt saamatta siitä minkäänlaista moitelausesta ja näin ollen on sillä ollut puolueen tunnustus, siitä syystä tätä yksityistä tekoa sellaisenaan ei voida pitää virheellisenä. Minä myönnän, että onhan täällä niin yhdessä kuin toisessakin lausunnossa hiukan diplomaattista, sitä on tässä, niinkuin sitä on monissa muissakin mietinnöissä. Tässä suhteessa on saatava parannusta aikaan; määrättäköön, että tällaiset lausunnot eivät vastaisuudessa saa tulla kysymykseen. Vaikka minä olen hyväksynyt vuonna 1908 ja 1910

esitetyt lausunnot, niin minä tunnustan, että olot ovat senjälkeen siinä määrin kehittyneet ja muuttuneet, että minun käsittääkseni siitä köyhälistölle ei ole mitään haittaa, jos luovutaan tällaisista diplomaattisista lausunnoista. Pidettäköön vastaisuudessa rehellisesti kiinni sellaisesta selvästä lausuntotavasta, jonka työväestö voi yksimielisesti hyväksyä, ja jota ei voida väärin ymmärtää. Minä pidän tärkeänä sen seikan, minkä Kuusinen täällä lausuntonsa lopussa sanoi, että työväestön taistelumenettelylle on hyvin tärkeä se seikka, että sos.-dem. puolue on yksimielinen näissä asioissa ja se yksimielisyys on kai paraiten saavutettavissa, kun kaikissa asioissa olemme täydellisesti omalla pohjalla. Tämä pohja on joka tapauksessa oikea ja hyväksyttävä. Tahtoisin vielä viitata muutamiin tapauksiin, jotka ovat herättäneet yhdessä ja toisessa kohdassa huomiota. Vuoden 1908 toisilla valtiopäivillä porvarit tekivät ehdotuksen Suomen asiain esittelyn järjestyksen johdosta. Silloin muun muuassa Kuusinen tidkitsi ryhmiin kantaa evästyskeskustelussa, kun ryhmän taholta ei katsottu tarpeelliseksi oman aloitteen tekemistä. Silloin hän lausui: „voimme ilmoittaa, että me kaikissa pääkohdissa kannatamme ehdotusta ja että se pääasiassa vastaa meidän kantaamme“, vaikka tuohon anomukseen silloin, niinkuin muulloinkin oli tullut eräitä hiukan, liukkaitakin lausuntoja mukaan. Tällaista kun on tapahtunut ja kun sitä ei nyt katsota puolueelle edulliseksi, niin on oikeampaa, että kerta kaikkiaan tehdään selvä ja täysin ymmärrettävä ponsilausekanta, jonka perusteella saavutetaan täysin tyydyttävä yksimielinen menettelytapa joka on selvänä ohjeena ryhmälle, ja joka on kaikkiin jäseniin nähden sitova, joten hajaannus ryhmässä ja puolueessa vastaisuudessa olisi vältettävä.

M. Turkki: Kuusisen esittämässä lausunnossa on useita menettelytapaa selventäviä kohtia. En tosin kuullut siinä paljoakaan selaista uutta, joka ei jo sisältyisi Kotkan kokouksen päätökseen. Kotkan kokouksen menettelytapapäätöksessä on joitakuista sellaisia kohtia joita tulisi selventää. Menettelytapakysymyksemme on selvennyksen tarpeessa, kantaamme tulee tarkastaa ja arvostella. Nyt tarkastetaan ennen laadittuja päätöksiä ja seuraavalla kerralla niitä, jotka nyt tulevat hyväksytyiksi.

Olisin toivonut, että Kuusinen olisi hiukan kajonnut kysymyksiini, vaikkapa ne tarkoittavatkin aikaa ennen Kotkan kokousta. Olisihan hän voinut hiukan selittää, mitkä motiivit ovat ohjanneet Työmiehen toimitusta. Se ei olisi vienyt pitkää aikaa'ja olisi kaikei ollut kokoukselle jostakin arvosta. Olen viiden vuoden aikana, jolloin olen ollut puolueen sihteerinä, tehnyt sen havainnon, että meillä pidetään paljon suurempaa ääntä myöntyväisyydestä yhteistoimintaan porvarien' -kanssa, kuin mitä todellisuudessa olisi tarpeen. Toiset ovat koettaneet

kaikissa kysymyksissä esiintyä jonkinlaisina arvostelijoina, oikean suunnan ajajina, jopa silloinkin, vaikka itse ovat yhtyneet porvarien kanssa samaan adressiin.

Täällä Kuusinen kysyi Nuortevalta, ketä hän epäilee olevan yhteistyössä suomettarelaiten kanssa? Miksi ei hän tehnyt kysymystään Mannerille. Manner on syyttänyt julkisesti, että ryhmän enemmistö keinotteli ja vehkeili herrojen kanssa vähemmistöä vastaan, ja että enemmistö on polkenut työväen luokkaetuja. Viime syksynä lausui Valpas eräässä kokouksessa, että täällä on muodostunut stolypiniläis-mecheliniläis-liiga, joka ylettyy aina Tanneriin ja Hörhammeriin saakka ja jatkoi, että kun tämä liiga on ryöstänyt meiltä eduskunnan, sitte alkaa hirttäminen (ei niin! Se on totta! Melua!) Tuota Valppaan syytöstä eivät asianomaiset ole ottaneet kai vakavalta kannalta. Sitä on pidetty kai sellaisena edesvastuuttomana lausuntona. (Se ei ole totta!) Se on totta. Minun mielestäni olisivat tuollaiset turhanpäiväiset todistamattomat viittaukset ja syytökset jätettävät, kun niitä kerran ei syyttäjät voi todistella. Kuusisen todistelu on myös huomiota herättävää. Hän sanoi, että minä puhuessani joskus hänen kanssaan olen ollut sillä kannalla (Kuusinen: siihen suuntain päin) kuin hän väitti, mutta ettei hänellä ole mitään todisteita. Minä toivon, että luovutaisiin tästä lähtien tuollaisista syytöksistä ja koetettaisiin kasvattaa toverihenkeä. Jos nähdään, että joku on lurjus, niin se todistettakoon samalla, kun syytetään. Pelkäämättä paljastettakoon petturit, mutta ei saa heittää epäilyksen varjoakaan ilman ellei ole todisteita. Jos jatketaan turhanpäiväisiä syyttemisiä ja siten suotta synnytetään katkeruutta, niin ei ole ihmettä, jos puolueen jäsenluku vähenee; ja eikä ole ihmettä, jos meiltä puuttuu todellista toverillisuutta, silloin kun ryssä alkaa meitä lujemmin kiristää. Tämä on tärkeä seikka, mikä on otettava huomioon. Menettelytapaponsissa pitäisi tulla lausuttavaksi myös toverihengen kohottamisesta.

Kun puolueemme järjestöt ovat yleensä keskustelleet eduskuntaryhmän menettelystä ja lausuneet siitä arvostelunsa, ei niin ollen niiden asiain perinpohjainen jauhaminen ole kaikkein tärkeintä. Niistä on riideltä tarpeeksi vaalipiirien kokouksissa; edustajat ovat saaneet evästyksiä, joiden mukaan voivat täällä kantansa määrätä.

I. Hörhammer: Lausuntoni, jonka minä annoin eduskuntaryhmän kokouksessa, jonka Kuusinen täällä on toistanut ja jonka, hänen mielestään, tulisi ansaita moitelause, olen minä jo aikasemmin selittänyt. Kun Kuusinen ei kuitenkaan ole selitystäni ottanut huomioon, olen minä pakotettu tässä vähän tarkemmin toistamaan sen.

Kuusisen siteeraamat sanat sisälsivät ainoastaan ehdotuksen, että^me sos.-demokraatit vaatisimme puhemieheltä, että hänen tulisi sanoa mahdollisimman paljon ja voimakkaasti seurauksista huolimatta. Tämän

ajatuksen sisältää ehdotukseni, eikä mitään muuta. Ja ne 6, jotka äänestivät minun kanssani, tiesivät varmaan, mitä he äänestivät, että he eivät tarkottaneet eivätkä tahtoneet että valtiopäivät hajotettaisiin.

Lausuntoni ryhmässä oli suomenkielellä ja sai sanamuodon, joka ei tulkinnut mitä minä ajattelin. Tästä olen minä jo huomauttanut, m. m. Työmiehessäkin olleessa oikaisussa.

Olisi Kuusiselle paremmin sopinut, jos hän jo näitten oikeain asianhaaran perustalla olisi antanut jäädä hyökkäyksensä tekemättä.

Muuten tahdon ilmotaa Kuusiselle, etten minä usko mihinkään yhteistyöhön porvarien kanssa edes politisissa asioissa, kuten hän koettaa uskotella. Minä kuulun ruotsia puhuviin sosialidemokrateihin, jotka aina ja yhä edelleen jyrkästi vaativat kaikesta yhteistyöstä erillään pysymistä. Jos Kuusinen olisi seurannut toimintaani ruotsalaisen työväenliikkeen keskuudessa, niin hän ei varmaankaan olisi puhunut minusta sellaisia tyhmyyksiä kuin hän teki.

B. Penttinen: Me viipurilaiset emme ole suostuneet porvarien kanssa yhteistyöhön, vaikka siihen olisi kyllä tilaisuutta ollut. Nuortevan syytökset viipurilaisiin nähden ovat erehdyttäviä. Kivennavalla on asetettu pari puolueen jäsentä erääseen komiteaan ilman heidän omaa lupaansa, eivätkä he ole ottaneet toimintaan osaa.

N. Valavaara: Olen tullut tietämään sen, että eräiden puolueemme johtohenkilöiden välillä on persoonallisia riitoja. Mutta Kuusinen on oikeassa siinä, että nuo riidat eivät ole vaikuttaneet kantoihimme, vaan on meillä ollut olemassa kaksi eri asiallista suuntaa. Meillä on eduskunnassa useammankin kerran esitetty suuntaa, jonka mukaan meidän on saatava valtiollisessa taistelussamme lisävoimia eräiltä porvariryhmiltä ja toista suuntaa, joka on vaatinut omiin voimiin luottamista. Nuo kaksi suuntaa ovat niin selvinä esiintyneet, että on turhaa niiden olemassa oloa kieltää. Sellainen kieltäminen on puolueellemme vahingollista, sillä rehellisyys on puolueellemme vahvin puoli. Toivoi, että puoluekokous nyt löytäisi yksimielisen menettelytavan edessä olevien vaikeiden olojen varalle.

F. Santanen koetti osaltaan selvittää niitä suuntavirtauksia, joista keskustelussa on puhuttu. Hänenkin mielestään on ollut kaksi sellaista olemassa, joista toinen on pyrkinyt positiiviseen ja järkipäiseen toimintaan ja toinen ollut mitään tekemättä. Siinä ne suuntaeroavaisuudet. Ei uskonut, että kukaan olisi tahtonut lähennellä porvareita. Puhui keskinäisten riitojen vahingollisuudesta. Tahtoi yhtyä Kuusisen ehdotuks en.

V. Kivisalo yhtyi Kuusisen lausuntoon. Yhteistoimintaa porvarien kanssa eduskunnan ulkopuolella on välttävä. Eduskunnassa asia on mutkallisempi. Siellä ei voitane välttää joka tapauksessa, sillä jos niin tehtäisiin, ei edes voitaisi edustajia valita. Katsoi, että hyi-

jättävä on toisten puoluetoverien mustaaminen. Katsoi ettei ole tietoista revisionismia. Puolueen koossapysyminen on tärkeää. Riita hajottaa ja tuottaa puolueelle tappiota. Vähän luokkatietoiset eroavat järjestöistä. Uskoi, että herrassosialistit, jotka ovat lukeneita, eivät muuta kuin omissa tarkoituksissaan laittavat riitoja. Tämä luokkatietoista työväkeä loukkaa, eikä hyödytä.

Manner on syyttänyt herrassosialismia puolueen jäsenmäärän vähentymisestä. Sitä vastaan puhuu se seikka, että jyrkissä piireissä on aleneminen ollut suurin. — Täytyisi olla rehellisiä toiminnassa, mutta sitä ei ole oltu.

Valpaskaan ei saavu edes puoluekokoukseen, vaikka hän niin kärkkäästi käy sitten lehdessä hyökkäilemään.

Ilmoitti yhtyvänsä Kuusisen alustuksessaan esittämiin mielipiteisiin.

J. V. Häkkinen vaati selvän luokkatiedon määräämää menettelyä.

R. Lahti valitsijoittensa puolesta ilmoitti, ettei missään tapauksessa saa antautua kompromisseihin porvarien kanssa. Etelä-Pohjanmaalla on porvarien taholta tarjottu yhteistoimintaa, mutta onneksi ei työväki siihen yhtynyt. Yhtyi Kuusisen alustukseen.

E. Toivonen tahtoi että asiasta ei enää keskustella.

Nuorteva pyysi, että Kuusinen, selventäisi lausuntonsa sitä osaa, joka koskee suhtautumistamme Venäjän sosialidemokratiaan. Tuntui siltä, että Kuusinen ei tahtoisikaan menettelytapaa ponsissa lausuttavan julkia solidarisuutta sen kanssa. Myös olisi yksityiskohtiin menettelytavassa syvennyttävä, kuten esim. miten on meneteltävä työläisten niissä kunnissa, jotka erotetaan Suomesta.

Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Eduskuntaryhmän toimintakertomus.

Jatkettiin sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomuksen käsittelyä. Esille otettiin

sivistysasiat.

M. Paasivuori mainitsi, ettei ryhmän kertomuksessa mainita sitä tapausta, jolloin A. Halonen vastusti eduskunnassa kansakoululasten vaatetus- ja ruoka-apua.

O. Tokoi ilmoitti, ettei hän eduskunnan pöytäkirjasta saanut selvää, mikä Halosen kanta oikeastaan tässä asiassa oli. Ei sentähden katsonut voineensa sitä ottaa kertomukseen.

A. Halonen selitti, että hän oli silloin eduskunnassa ollessaan abnormi, sillä hän sairasti hermotulehdusta ja tuli eduskuntaan vastoin lääkärin neuvoa. Hänen silloista menettelyänsä on siis arvosteltava niinkuin sen, joka ei ole vastuunalainen toimistaan.

S. Leppä katsoi, ettei Halosta voida syyttää mistään, sillä hän olv saanut valitsijoiltaan vallan menetellä miten tahtoo.

E. Murto sanoi, ettei Lepän selitys ole oikea. Halonen antoi taas toisenlaisen selityksen kuin ennen. Asia meni eduskunta-asiainvaliokuntaan.

Kieltolakikysymys

lähetettiin valiokuntaan keskustelutta.

Kunnallisasiat

samoin lähetettiin keskustelutta valiokuntaan.

Pankkiasiat.

Sandra Lehtinen lausui evästyksenä, että valiokunta mietinnössään asettuisi vastustavalle kannalle pankkivaltuusmiesvaaleihin nähden. Ehdotti, että ehkäistäkseen porvaripuolueiden vehkeilyt pankkivaltuusmiesvaaleissa, mistä aiheutuu sos.-dem. puolueelle jonkun verran häiriötä, päättää kokous,

että sosialidemokratisen eduskuntaryhmän ei ole asetettava omaa ehdokastaan pankkivaltuusmiesvaaleissa ainakaan niin kauvan, kun sillä ei ole eduskunnassa enemmistöä, vaan tulee ryhmän joko kieltäytyä äänestyksestä tahi äänestää tyhjillä lipuilla.

M. Paasivuori antoi selityksen, miten ehdotetun menettelyn nojalla olisivat viime kerralla tulleet porvarit yksin pankkivaltuusmiespaikoille.

O. V. Kuusinen kannatti *S. Lehtisen* ehdotusta.

M. Paasivuori vielä huomautti, että jos *S. Lehtisen* ehdotukset hyväksytään, silloin on sitä johdomukaisesti sovellettava myös valiokuntien vaaleissa, jolloin ei saataisi näihin meikäläisiä puheenjohtajia tai varapuheenjohtajia.

Anton Huotari vastusti *Sandra Lehtisen* ehdotusta. Otettakoon osaa vaaliin itsenäisesti, liittoutumatta porvareihin. Jos porvarit äänestävät pankkivaltuustoon meikäläistä, niin äänestäkööt. Pankkivaltuustoa ei ole verrattava hallitukseen, koska Suomen pankki on eduskunnan määräysvallan alainen. Muutenkaan pankkivaltuusto ei ole verrattavissa hallinnollisiin laitoksiin onhan valittu omat miehet eduskuntatalokomiteaankin.

O. V. Kuusinen: On aivan eriasia, valitaanko pankkivaltuusmies tai talovalikunnan jäsen. Siitä on vahinkoa, kun porvarit saavat heitetyksi hommilleen sellaisen varjon, että työväkikin on niissä mukana, koska heillä muka on edustaja pankkivaltuustossa.

M. Paasivuori huomautti, että Uudenmaan läänin piirikokouksessa

oli häntä ehdotettu puolueesta erotettavaksi, kun hän oli ollut niin hullu, että otti pankkivaltuusmiestoimen vastaan, kun ryhmä äänesti. Siinä on koko ryhmä rikkonut! Ei hän sanonut menevänsä siellä pilalle, mutta puoluetoverien häikäilemättömät sanat voivat katkeroitaa.

Hj. Siren mainitsi, että Uudenmaan läänin piirikokouksessa ei oltu ehdotettu puolueesta erottamista. Oli vaan lausuttu, että jos se on hallituslaitos, niin silloin on Oulun kokouksen päätös sovellettava sinne menijöihin.

A. Vatanen: Tämä pankki on valtiolaitos, jonka tulee toimia hallituksen tahdon mukaan. Sentähden ei sinne saa työväenpuolue miestä panna.

O. Tokoi oikaisi Vatasta ja selitti että eduskuntaryhmä on aivan johdonmukaisesti koko ajan, ollut sillä kannalla että otetaan pankkivaltuusmiesvaaliin osaa itsenäisesti.

R. Elo: Kuusinen erehtyi kun lausui että työväki pettyy uskomaaan Suomen Pankin toimivan työväenkin hyväksi, jos siellä on meidän miehiä valtuustossa. Ei se sotke työväkeä. Näyttää siltä kuin Helsingissä olisi paljonkin pyrkiötä Suomen Pankin valtuustoon. Siksi siitä on riideltä.

Asia lähetettiin eduskunta-asiainvaliokuntaan.

Rautatie-asiat.

Tämä osa kertomusta lähetettiin keskustelutta valiokuntaan.

Muita taloudellisia ja lainsäädäntökysymyksiä ja ryhmän sisäisiä asioita koskevat: kertomuksen osat (siv. 102—103) lähetettiin niinikään ilman keskustelua valiokuntaan.

Istunto, jota oli päätetty jatkaa vielä jälkeen klo 7, loppui klo 9,15 i. p.

Neljäs kokouspäivä.

Torstaina syyskuun 7 p.

Aamupäivän istunto.

Puhetta johti O. Tokoi. Aluksi laulettiin „Vapauslaulu”. *Nimen huudosta* olivat poissa Pusa ja Aaltonen.

Sähkösanomia.

Luettiin seuraavat sähkösanomat:

Tervehdin

„Berlin % 1911.

Martna".

„Zyrich % 1911.

Sydämellinen tervehdys ja onnentoivotukset rohkeille suomalaisille taistelutovereillemme.

„Golos Sozialdemokrata"-lehden toimitus.

Kohotettiin lähettäjiille eläköönhuuto.

Läsnäolo-oikeus.

Valitusvaliokunta ehdotti läsnäolo-oikeuden myönnettäväksi V. Merisaarelle Hämeenlinnasta, J. Viitasaarelle ja J. Jussilalle Helsingistä, Anna Dahlbergille Pietarsaaresta ja Hilma Valjakalle Kotkasta. Myönnettiin.

Sanomalehtiasiat.

Alustavaan keskusteluun otettiin sanomalehtiä koskevat asiat. Ensimäisenä seurasi

puofuelehtien arvostelu.

M. Turhia oikoi kertomuksen sivulla 52 olevia painovirheitä. Painokanteiden luku v. 1910 pitää olla 62 ja vankeuspäivien luku 823. Sivulla 53 oli oikaistava, että puolueen sanomalehtimiehet ovat tämän toimikauden aikana tuomitut yli 2,000 päiväksi vankeuteen.

Lähetettiin sanomalehtivaliokuntaan.

Puolueen pää-äänenkannattajan ja puolueen välisten suhteiden järjestäminen.

◁ *Nuorteva*: Muualla ovat puolueen pää-äänenkannattajat olleet jo pitkät ajat puolueen omaisuutena, eikä siitä ole suinkaan mitään riitaa esim. Saksassa ollut. Sen vuoksi tuntuu merkilliseltä, se vastustus, mikä on syntynyt täällä, kun on herätetty kysymys asiain samaan tapaan järjestämisestä meillä. Tämä järjestäminen on välttämätön, että saataisiin lopetetuksi se epälojaalisuus, jolla „Työmies" on esiintynyt puoluetta vastaan.

A. Mäkelin: Ei tästä kysymyksestä pitäisi tehdä puolueen lehtimiesten keskistä riitakysymystä. Puolue kai pyrkii ottamaan lehtiä haltuunsa. Mutta tässä on lähdetty vääriä teitä ja hätiköimällä. Kuopion sos.-dem. kunnallisjärjestö ehdottaakin, että asia jätettäisiin puolue-toimikunnan ja -neuvoston paremmin valmistettavaksi ensi puoluekokoukselle. „Työmies" nykyiselläänkin on vastannut tarkoitustaan, jota todistaa lehden suuri tilaajamääräkin.

H. Jalonen kannatti »Työmiehen" puolueelle ottamista. Kuritto-muudesta on tehtävä loppu.

J. Hautala: »Työmies" itse on tunnustanut olevansa puolueen pää-äänenkannattaja, jota todistaa siinä oleva ilmoituskin, jossa kehoi-tetaan tilaamaan »Työmies, puolueen pää-äänenkannattaja" Kannatti puolueuuevoston ehdotusta.

J. Lumivuokho ehdotti hyväksyttäväksi Helsingin kunnallisjärjestön päätöslauselman. Järjestöillä on nytkin määräävä valta lehteen nähdeD; siihen olisi yhä enemmän pyrittävä hankkimalla yksityisiltä osakkeita ja osuuksia järjestöille ja neuvottelemalla edelleen kiinteämmän yh-teyden saamisesta järjestöjen ja lehtien välillä. Puolueella ei ole tä-hän asti ollut pää-äänenkannattajaa, se on paljas korulause. Myöskin »Työmies" leviää etupäässä Uudellemaalle. Siis »Työmiehen" erikois-asemaan asettaminenkin olisi keinotekoinen toimenpide.

Kun piirin järjestöille olisi saatava määräysvalta lehtiin yleensä, olisi se sovellettava myöskin toimittajiin nähden siten kuin Helsingin kunnallisjärjestön ehdotuksessa lähemmin määritellään.

E. Sampo kannatti Mäkelinin lausuntoa. Ei puolueen varallisuus-kaan nyt ole suotuisa tämän lehtiyrityksen toteuttamiseksi. Tanner jo löi päänsä seinään »Työmiestä" mustatessaan ja niin tulenee käy-mään toisillekin.

J. Vatanen: Nuorteva on koko kokouksen ajan koettanut valmistaa pohjaa tälle kysymykselle. Mutta tokkohan kokous nyt sentään ilman muuta asiaa päätökseksi nuijii. Puoluetoimikunta järjesti salaa asiaa. Puoluetoimikunnan puheenjohtaja istuu myös »Työmiehen" hallinnossa, mutta hänkin asiaa salasi. Ensin tahdottiin saada asialle p.-neuvoston siunaus. Eikö tämä ole epätoverillista? Nuorteva on Tampereella uhannut ajaa tämän kysymyksen perille, vaikka Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestö pitäisikin eroittaa puolueesta. Eikö ole kuvaavaa? — Suuntariitaa on meillä, mutta niin on muissakin maissa. Senkö vuoksi pitäisi jyrkkä Työmies nujertaa?

Kun riistäjäin ja riistettävain väliset ratkaisevat taistelut tapahtuvat teollisuuskeskuksissa, annettakoon myös »Työmies" olla helsinkiläisten käsissä. Taloudellisessa suhteessa ei ole edullista eikä mahdol-listakaan, että puolue ottaisi »Työmiehen" haltuunsa. Kannatti Hel-singin kunnallisjärjestön ponsia.

J. Virtanen kannatti puolueuuevoston ponsia osittain.

M. Manninen kannatti puolueuuevoston ponsia.

P. Leppänen: Periaatteessa lienee selvää, että puolueen pää-äänen-kannattaja olisi kuuluva puolueelle. Käytännössä se ei nyt käyne päinsä; piirilehtiin nähden sitä vähemmän, sillä ei piireillä ole varaa ostaa lehtiä haltuunsa.

Jos piirien puoluelehdistä tahdotaan tämän yhteydessä jotakin päättää, niin päätettäköön enemmän,

että näiden leviämisalueilla olevat työväenjärjestöt järjestelmällisesti merkitsevät näitä lehtiä kustantaville osuuskunnille riittävän osuuspääoman, ja

että osuuskuntien sääntöihin koetetaan saada sentapaiset muutokset että nämä järjestöt pääsevät näissä osuuskunnissa määräävään asemaan.

J. Merivirta: Ei mikään todellinen syy puhu neuvoston alustuksen puolesta. Järjestöillä on jo määräysvalta lehtiensä yli.- Ehdotti kysymyksestä päätettäväksi seuraavaa:

Koska kehitys on ilmeisesti kulkemassa siihen suuntaan, että puoluejärjestöt tulevat, jos sitä jo eivät ole, puoluelehtien omistajiksi, jonka vuoksi puoluekokous lausuu ainoastaan toivomuksenaan, että järjestöt koittaisivat jouduttaa tätä kehitystä lunastamalla osuuksia puoluelehtiä kustantavista osuuskunnista ja yhtiöistä. Siksi kun puoluelehdet ovat todellisesti puoluejärjestöjen omia riittää puolueelle se valta puoluelehtien yli minkä järjestösääntöjen 64 § 2 ja 3 kohta sille takaa.

M. Turhia: On omituista, että tällaiset suuret asiat koetetaan leimata puolueuuvoston nurkkaharrastukseksi tahi yksityisten taholta nostetuksi keinotteluksi. (Kuusinen: Turkian suuri asia puoluekokoukselle!) Tämä on niin suuri asia, että tästä on 2:si puoluekokousta tehnyt päätöksensä. Kuusinen tietää kai, että Helsingin kunnallisjärjestössä esitettiin sellaisia mielipiteitä, että jos tämä puolueuuvoston ehdotus tulee päätökseksi, siirtyisi Työmiehen suunnan määrittämisvalta revisionisteille, se tahtoo sanoa, että puolueemme enemmistö on revisionisteja. Tuollaisilla syytöksillä ei luullakseni ole todellista perää. Jos taas puolueen enemmistö on revisionistinen niin millä oikeudella puolue sitte komeilee nmunvärisellä pää-äänenkannattajalla? Puolue ei saa pitää väärää lippua. Myöskin on sanottu, että jos puoluekokous hyväksyisi tämän ehdotuksen, niin silloin joutuisi puolueen jäsenten sanavapaus Työmieheessä vaaranalaiseksi. Totta puhuen on asia niin, että puolueen on täytynyt esiintyä puolueen jäsenten sananvapauden puolustajana, silloin kun Työmiehen toimittajat ovat sitä sortaneet. Helsingin puoluekokous erikoisella päätöksellä päätti, että »puolueen sanomalehdissä tulee valita puolueen jäseniin nähden mahdollisimman suuri sananvapaus". Tämän kysymyksen kerätti kokouksessa Eetu Salin ja oli hän pakotettu siihen osittain senkin takia, että hänenkin kirjoituksiaan oli Työmieheessä peukaloittu. Hänelläkään ei siis ollut Työmieheessä sananvapautta. Siis menneisyys osottaa, että puolueen on täytynyt esiintyä puolueen jäsenten sananvapauden puoltajana. Nyt jotkut toverit

selittävät, että puolue muka aikoi lähteä puolueen jäsenten sananvapautta kuristamaan.

Kysymys puoluelehden saattamisesta puolueen omaisuudeksi, on ollut vireillä aina Viipurissa 1901 pidetystä puoluekokouksesta asti. Viipurin kokous lausui »periaatteellisena vaatimuksenaan, että työväen sanomalehdistö on läheisessä tulevaisuudessa saatava työväenpuolueen omaksi." Että esitetty vaatimus tulisi käytännössä toteutetuksi, lausui kokous kehoituksena:

„että työväenpuolueeseen kuuluvat yksilöt sekä samoin yhdistykset ja ammattiosastot siirtäisivät omistamansa sanomalehtiosakkeet työväenpuolueelle."

Katsoen siihen, että päämäärän toteuttaminen saattaa viedä jonkun verran aikaa, lausui kokous toivomuksenaan:

»että työväen sanomalehtiyhtiöt, tehdessään lehtien kantaan vaihtuvia päätöksiä — niinkuin päätoimittajan ottamisessa y. m. antaisivat lopullisen ratkaisuvallan työväenpuolueelle; sekä

että puoluehallinnolle annettaisiin valta antaa tarpeenvaatiessa ja oman harkintansa mukaan muistutuksia ja ohjauksia työväenlehtien päätoimittajille.

Jos uusi lehti tahdotaan puolueen lehdeksi, kuulusteltakoon puoluekokouksen mielipidettä, hyväksyykö se lehden siksi."

Näin päätti puolueemme edustajakokous Viipurissa 10 vuotta takaperin eikä sitä päätöstä tähän saakka ole kukaan ehdottanut kumottavaksi.

Forssan kokoukselle (pidetty 1903) esitetyssä puoluehallinnon toimintakertomuksessa sanotaan, että eri puolueosastot ja yksilöt ovat toteuttaneet edustajakokouksen lausumaa toivomusta, sekä lahjottaneet puoluelehtien osakkeita. Samalla mainitaan kertomuksessa ne määrät, mitkä eri puoluelehtiemme osakkeita on puoluehallinnolle lahjoitettu. Kun Työväen sanomalehti o. y:n johtokunta Helsingissä oli lausunut epäilyksensä siitä, onko puolue oikeutettu omistamaan osakkeita, niin esitti puoluehallinto asian Forssan puoluekokoukselle, joka päätti asiasta seuraavasti:

„1) Että eteenpäinkin on noudatettava Viipurin kokouksen samasta asiasta antamaa päätöstä

2) että puoluehallinto puolueen keskuudessa tunnustetaan juriidisella pohjalla toimivaksi hallinnoksi.

3) Että työväen sanomalehtiosakeyhtiöt muodostakoot, jos mahdollista, sääntönsä sellaisiksi, että puolue ja liittohallinnot tulisivat oikeutetuiksi äänestämään niiden kokouksissa osakeluvun perustuksella".

Forssan kokouksen jälkeen ei asia ole tässä muodossa tullut enään puoluekokouksissa esille. Helsingin kokous 1904 oli ylimää-

räinen. Samoin Tampereen kokous 1905. Jos turkulainen puoluehallinto olisi Tampereen kokoukselle esittänyt virallisen toimintakertomuksensa, niin olisi asia kai jossakin muodossa tullut keskustelun alaiseksi. Siitä huolimatta nousi Tampereenkin kokouksessa esille kysymys puoluelehdistä. Esitettiin puoluelehdille jonkummoista kontrollikomiteaa. Varsinaista päätöstä ei asiasta kuitenkaan tehty vaan esitti kokouksen puheenjohtaja keskustelun päätyttyä, että „tällä kertaa ei ryhdytä tarkastuskomiteaa valitsemaan, vaan jätetään asia puoluehallinnon valmistettavaksi, seuraavan puoluekokouksen päätettäväksi." Voimakkaalla „hyvä" huudolla hyväksyi kokous tämän, sanotaan kokouksen pöytäkirjassa. Oulun kokouksessa oli taas niin paljon asioita, että tällaiset sisäiset kysymykset silloin syrjäytettiin. Sitäpaitsi ei turkulainen puoluehallinto ollut sillekään kokoukselle esittänyt toimintakertomustaan, eikä siis tiedetty mitä turkulainen puoluehallinto oli toiminut tässä asiassa vuosien 1903—05 välillä. Kysymyksen nyt uudelleen herättäminen on vanhan puoluepäätöksen käytäntöön vaatimista.

Kun Forssan kokous päätti, että työväen sanomalehtiyhtiöiden säännöt tulisi muuttaa sellaisiksi, että järjestöt saisivat äänestää osakeluvun mukaan, niin ei siinä päätöksessä näihin saakka ole kukaan puolueemme jäsen huomannut mitään pahaa. Mutta nyt kun puolue-neuvosto ehdotti aivan samaa, niin Helsingin kunnallisjärjestössä paheksuttiin sitä. Forssan kokouksessa lausui Valpas m. m. näin: „Nyt on jo puoluelehden osakkeita porvarien käsissä. Sentähden olisi hyvä saada sääntöihin sellainen muutos, että yhdistykset saisivat äänestää osakeluvun mukaan". Ne helsinkiläiset toverit, jotka syyttävät, että muka puolue-neuvosto on tehnyt tässä periaatteelliseni virheen, voivat myös syyttää Valpasta sekä koko puoluetamme, kun se on yksimielisesti jo aikaisemmin sellaiselle kannalle asettunut.

Hauskin puoli asiassa on nyt kuitenkin se, kun väitetään ettei Työmies ole puolueen pää-äänenkannattaja. Sitä väitöstä ei kai uskone väittäjät itsekään. Onhan asia siksi selvä. Jo Viipurin kokouksessa lausui Valpas, että »puolueen johtavasta lehdestä tulkoon määräämään puoluekokous mutta paikallisista lehdistä ilmestymispaikalla oleva puolueeseen liittynyt yhdistys". Mikä oli johtava lehti siihen aikaan ja mikä on nykyään? Eikö se ole Työmies? Kansainvälinen sosialistitoimisto ilmoittaa virallisessa kertomuksessaan, että Työmies on Suomen sosialidemokratisen puolueen pää-äänenkannattaja". Valpas on kansainvälisen toimiston jäsen, eikä hän ole pannut vastalauseitaan sitä toimiston ilmotusta vastaan. Kyllä se on niin, että ylimääräisvalta pää-äänenkannattajansa yli, täytyy olla itse puolueella edustajakokouksensa kautta. (Oikein! hyvä!). Kun puoluekokous valitsee neuvoston, niin se voi luovuttaa neuvostolle valtansa koko-

usten välisellä ajalla ja se; joka sanoo, että tämä on epäkansanvaltaista menettelyä, se loukkaa meidän puoluettamme. (Oikein.) Jos joku pyrkii määrääväksi puolueen yläpuolelle, siltä jalat poikki. Kukaan puolueemme jäsen ei saa asettua puolueen enemmistön yläpuolelle, eikä puolueen päätöksiä vastaan.

Toivoisin, että päätettäisiin, kummanko alustuksen valiokunta ottaa työnsä pohjaksi. Puolueneuvoston alustuksenko, vaiko sen Valppaan kirjoittaman, jonka Vatanen luki Helsingin kunnallisjärjestön kokouksessa ja jonka se järjestö sitte hyväksyi. Kun valiokunta tietää, minkä se ottaa työnsä pohjaksi, niin silloin se tietää myös mille pohjalle sen on rakennettava.

S. Saarikivi: Valitsijani hyväksyvät puolueneuvoston alustuksen Emme hyväksy sitä siksi ettemme hyväksyisi »Työmiehen» suuntaa, vaan siksi, että se niin vääristellen kohtelee toisella kannalla olevia.

K. Niemi: Hyväksyen »Työmiehen» suunnan, vastusti p.-neuvoston ehdotusta.

J. Nurminen ei kannattanut p.-neuvoston ehdotusta kokonaisuudessaan. Ehdotti, että puoluekokous saisi valita »Työmiehen» johtokuntaan 4 jäsentä.

N. Parviainen kannatti p.-neuvosten ponsia.

J. Juntikka kannatti Saarikiven lausuntoa. »Työmies» on törkeästi kohdellut toisinajattelevia.

A. Vatanen vastusti puolueneuvoston ehdotusta.

J. Vuoristo kannatti p.-neuvoston ehdotusta.

A. Aaltonen periaatteessa hyväksyi p.-neuvoston ehdotuksen, vaikkakin oikeudelliselta ja taloudelliselta puolen on asia tarkemmin harkittava.

E. Toivonen kannatti p.-neuvoston ponsia.

F. Rantanen puolsi p.-neuvoston ponsia.

R. Roine: »Työmies» olisi saatava sovinnaisilla toimenpiteillä puolueen haltuun, kuten jo Mäkelin mainitsi.

K. M. Evä kannatti p.-neuvoston ponsia.

R. Elo oli samaa mieltä kuin Roine.

F. E. Kellösalmi: Ei tämä ole suuntakysymys, vaan puolueen vallan keskityskysymys. Jos olisi ennakolta neuvoteltu Työväen Sanomalehti-yhtiön kanssa niin olisi vältetty ennakkoluulojen synnyttämät riitaisuudet. Hyväksyi neuvoston ponnet, kun vaan löydetään varat niitten toteuttamiseen.

J. Tainio: Kyllä Uudenmaan piirijärjestön toivomuksia on otettu »Työmiehen» johtokunnassa varteen, siis puolue on saanut vaikuttaa asiain menoon.

J. V. Häkkinen kannatti p.-neuvoston ponsia.

E. Murto: On vihdoinkin otettava »Työmies* puolueelle. Neuvoston ponnet hyväksyttävä.

O. V. Kuusinen: Odotin asiallista arvostelua siitä missä kohden Helsingin sos.-dem. kunnallisjärjestön ponnet eivät tyydytä. Sitä kun ei ole tullut, luovun puhevuorostani. Vastustan että asiasta äänestettäisiin ennen kun se on käynyt valiokunnassa.

Asia lähetettiin sanomalehtivaliokuntaan.

Uusien puoluelehtien perustaminen ja entisten yhdistäminen.

Esitettiin käsiteltäväksi puolueuuvoston ehdotus uusien puoluelehtien perustamisesta (alustusvibko siv. 93—94, aikakauslehden puolueelle perustamista tarkoittava ehdotus (siv. 102) sekä vastaehdotus n:o 21 (siv. 110—11).

Anton Huotari: Sosialistinen aikakauslehti olisi perustettava ensi vuoden alusta, sillä jos se perustetaan keskellä vuotta ei sillä ole niin hyvää menestymisen mahdollisuutta.

J. Nurminen: Hyväksyi puolueuuvoston ehdotuksen asiassa. Selitteli ehdotustaan entisten puoluelehtien yhdistämiseksi.

N. Valavaara: Piirilehtien puolueelle ottamisesta ei olisi kokouksen lausuttava mitään.

A. Aaltonen kannatti edellisen puhujan lausuntoa.

Elisabeth Starck: Vastusti sitä että kokous sekaantuisi määrittelemään »Työn" ja »Kansan Äänen" suhteita.

E. Sampo kannatti Valavaaran lausuntoa.

A. Nieminen kannatti Starckin lausuntoa. Selitteli »Työn" ja »Kansan Äänen" suhteita. Ei »Työ"-lehti voisi taloudellisessaakaan suhteessa toteuttaa tätä yhdistämistä, eikä nykyisen taantumuskauden alkaessa voida lehtiä vähentää.

J. Vuoristo: Lappeenrantalaiset ovat turhaan antaneet Nurmisen ehdotuksen houkutella hermostuneiksi itseään. Kun lappeenrantalaiset eivät kerran käsitä yhteistä etua, emme me tahdo väkisin sitä yhdistämistä toteuttaa. »Kansan Ääni" on sisällöltäänkin jo joutunut tarkoituksensa alapuolelle.

F. E. Ellosalmi oli sitä mieltä, että kannattomattomien pikku-lehtien kustantamisesta olisi luovuttava. Seuraavaan puoluekokoukseen valmistakoon p.-toimikunta valaisevan esityksen eri puoluelehtien tilasta, jonka perusteella voidaan jo lähempiä päätöksiä tehdä. Ja velvotettakoon nyt ja puoluelehdet lähettämään tili- ja toimintakertomuksensa p.-toimikunnalle.

E. Sampo: Pelkällä finanssiopillako on ajettava puolueen asiaa; eikä kannata valistuksen hyväksi uhrata jotain.

A. Aaltonen: Velkaisetkin lehdet näkyvät edistyvän, josta minulla on kokemusta.

R. Elo: Vastusti lehtien yhdistämis- ja hävittämisehdotuksia.

O. Piisinen: Tahtoisin asettaa kyseenalaiseksi miten hyvin vastaa tarkoitustaan sellainen puoluelehti, joka ei usein ehdi pitkiin aikoihin puhumaan juuri muusta kuin omasta taloudellisesta ahdinkotilastaan. Tietysti puoluelehtien eteen kannattaa uhrata, mikäli se ei käy ylivoimaiseksi. Mutta surullinen on se asema, mikä muutamilla paikakakunnilla kuuluu olevan vallalla. Jos lehti tahtoisin kuoliakin, ei se voi kun koko piirin omaisuus menisi samaa tietä. Että näin ei voi ijankaikkisesti jatkua, on selvää. Tarvitaan puolueen keskusjohdon kontrollioikeutta, joskin puolueuuevoston ehdotus on liikaa pitkälle menevä esim. lehtien velka-asiain järjestämiseen nähden. Väkivalloin ei eri lehtien yhdistämistä voida toimittaa.

V. Huhta selitteli »Raivaajan" ja »Hämeen Voiman" suhteita. Toivoi, ettei kokous ryhtyisi tekemään yhdistämis- ja lakkauttamispäätöksiä, vaan p.-neuvoston alustuksen mukaisia rajoituksia olisi tehtävä.

J. Kujala selitti, ettei ole hankkinut »Työläiselle" tilauksia toisten puoluelehtien alueilta, kuten joku on väittänyt. Tämä kokous ei voi määrätä mitä puoluelehtiä olisi tapettava.

K. M. Evä puolsi »Rajavahdin" siirtämistä Joensuuhun, että lehti tulisi sosialidemokratien hallintoon.

F. E. Kellosalmi selitteli »Eteenpäin" y. m. puoluelehtien välisiä suhteita ja mielestään epäsoivia kilpailutapoja.

V. Hupli: On selvää että »Raivaaja" jyrkempänä lehtenä on valloittanut tilaajia »Hämeen Voimalta".

M. Aalto selitteli myös eri lehtien välisiä suhteita.

A. Nieminen palasi vielä »Työn" ja »Kansan Äänen" suhteisiin. Asia lähetettiin sanomalehtivaliokuntaan.

Uusia puoluelehtiä.

»Työläisnuorison" ja »Arbetet"-lehden pyyntö päästä puoluelehdiksi lähetettiin valiokuntaan keskustelutta.

Verojen kielto.

Alustavaan käsittelyyn otettiin puoluetuimikunnan alustus verojen kiellosta (alustusvihko siv. 3—14).

Lähetettiin keskustelutta menettelytapavalioikuntaan.

Istunto päättyi klo 1,50 i. p.

Iltapäivän istunto.

Puhetta johti O. Tokoi. Alussa laulettiin »Työväen marssi".

Osuuskuntien ja puolueen välinen suhde.

Esitettiin käsiteltäväksi kysymys osuustoiminnan suhteesta puolueeseen (alustusvihko siv. 15—25).

K. Viita aluksi arvosteli Timo Korpimaan alustusta, tullen siihen lopputulokseen, että Korpimaan osuustoiminnasta antama kuva on liian kaunis ja että hänen ehdottamansa ponnet eivät ole osuneet oikeaan. Arvosteli myös puoluetoimikunnan enemmistön kantaa. Oman kantansa esittämiseen on tilaisuudessa valiokunnassa.

I. Kohonen: Viipurin järjestöt ovat olleet sitä mieltä, että Timo Korpimaan kanta tässä kysymyksessä on liian mieto. Osuustoimintakokouksessa Viipurissa tänä kesänä nähtiin, kuinka porvarillisella »puolueettomuuskannalla" osuustoimintaväki on. Sitä puolueettomuutta" puolusti m. m. Viipurin läänin läntisen piirin edustaja T> Typpö. Ei puoluehallinnon enemmistön mielipidekään tyydytä Viipurin järjestöjä. Sitävastoin puoluehallinnon vähemmistön kanta eri syistä tyydytti viipurilaisia. Ehdotti, että valiokunta ottaisi tämän huomionsa.

J. Kujala katsoi, että Korpimaan ponnet ovat taantumuksellisemat kuin Forssan kokouksen ponnet. Ehdotti hyväksyttäväksi seuraavat Helsingin kunnallisyhdistyksen hyväksymät evästysponnet:

„011en sitä mieltä,

että työväen osuuskauppatoiminnasta, vaikkakaan sillä ei voida pidättää kapitalistista anastusta eikä muutenkaan muuttaa nykyistä* talousjärjestelmää sosialistisemmaksi, kuitenkin varmasti voi olla työväelle paljon hyötyä ja turvaa, varsinkin tukena ja apuna työväen valtiolliselle ja ammatilliselle luokkataistelulle, jolla köyhälistö on vapauttava itsensä anastajain luokkavallan ikeestä ja siten tekevä sosialistisen järjestelmän toteuttamisen mahdolliseksi, ja silmällä pitäen, miten maamme osuuskaupoista tulisi olemaan työväenluokalle nykyistä enemmän ja mahdollisimman paljon hyötyä eikä mitään? vahinkoa,

lausuu puoluekokous olevan tärkeää ja kehottaa:

1) että osuuskaupat, ollen kyllä oikeutettuja pysymään muodollisesti täysin riippumattomina ja vapaavaltaisina suhteessaan sos.-dem. puolueeseen, kuitenkin pyrkivätkö toimimaan aina niin, että voittavat ja säilyttävät luokkatietoisien työväen kannatuksen -ja luottamuksen eikä niin, että vierottaisivat sitä porvarillisten mielistelemisellä ja työväen vihollisten suosion tavoittelemisella; älkööt sekottako työläisten luokkatajuntaa suosimalla puolueettomuutta luokkavastakohtain suhteen eikä levittämällä harhakäsitystä porvaris- ja työläiskuluttajain yhteisetujen, yhteistyön ja yhteistunnon tärkeydestä; varsinkaan älköön, työväen ja riistäjain välisten taistelujen suhteen pyrkikö pysymään

puolueettomina, vaan mikäli mahdollista käytännössäkin osottamaan olevansa työväen ja työväenliikkeen puolella; ja sikäli kuin varojen puolesta hyvin kykenevät, osottakoot haluavansa tukea aineellisesti työväen taistelujärjestöjen toimintaa, varsinkin näiden valistustyössä; «ekä

2) että sosialidemokratiset työläiset pitäkööt siveellisenä velvollisuutenaan kuulua osuuskauppoihin ja säännöllisesti kannattaa niitä; toimikoot niiden jäseninä siihen suuntaan kuin edellä on viitattu lähentääkseen niitä työväenliikkeen kanssa käsitäessä kulkeviksi; sekä samalla pyrkikööt innolla kasvattamaan osuuskauppoja suuriksi ja voimakkaiksi vetämällä niihin mahdollisimman lukuisasti järjestyneitä ja järjestöjemme ulkopuolellakin olevia työläisiä, selittäen näille työväen osuuskauppain hyödyllisyyttä, samalla kuitenkin myös tehden tosiolojen mukaan tunnetuksi kapitalistisen kehityksen osuustoiminnalle asettamat rajatkin, jotta työväenluokka yhä selvemmin tulisi tuntemaan yhteiskunnallisen vapaustaistelunsa vaikeudet ja mahdollisuudet ja kaikki tehtävät eikä valtiollisella tai ammatillisellakaan alalla laimiinlöisi sen vaatimia lakkaamattomia ponnisteluja."

J. V. Häkkinen katsoi, etteivät puolueitoimikunnan enemmistön ja vähemmistön ehdotukset ole suuresti toisistaan eroavat.

E. Sampo myös kannatti vähemmistöä.

M. Lonkainen sanoi saaneensa evästyksen, ettei kokous lausuisi mitään tässä asiassa. Katsoi, että enemmistön ehdotus on revisionistinen. Jokainen ehdotus velvottaa ryhtymään osuuskuntiin, jopa olemaan toimitsijoina niissä. Mutta kun niiden mukaan vietäisiin toimihenkilöt pois puolueyhdistyksistä, osuuskauppojen hommiin, vahingoittaisivat ehdotukset puoluetta. Maalla on pikkukauppiaita, jotka samalla ovat maanviljelijöitä ja nämä eivät tarvitse niin paljon hankkia liikevoittoa, joten siis he myövät vähällä voitolla. Ei ole asiasta mitään lausuttava.

O. Piisinen: Kuopion sos.-dem. kunnallisjärjestö, punnitessaan Korpimaan alustusta sekä puolueitoimikunnan enemmistön ja vähemmistön lausuntoja katsoi vähemmistön lausunnon sosialidamokratsiselta kannalta pisimmälle tähtääväksi jälähinnähyyväksyttäväksi.-Ei kuitenkaan tätäkäänsinäskatsotatällähetkelläehdottmaan edulliseksi. Eritoten mitä tulee velvottukseen yksinomaan järjestyneen työväen käyttämisestä, on huomautettava, että niin paljon kuin siihen onkin pyrittävä, lienee sen pikainen ja ehdoton toteuttaminen kauppojen edun kannalta kyseenalaista, mikäli tämä ulotetaan kaupanhoitajiin. Valaisi esimerkeillä asian tätä puolta. Samoin velvoitus ostojen toimittamisesta ainoastaan mallikelpoisia työehdoja tarjoavilta liikkeiltä asettaa syrjäseutujen kaupat mahdottomaan asemaan, jos mieli kestää kilpailussa. Yleensä voitaneen tätä jo mahdolliseksi ajatella, mutta ei poik-

. keuksettomaksi säännöksi, Samoin kauppojen suoranaiseksi veroa maksaviksi luokkataistelujärjestöiksi vaatimisen sijasta riittänee toistaiseksi velvoitus vallata edullisia kauppvoja sosialistien johdon alaisuuteen, jolloin on valta käsissämme toteuttaa sosialidemokratista luokkataistelua edistäviä uudistuksia mahdollisimmassa määrin. Sen jälkeen kuin valitsijant antoivat evästyksiään, on tullut julkisuuteen neljäs nim. tov. Kuusisen ehdotus, joka parhaiten vastaa kantaani ja tulen sen puolesta äänestämään.

T. Typpö kannatti edellisen lausuntoa selitteli erästä lausuntoaan Viipurin osuustoimintakokouksessa. Oli muuten asteettaisen kehityksen kannalla ja puolsi Kuusisen ehdotusta.

O. Tokoi katsoi, että H:gin kunnallisjärjestön hyväksymä O. V. Kuusisen ponsi parhaiten vie tarkoitusperään. Kokous tekisi viisaaimmin yhtymällä tähän ponteeseen. Puoluetoimikunnan vähemmistön mukaan pyritään jakamaan tuloja ennenkuin karku on kaadettu.

E. Viljanen: Kaikki ovat luonnollisesti periaatteessa sillä kannalla, että osuuskaupat olisi saatava puoluekaupoiksi. Eri asia on kuitenkin, ovatko osuuskaupat jo siinä asemassa, että ne voitaisiin vallata. Se ei näytä todenmukaiselta. Jos niiden valtauksen käytäisiin, voitaisiin horjuttaa osuuskauppojen luottoa j. n. e. Yhtyi kannattamaan puoluetoimikunnan enemmistön ponsiehdotusta.

P. Leppänen: Viipurin 1. länt. vaalipiirin edustajain enemmistö on saanut sellaisia evästyksiä, että ne ovat lähempänä p.-toimikunnan enemmistön ponsia, vaikka sellaisenaan ei niitä hyväksytty. Jos Kuusisen ponnet olisivat jo silloin olleet tunnetut, uskon että olisimme saaneet evästyksen yhtyä niitä kannattamaan. Ne ovat, nähdäkseni, jonkunmoinen yhteenveto p.-toimikunnan enemmistön ja vähemmistön ponsista ja sellaisena lienevät lähinnä niitä evästyksiä, joita meille on annettu.

V. Kivisalo oli puoluetoimikunnan enemmistön kannalla.

A. Vierimaa yhtyi Kuusisen ponsiin.

J. Kujala: katsoi ilahuttavaksi, että ollaan jyrkällä luokkataistelun kannalla.

K. Viita huomautti Piisisen unhottaneen sen, että ammatillisissa järjestöissä ei tarvita ehtona sosialidemokraattina olemista, vaan että hyväksyy järjestymisaatteen. Ja se voidaan kyllä "vaatia.

A. Kallio saamansa evästyksen perusteella yhtyi Kuusisen ponsiin.

E. Haapalainen polemiseerasi pitkälti Piisisen lausuntoa vastaan. Ei näissä ponsissa ehdottomasti vaadita osuustoimintahenkilöjä olemaan sosialidemokraatteja, mutta heidän täytyy olla ammatillisesti järjestyneitä. Jos emme sitä vaadi, niin olemme liian pehmeäkou-

raisia tämän asian käsittelyssä. Mitä erikoisesti osuuskauppojen johtajiin tulee, ei heitä ole heti vaadittava järjestyneiksi. Kokemus Tanskassa on opettanut, että porvarillisista osuuskauppojen johtajista on kehitys kasvattanut järjestyneitä jopa sosialidemokraattejakin. Samoin on vaadittava, että osuusliikkeet takaavat työntekijöilleen kunnolliset työehdot ja palkat. Siihen on kehityksen kautta tultu Saksassakin. Yhtyi pääkohdissa Kuusisen ponsiin. — Huomautti kuitenkin niiden lisäksi että osuustoiminnan avulla olisi myöskin pyrittävä auttamaan niiden työläisten asemaa, jotka työskentelevät kotitöissä. Olisi osuuskauppain koetettava välttää sellaisten tuotteiden myyntiä, jotka valmistetaan kotityönä.

E. Toivonen, katsoi että ilman rahatta ei voida osuusliikettä hoitaa, joten työväki ei voi sitä maaseudulla heti laittaa sosialidemokratiseksi. Muuten voitto-osinkojen jakoon ei meidän kannata huomiota kiinnittää.

O. Piisinen oikoili Haapalaisen vääristelyä lausuntonsa suhteen. Huomauttaessaan parista kohdasta p.-toimik. ehdotuksessa, ei tarkoitanut, ettei olisi *pyrittävä* niitä toteuttamaan, vaan että niitten ehdoton ja pikainen täytäntöönpanovelvollisuus saattaisi joissain paikoin käydä hankalaksi sekä kaupaille että niitten hallinnoissa toimiville puolueen jäsenille. Kun H:lainen sanoi, ettei järjestöihin kuuluminen meidän puheissamme merkitse sosialidemokratisia järjestöjä, niin mitä se sitte merkitsee. Tarkoittaako ent. A.-järjestön puheenjohtaja, että osuuskauppaväen tulisi kuulua suomettarelaiseen työväenliittoon tai perustuslaillisiin yhdistyksiin? Osuuskauppojen myyjäin y. m. palvelusväen me voimme helposti muuttaa luokkataistelujärjestöihimme kuuluvaksi, mutta kaupanhoitajista puheenollessa on hieman toista. H. sanoi etteivät kaupanhoitajat tarvitsekaan olla sosialidemokrateja. Kyllä tämä kanta on liian pehmeä. Kaupanhoitajia, kuten kaikkia toimitsijoita, on meidän puolueen kasvatettava. — En ole koskaan sanonut ettei kauppojen olisi pyrittävä tarjoamaan työläisilleen mallikelpoisia työehtoja, mutta jos kerran tästä puhutaan, on käytettävä tarkempaa sanamuotoa.

J. Hautala lausui että hän sai Oulusta evästyksen kannattaa osuuskauppaasiassa puoluetolimikunnan enemmistön ponsia. Muuten omasta puolestaan katsoi, että Kuusisen ponnet ovat hyväksyttävät. Osuuskauppojen tulee kannattaa työväen yrityksiä.

Asia lähetettiin osuustoiminta- ja kunnallisvaliokuntaan.

Ohjelmakysymys.

Evästyskeskusteluun otettiin ohjelmakomitean mietintö (alustusvihko siv. 26-86).